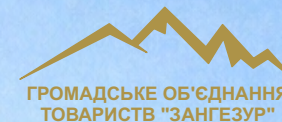

АГЕНТСТВО ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ
НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
АЗЕРБАЙДЖАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

ГРОМАДСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ
ТОВАРИСТВ "ЗАНГЕЗУР"

Герої не вмирають!

Вічна пам'ять і вічна
слава Героєві! Царство
небесне.

Щирі співчуття родині.

ОЛЕГ БАБАК, АЗЕРБАЙДЖАН ТЕБЕ НЕ ЗАБУДЕ!

ОЛЕГ БАБАК,
АЗЕРБАЙДЖАН
ТЕБЕ НЕ ЗАБУДЕ!

ISBN 978-9952-8621-9-5

9 789952 862195

**ОЛЕГ БАБАК,
АЗЕРБАЙДЖАН
ТЕБЕ
НЕ ЗАБУДЕ!**

м. Баку, 2026 рік

Автор: Гаджі Наріманоглу

Перекладач: Андрій ЦУРКАНОВ,
Головний редактор газети
«Вогні Азербайджану», член
Національної спілки жур-
налістів України, публіцист

Консультанти: Фузулі Ганбаров
Голова Ради азербайджанців України в
Полтавській області та член ради націо-
нальних меншин (спільнот) України при
Державній службі України з етнополі-
тики та свободи совісті

Надір Зейналзаде
член Спілки журналістів України, реда-
ктор газети «Савалан»,
м.Дніпропетровськ

Ельдар Тагієв
історик, керівник українського пред-
ставництва громадського об'єднання
«Товариства Зангезур».

Ця книга, присвячена життєвому та бойовому шляху Олега Бабака, видана громадським об'єднанням «Товариство Зангезур» у межах проєкту «Олег Бабак, Азербайджан тебе не забуде!» за фінансової підтримки Агентства державної підтримки та неурядових організацій Азербайджанської Республіки.

Думки та міркування, викладені у виданні, належать автору та можуть не збігатися з офіційною позицією Агентства.

ISBN: 978-9952-8621-9-5

Зміст

Від редактора-рецензента книги.....	5
Історичні корені Карабахської війни	11
Надзвичайний стан.....	16
Найнебезпечніший пост	17
Олег Бабак – «Бабек» для жителів Джибіклі	20
7 квітня 1991 року	23
Олег поспішає на допомогу	25
Свідчення свідків	27
Олег у пам'яті жителів Губадли	43
Він – герой наш, Олег Бабак!.....	51
Цей лист був написаний мешканцями Губадлинського району Азербайджану батькам героя Олега Бабака:	53
Помста полковника з Джибіклі.....	54
Звитяга поліції та місцевих сил самооборони.....	55
Президент, Верховний головнокомандувач Ільхам Алієв у Губадли. 23 грудня 2020 року.....	62
Президент Ільхам Алієв удостоєний «Премії Герніки за мир і примирення»	65
Олег Бабак заслуговує на найвищі відзнаки	68
Губадлі до російсько-вірменської окупації	71
Губадлі під російсько-вірменською окупацією	73
Після звільнення Карабаху від окупації	74
Герой – приклад для молодого покоління.....	76
Олег Бабак у пам'яті жителів Вікторії.....	78
Миті 24 років життя, увічнінені у фотографіях	99

Азербайджанці в боях за Україну.....	105
Обстріли Посольства та Консульства	112
Ходжали і невідворотність покарання: злочинці відповіли перед законом.....	114
Два волелюбні народи: дружба, перевірена часом. До 34- річчя встановлення дипломатичних відносин між Азербайджаном і Україною	124
Сила дипломатії Азербайджанської Республіки.....	135
Нова архітектура безпеки і співробітництва	143
Азербайджанська діаспора.....	148
Азербайджанська гуманітарна допомога Україні.....	160
Незгасні вогні братерства: як Азербайджанська діаспора наближає перемогу України	167
35 років тому сьогодні	176
Азербайджан шанує пам'ять Героя	181
Увічнення пам'яті в Полтаві	185
Останній Герой Радянського Союзу Олег Бабак	188
Післяслово автора	191
Коментар автора.....	192
Історична та духовна близькість	195
Використані джерела	200
Статті про Олега Бабака	200

Від редактора-рецензента книги

Книга «Олег Бабак, Азербайджан тебе не забуде!», автором якої є Гаджі Наріманоглу, письменник і публіцист, член Спілки письменників та журналістів Азербайджану, доктор філософії з історії, була підготовлена азербайджанською мовою та перекладена українською мовою в рамках проєкту «Олег Бабак, Азербайджан тебе не забуде!» Громадського об'єднання «Товариство Зангезур» за підтримки Агентства державної підтримки неурядових організацій Азербайджанської Республіки.

Книга присвячена почесному життю молодого українського лейтенанта Олега Яковича Бабака, який загинув при виконанні службових обов'язків 7 квітня 1991 року захищаючи мирних мешканців села Юхари-Джибіклі Губадлинського району від нападу сепаратистського вірменського збройного угруповання.

Олег Бабак народився 25 лютого 1967 року в селі Вікторія Пирятинського району, Україна. Закінчив Вищу політичну школу МВС СРСР і, будучи курсантом, відзначився зразковими якостями у складі миротворчих підрозділів у багатьох гарячих точках. Офіційно Москва оголосила надзвичайний стан у Губадлинському районі, який має 132-кілометровий кордон з Вірменією та гірську частину Карабаху, контрольовану вірменами, 15 січня 1990 року. 17 січня до Губадли увійшов батальйон 21-ї бригади МВС СРСР, дислокований у Шуші та Ханкенді, а в районі було створено комендатуру. Командиром групи, відповіда-

льної за впровадження режиму надзвичайного стану на посту Юхари-Джибіклі на азербайджано-вірменському кордоні в Губадлинському районі, був заступник командира з політичної частини 11-ї дивізії спеціального призначення бригади Олег Бабак. Він швидко встановив дружні стосунки з мешканцями цього та інших прикордонних сіл.

З дитинства до дорослого віку всі називали його «Бабек» та й сам Олег багато дізнався про життєвий та військовий шлях героїчного полководця азербайджанського народу. Йому було приємно, що його називали іменем цього відомого воїна, який понад 20 років воював проти окупаційних армій.

У листах, що зберігаються родиною Олега, він писав про доброту та гостинність азербайджанського народу, про свою вимушену участь у цій війні, наголошував на неприпустимості підступних дій вірменських терористичних угруповань проти мирного населення.

Озброєні вірменські терористи вже розграбували та спалили кілька сіл Губадлинського району, вбили та поранили понад 30 мирних жителів, взяли багатьох заручників. Метою також була евакуація прикордонних з Вірменією сіл, захоплення стратегічних пунктів, розташованих у високогір'ї, та розширення їхньої території. 7 квітня 1991 року 70-80 озброєних вірменських терористів, більшість з яких були злочинцями, звільненими з вірменських в'язниць, напали з кількох боків на село Юхари-Джибіклі в Губадлинському районі, неподалік від посту. Вони жорстоко вбили 20-річного лісника Шахіна Ільєса огли Гусейнова, а та-

кож тяжко поранили та взяли в заручники його двоюрідного брата Гаріба Гулама огли Назарова. Бандити напали на село з кількох боків з метою вбивства мирного населення, захоплення полонених та заручників.

Олег, почувши постріли, приходить на допомогу з двома своїми підлеглими, звертається до терористичної групи через гучномовець, та каже, що він офіцер, який виконує військовий обов'язок, і закликає їх негайно припинити атаку та відступити, але у відповідь сам потрапляє під вогонь. Олег наказує двом сержантам, які були з ним, евакуювати поранених жителів у безпечну зону, забирає їхні набої та намагається відбити атаку терористичної групи.

Як автор цих рядків, я був на той час другим секретарем Губадлинського районного комітету партії, одним із керівників Ради оборони району. Ми багато разів зустрічалися та розмовляли з Олегом Бабаком і я одразу побачив та відчув щирість, політичну підготовку, хоробрість, а також безстрашність цього гарного юнака.

Щойно ми почули, що 7 квітня в Юхари-Джибіклі відбувається бій, ми негайно прибули на місце події на моєму службовому автомобілі УАЗ разом з російським командиром радянської військової частини в районному центрі та кількома військовослужбовцями.

Ми бачили вдячні рапорти від усіх про хоробрість Олега в цьому бою, і дізналися, що його тіло, залите кров'ю, забрали, незважаючи на поранення. Командування радянської військової частини по той бік кордону також повідомило, що в цьому бою було знищено

велику кількість «бородатих» членів вірменської терористичної групи, і що є багато тяжко поранених.

Тіло Олега привезли на бронетранспортері. Після переговорів ми забрали його тіло назад, спорожнивши задні сидіння моєї машини та привезли до районного центру, після урочистої церемонії за участю військовослужбовців та жителів району ми відправили його на батьківщину у супроводі бойових побратимів.

Олег перебував у гарячих точках далеко від батьківщини 385 днів, його мали звільнити у відпустку через 1 місяць, йому було 24 роки. За мужність, героїзм та самовідданість, виявлені під час виконання військового обов'язку, лейтенанту Олегу Бабаку указом Президента СРСР від 17 вересня 1991 року посмертно присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Він став першим і останнім військовослужбовцем, який отримав це звання після війни 1941-1945 років.

Книга Гаджі Наріманоглу описує подробиці двогодинної фінальної битви Олега Бабака, його фізичну, політичну та моральну підготовку в яскравих деталях. Дитинство, шкільні та університетські роки Олега, його стосунки з родиною, друзями, коханою та вчителями описані яскравими фарбами та простою, зрозумілою мовою. Створено пам'ятний портрет Героя.

Почуття любові та поваги до Олега Бабака виникають у серцях кожного, хто читає книгу. Ми також відчуваємо гіркий жаль, що вже п'ятий рік Україна, де народився та виріс Олег, зазнає російської агресії, тисячі дітей, молоді, людей похилого віку та жінок гинуть, процвітаючі міста, селища та села руйнуються та

перетворюються на руїни, а десятки тисяч людей вимушені залишати свої домівки та рідні краї.

Той факт, що багато азербайджанської молоді та мирних жителів, які були громадянами України, також втратили життя в результаті цієї агресії, відображено в книзі за допомогою фактів.

Одна з причин, чому книга була такою вражаючою, полягає в тому, що автор бачив і знав свого Героя. Книга «Олег Бабак, Азербайджан тебе не забуде!» досліджує трагедії, які пережив Азербайджан у Першій Карабахській війні, зокрема, в Губадлинському районі, історичні та політичні умови того періоду, звільнення нашої Батьківщини від брудних сепаратистських сил після 44-денної війни та місцевої антитерористичної операції, що тривала 23 години 40 хвилин, а також процес відновлення державного суверенітету нашої країни.

Включення до книги першого візиту Президента Азербайджану, Верховного Головнокомандувача Ільхама Алієва до Губадли, яке було звільнене від окупації, що тривала 28 років, його щирих зустрічей там та історичної промови є дуже важливим.

Зокрема, дуже необхідно, щоб молоде покоління виховувало себе у військовому патріотизмі, розуміло та осмислювало цю історію, читало та осмислювало інформацію про політичну та моральну велич Великої Перемоги та Повернення, сучасний рівень азербайджано-українських відносин, що підвищує важливість, змістовність та моральну цінність книги.

Гаджі Наріманоглу, який пропрацював у державних структурах майже 40 років, зокрема, понад 16 ро-

ків спеціальним кореспондентом з прифронтових районів Державного інформаційного агентства – АЗЕРТАДЖ – директором Інформаційного центру «Зангезур» та редактором випуску в АЗЕРТАДЖ, є автором 25 книг та десятків наукових і публіцистичних статей. Він опублікував 5 книг про шехідів.

Я впевнений, що книга «Олег Бабак, Азербайджан тебе не забуде!» Гаджі Наріманоглу, голови Громадського об'єднання «Зангезур», яке з 2008 року реалізувало багато успішних проєктів в Азербайджані, Туреччині, Грузії та Чеській Республіці, стане виданням, яке із задоволенням читатимуть як азербайджанські, так і українські читачі, та важливим джерелом інформації.

Від імені громадської організації, яку я представляю, хотів би подякувати Агентству державної підтримки неурядових організацій Азербайджанської Республіки за видання книги, написаної в дусі патріотизму, та проєкту, який реалізується.

Разім Алієв,
*голова Губадлинської районної організації ветеранів
війни, праці та Збройних сил,
науковий співробітник Інституту
філософії та соціології НАНА*

Історичні корені Карабахської війни

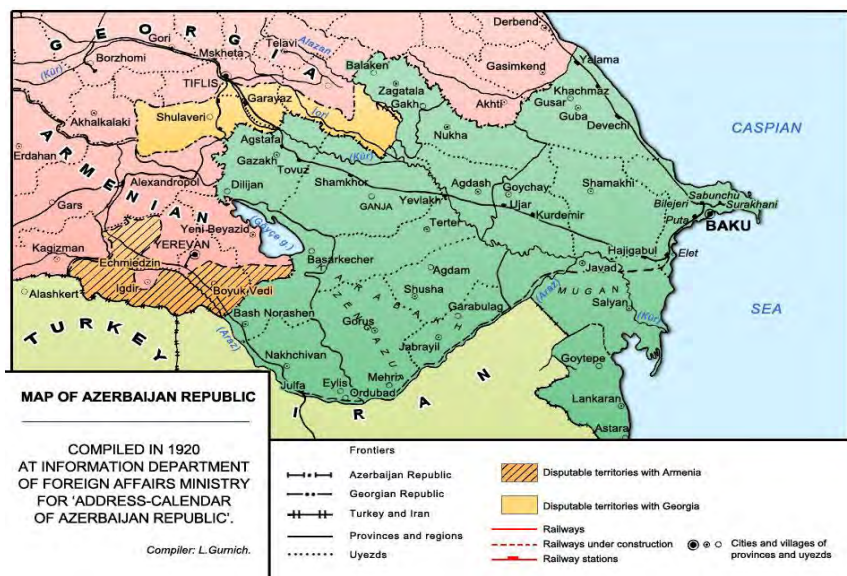
A map showing comparative administrative divisions of Azerbaijan Democratic Republic (1918-1920) and modern Azerbaijan Republic

Починаючи з першої половини XIX століття, після підписання Кюрекчайського (1805), Гюлістанського (1813) та Туркманчайського (1828 рік) мирних договорів, що закріпили окупацію азербайджанських земель царською росією, розпочалося масове переселення вірмен з територій нинішніх Ірану та Туреччини на історичні азербайджанські землі. Територія Вірме-

нії, яка у 1918 році проголосила незалежність на площі 9 тис. кв. км., уже за кілька років зросла до 29 тис. кв. км. Зокрема, 4,5 тис. кв. км земель Зангезурського повіту (загальна площа якого становила 7,8 тис. кв. км), що як за часів царської росії та Азербайджанської Демократичної Республіки, так і в початковий період радянського Азербайджану повністю перебував у його складі, було примусово відібрано та передано Вірменії.

Цей процес тривав і надалі: села Шагверділер, Шурнуху, Агбулаг та Шамсиз, що межували з Губадлинським районом і де не проживало жодного вірменина, були приєднані до Горіського району. В останні роки існування СРСР необґрунтовані територіальні претензії Вірменії до Азербайджану, підтримані впливовими політичними та військовими колами москви (а також

Іраном та вірменською діаспорою), переросли у збройну боротьбу за відторгнення нагірної частини Карабаху. Це супроводжувалося терором та провокаціями незаконних вірменських озброєних формувань у прикордонних та гірських селах Губадлинського району.

Мета ворога була чіткою: залякати та вигнати мешканців сіл, розташованих уздовж автошляху Кафан-Горіс (у кожному з яких проживало по 30-50 родин азербайджанців), щоб встановити повний контроль над стратегічно важливими висотами. Офіційна Москва на словах закликала до миру, добросусідства та дотримання конституційного ладу, а насправді – потунала сепаратистським діям Вірменії, надаючи їй відкрити та приховану підтримку.

Водночас у місцевого населення прикордонних районів за допомогою поліції та безкомпромісних адміністративних заходів було вилучено всю законну мисливську зброю. Цей процес завершився невдовзі після запровадження надзвичайного стану. Конфіскації підлягали навіть малокаліберні гвинтівки та навчальна зброя, що використовувалася на уроках початкової військової підготовки в школах. Тримати вдома навіть приховану мисливську рушницю стало вкрай небезпечно.

Відомо, що росія завжди вчиняла в Азербайджані жорстокі репресії та демонструвала політику подвійних стандартів. Під час загарбання Кавказу, на відміну від ставлення до грузин чи вірмен, вона виявляла особливу нещадність до мусульманських тюрків (азербайджанців), влаштовуючи криваві розправи в Гянджі,

Баку та Тебризі. У 1905-1907 та 1917-1918 роках імперія провокувала вірменсько-мусульманські зіткнення, всіляко підтримуючи вірменську сторону. Після повалення Азербайджанської Демократичної Республіки було знищено майже весь особовий склад 40-тисячної національної армії – солдатів, офіцерів та генералів. Розстрілювали та висилали разом із сім'ями патріотично налаштованих духовних лідерів, письменників, учителів та інтелігенцію. Народу змінили його історичну самоназву «тюрк» та нав'язали інший алфавіт.

Злочинна росія чинила репресії проти азербайджанського народу, який у роки Другої світової війни забезпечив 80% потреб радянських військ у нафті та паливно-мастильних матеріалах і втратив на фронтах кожного другого – було забрано понад 350 тисяч жит-

тів, а потім скоєно трагедії в Ходжали, Гарадагли та 20 Січня в Баку. Велика частина історичних азербайджанських земель, на яких нині розташована Вірменія, була відторгнута й «подарована» вірменам; тюрко-мусульманське населення піддавалося депортаціям на етнічному підґрунті. росія сприяла окупації Карабаху та східного Зангезуру, що приречило мешканців на 28 років вигнання та тяжких поневірянь.

Однак це, як і всебічна військово-політична підтримка невдячного сусіда з боку світових наддержав через релігійну упередженість, не змогло зламати волю азербайджанського народу. Під час 44-денної Вітчизняної війни у вересні-листопаді 2020 року та внаслідок локальних антитерористичних заходів 19-20 вересня 2023 року, що тривали 23 години 43 хвилини, незаконні вірменські збройні формування були повністю роззброєні, а Азербайджан остаточно відновив свій суверенітет.

Головним підсумком стало те, що світ побачив безпорадність та слабкість вірменської сторони у відкритому протистоянні віч-на-віч. Слова прем'єр-міністра Вірменії облетіли світові медіа: під час 44-денної війни в лавах вірменської армії було щонайменше 10 тисяч дезертирів, тоді як в Азербайджані не зафіксовано жодного подібного випадку.

Надзвичайний стан

З ініціативи керівника Радянського Союзу Михайла Горбачова президія верховної ради СРСР ухвалила указ «Про введення надзвичайного стану в місті Баку». На підставі цього документа в ніч із 19 на 20 січня 1990 року о 23:30 радянські війська, оснащені важкою технікою та зброєю, увійшли до столиці з кількох напрямків. Унаслідок військового вторгнення, розпочатого без жодного попередження, було вбито 147 мирних громадян, серед яких більшість становили жінки, люди похилого віку та діти; 638 осіб дістали поранення, а 841 особу було незаконно заарештовано. Ця агресія згодом поширилася на всю територію Республіки.

Головною метою москви було придушити мирні протести проти імперії, що набирали обертів, і силою та залякуванням загасити дух боротьби за національну незалежність і територіальну цілісність. Також кремль прагнув реалізувати підступні плани щодо анексії нагірної частини Карабаху на користь Вірменії. 15 січня надзвичайний стан було оголошено в Губадлинському районі, який має 132-кілометровий кордон із Вірменією та контролюваною вірменами частиною Карабаху. 17 січня до Губадли увійшов батальйон 21-ї бригади МВС СРСР, дислокованої в Шуші та Ханкенді. У районі було встановлено режим комендатури, якій підпорядковували всі місцеві органи влади.

Найнебезпечніший пост

... Азербайджанські прикордонні села підпалювали, а їхніх мешканців убивали, калічили або викрадали. Наприклад, у селі Ейвазлі Губадлінського району на шляху до школи неодноразово закладали вибухівку, через що двоє учнів дістали тяжкі поранення й залишилися інвалідами на все життя. 24 листопада 1988 року це село було розграбоване й дотла спалене вірменськими бойовиками, мешканців вигнали, а на його місці встановили вірменський пост.

Молодого зоотехніка Бахтіяра Асгарова, мешканця села Шагверділер, підступно вбили на фермі в селі Агбулаг лише через 24 дні після його весілля. Його батько, Амрах-кіші, не витримавши горя, невдовзі помер.

Коли до будинку 80-річного мешканця села Севди-мали-кіші увірвалися четверо озброєних бойовиків («бороданів»), намагаючись захопити в заручники його доньку та невістку, відважний старий не розгубився. Маючи хист влучного мисливця, він негайно скористався своєю двостволкою: одного нападника прикінчив на місці, а іншого тяжко поранив. Налякані бойовики втекли, покинувши поранилих сина та невістку господаря, які вже не могли чинити опору.

У той час вірменські терористи відрощували бороди, щоб їх не впізнали в обличчя, адже багато хто з них роками жив по сусідству з азербайджанцями, добре знав їх і часто бував у гостях. Проте, як і в 1905-1906 та 1917-1918 роках, вірменські націоналістичні та сепаратистські партії знову отруїли розум молоді, озброїли її та спрямували проти мирного мусульманського населення. Вбивства цивільних, захоплення заручників задля викупу та торгівля тілами загиблих стали для них промислом.

Від осколків артилерійського снаряда, випущеного вірменами по селу Новлу, постраждали Тапдиг Алекберов та 7-річна Тазагюль, яка саме готувалася вперше піти до школи. У селі Сейтас інвалід Ільхам Хансувар огли, який пас худобу, був по-звірячому зарізаний ножами. Жертвами вірменського терору стали також робітник Інгілаб Бабишов, 24-річний Рафаель Гайбалієв із села Юхари-Джибіклі, який приїхав із Сумгаїта відвідати рідних, мешканець села Ашаги-Джибіклі Сулейман Гасанов, 19-річний Расім Зейналов із села Бахтіярлі, голова колгоспу Нумаїш Мегдієв із села Таровлу та його працівники: Тельман Ейва-

зов, Гадір Ілдіримов, Ширзад Гасанов, а також Ельшан Наджафов, Абульфаз Мегдієв, Іршад Гасангулієв та інші.

Під час Першої Карабахської війни найбільше загинув та поранених у Губадлинському районі було саме серед мешканців цих прикордонних сіл.

Полеглі мешканці села Юхари-Джибіклі під час Першої Карабахської війни: Гайбалієв Рафаель Аббасалі огли, Алієв Тейюб Каміль огли, Мурадова Шенде Фарадж кизи, Алієв Зульфугар Джаббар огли, Алієва Наргіз Джабраїл кизи, Назаров Геріб Гулам огли, Гусейнов Шахін Ільяс огли.

Поранені: Назарова Гюльнара Гулам кизи, Назаров Агаверді Фархад огли, Ісмаїлов Ельшад Сурхай огли.

Олег Бабак – «Бабек» для жителів Джибіклі

Саме тому в січні 1991 року на наполегливу вимогу керівництва району та місцевого населення група міліції 21-ї бригади МВС СРСР у складі дев'яти осіб була розміщена на цій ділянці – там, де автошлях Кафан-Горіс проходить крізь прикордонні села Губадлинського району. Ця територія постійно потерпала від нападів вірменських терористичних угруповань.

Очолював групу та командував постом 24-річний український лейтенант Олег Бабак.

Іслах Ганбаров, пенсіонер, колишній сержант поліції, мешканець села Юхари-Джибіклі:

«У той час я служив рядовим міліціантом у Губадлинському районному відділі міліції (згодом – поліції) і був закріплений за цим селом. Ми постійно підтримували зв'язок

та часто зустрічалися у службових справах з Олегом Бабаком та його підлеглими. А ще ми багато спілкувалися про азербайджансько-українську дружбу.

Він був палким футбольним уболівальником. Згадував, як свого часу київське «Динамо» допомогло команді «Нефтчі», коли та опинилася у скрутному становищі, поступившись очками, і як ревно на це реагували вірмени.

Олег завжди говорив, що:

«Українці відчують велику симпатію до азербайджанського народу».

Він і сам бачив та відчував нашу щирю повагу до них. Серед інших правоохоронців різних національностей, які були з ним, я не помічав такої внутрішньої прихильності до нашого народу та місцевих жителів, яку мав Олег. Він щиро радів міцним дружнім зв'язкам і дуже цінував теплоту наших стосунків.

У розмовах він демонстрував глибоке розуміння причин конфлікту та підступних намірів Вірменії щодо Азербайджану:

«Яке право мають вірмени вимагати землю в Азербайджану, на яких підставах? Адже вони самі – переселенці на цих землях».

Олег знав, що деякі його товариші по службі брали продукти чи сигарети у вірмен, які проїжджали траєкторією Кафан-Горіс, або вели з ними переговори по рації. Він намагався припиняти такі випадки в міру своїх можливостей. Олег часто заходив до Нижнього та Верхнього Джибіклі, налагодив добрі стосунки з місцевими. Кілька разів гостював у родинах, куштував нашу їжу, яка йому дуже смакувала. Йому було особ-

ливо приємно, коли люди замість прізвища Бабак називали його Бабеком (до речі, він багато знав про великого національного Героя Бабека, який свого часу боровся за Незалежність Азербайджану).

Буквально за кілька днів до трагедії він напівжартома-напівсерйозно сказав: «Я так полюбив Азербайджан, що, здається, залишуся тут жити назавжди».

Ях'я Гасанов, мешканець села Юхари-Джибіклі:

«Попри молодість, Олег був відважним, безстрашним та надзвичайно перспективним офіцером. З його слів я знав, що вірмени неодноразово намагалися через рацію переманити його на свій бік. Проте він добре знав їхні хитрощі й відчував до них глибоку огиду та ненависть.

Олег навіть вистежив деяких своїх колег, які передавали вірменам зброю та боєприпаси в обмін на якісь послуги, і повідомив про це керівництво в районі. Він був самостійним, справедливим і сумлінним офіцером, людиною честі. Завжди пильно ніс службу на посту. На відміну від інших, він не боявся зупиняти та перевіряти вірменські автівки. Кілька разів вилучав у вірмен зброю та набої, оформлюючи це документально, і відкрито висловлював їм у вічі все, що думав про їхні злочинні наміри.

За таку неупередженість вірмени затаїли на нього лють й замислили помсту. Насправді ж Олег не ставав на чийсь бік – він просто сумлінно й чесно виконував свій військовий обов'язок. Він бачив та розумів, що

азербайджанців силоміць втягнули в цей конфлікт і вони лише захищаються; часто повторював, що азербайджанці за своєю природою не є агресивними. Коли його називали Бабеком, він ледь помітно усміхався – йому було приємно відчувати таку родинну близькість та безмежну довіру з боку людей. Олег досконало вивчив усі в'їзди та виїзди до навколишніх сіл, за безпеку яких відповідав. Він особисто обійшов усю територію, визначаючи потенційні напрямки загрози, та завжди прислухався до думки місцевих мешканців.

Здавалося, він заздалегідь готував себе до майбутнього іспиту на мужність».

7 квітня 1991 року

7 квітня 1991 року була неділя. Оскільки цей день був вихідним, усі залишалися в селі. Стояла тиха, сонячна погода. Рано-вранці 20-річний Шахін, син лісника села Юхари-Джибіклі Ільєса-кіші, та його двоюрідний брат Геріб

Гулам огли вирушили в бік лісу та гір, що оточували село. Це були сміливі й завзяті юнаки. Раніше вони неодноразово отримували погрози від вірмен, які проїжджали повз на

ŞAHİN İLYAS OĞLU HÜSEYNOV

QƏRİB QULAM OĞLU NƏZƏROV

автівках, адже вірменські «бородані» давно вистежували цих хлопців. Патріотично налаштовані молоді люди, які знали кожну стежку, кожен кущ і кожен яр у прикордонні, ставали на заваді проникненню вірменських терористів на їхні землі.

Того дня вірмени, влаштувавши засідку в лісі, спробували взяти їх у заручники. Під час перестрілки Шахін із мисливської рушниці встиг ліквідувати кількох нападників, але коли в нього закінчилися набої, бойовики, маючи чисельну перевагу, з особливою жорстокістю вбили пораненого юнака. Геріба також було тяжко поранено – його захопили в полон і вивезли з місця події.

Кровожерливі вірменські терористи прорахували все заздалегідь: вони відтягнули тіло Шахіна до яру й скинули його на глибину, вирішивши використати останки як приманку. Вони розраховували, що ті, хто почує стрілянину й прибіжить забрати тіло, стануть легкою мішенню для снайперів, які засіли на висотах. У лісових хащах поблизу дороги також переховувалося чимало бойовиків із автівками, готових до транспо-

ртування нових заручників.

Почувши звуки бою, мешканці села кинулися до лісу. Попереду йшов дільничний інспектор Абдулкадір, якого невдовзі було

поранено. Чоловіки, озброєні лише кількома мисливськими рушницями, вступили в нерівний бій із терористами. Від запалювальних куль, якими бойовики обстрілювали будинки, хліви та стоги сіна, село почало палати. Кільце оточення невблаганно стискалося. У селян залишалися останні набої, тоді як кількість терористів зростала, і вони дедалі ближче підступали до беззахисних людей.

Олег поспішає на допомогу

Почувши про напад вірмен на Юхари-Джибіклі, Олег негайно доповів у штаб, розташований у районному центрі Губадли, та запросив термінову підтримку. Одночасно він зв'язався по рації з міліційним постом на вірменській стороні, з яким постійно тримав контакт. У відповідь він почув:

«Не наражай себе та інших міліціантів на небезпеку: не втручайся. Їх багато, вони несамовиті й жада-

ють крові. Ти вже доповів, склав рапорт – на цьому твій обов'язок згідно зі статутом виконано».

Проте Олег мав таку совість і почуття честі, що не міг залишатися стороннім спостерігачем. Взявши з собою двох сержантів міліції, він на службовому «УАЗі» помчав до Юхари-Джибіклі.

Спочатку він звернувся до терористів по рації з вимогою негайно припинити вогонь:

«Я офіцер! Припиніть стрілянину, інакше, згідно з правилами воєнного стану та режиму надзвичайної ситуації, я відкрию вогонь на ураження за невиконання наказу».

У відповідь бойовики через гучномовець прокричали:

«Нас більше, ми сильніші! Якщо почнеш стріляти – вб'ємо і тебе. Якщо розвернешся і підеш – гарантуємо життя».

Олег усвідомив усю жорстокість намірів цієї банди, але обрав шлях, який підказали йому розум і сумління.

Він зайняв надійну позицію на околиці охопленого полум'ям села, де знав кожен вигін і кожен яр. Влучним вогнем з автомата вдалося знешкодити кількох терористів, що намагалися наблизитися. Взявши запасні магазини у сержантів Олексія Логінова та Олексія Бочкова, він наказав їм негайно виводити поранених із оточеного села, а сам залишився прикривати відхід. Коли Олег переконався, що мешканці та поранені перебувають у безпеці, то з ще більшою люттю продовжив бій проти озброєних фанатиків. Попри численні осколкові та кульові поранення, він часто змінював позиції й бився до останнього набою, не відступивши ні на крок.

Вороги людства, забравши з поля бою своїх убитих і поранених, підібрали й стікаючого кров'ю Олега, закинули його в бронемашину та вивезли. Коли підкріплення міліції та військових дісталосся цього віддаленого гірського села за 15 кілометрів від райцентру, бій уже вщух, а село догорало. Місцеві жителі та свідки, що спостерігали за боєм, найбільше розповідали про неймовірну мужність Олега.

Свідчення свідків

Керім Мусаєв:

«Я мешканець села Ашаги-Джибіклі. Ми, як зазвичай, зібралися в центрі села за розмовами, як раптом з боку Юхари-Джибіклі почулися постріли. Тоді не було мобільних телефонів, ба навіть звичайного зв'язку, але ми одразу зрозуміли: вірмени знову напали. Я, покійний Мурад Мамедов, Вагіф Алієв та Ільхам Алієв кинулися туди пішки. На всіх у нас була лише одна рушниця.

Коли ми наблизилися, то побачили здалеку, що вірмени перекрили дорогу Кафан-Горіс. Багато озброєних бойовиків виходили з лісу, сідали в автобуси й тікали. Було очевидно, що їхній план – убити та захопити в полон якомога більше людей – провалився. Натомість вантажівки «Камаз» та автобуси «Ікарус», що приїхали з боку Кафана, поверталися назад, вщерть заповнені трупами «бороданів».

Гюльнара Назарова, мешканка села Юхари-Джибіклі:

«Дільничний Абдулкадір Гусейнов, мати Шахіна – тітка Діліш, і я бігли попереду всіх туди, звідки лунала стрілянина. Ми навіть не думали про небезпеку. Підступні вірмени випускали освітлювальні та запалювальні кулі. Кілька влучило в наш стіг сіна, він спалахнув, і все навколо затягнуло димом. По нас відкрили вогонь: куля влучила Абдулкадіру в стегно, інша – мені в ногу. Ми заповзли в укриття, де вже ховалися люди. На щастя, це була заглибина в землі, тож кулі свистіли над головами.

Троє «бороданів» років 35-40 у чорному цивільному одязі намагалися наблизитися до нас. Підвестися й бігти означало стати мішенню на відкритій місцевості. Ми разом із сусідськими дівчатами та жінками поповзли до заростей ожини. У цей момент друга куля влучила мені в руку. Від шквального вогню неможливо було підняти голови – бандитів було в рази більше. Я втрачала багато крові й почала непритомніти. Стікаючи кров'ю, Абдулкадір сказав:

«Якщо так триватиме, ми всі потрапимо в полон до цих покидьків».

Мій двоюрідний брат поклав останню кулю до кишені й сказав:

«Гюльнара, це для тебе».

Мені було лише 17 років, і я не одразу збагнула, що він має на увазі. Виявилося, кожен тримав при собі останню кулю, щоб не датися живим у руки ворогу. Коли набої скінчилися, дядько взяв із землі великий камінь і сказав:

«Заплющ очі».

Моє довге волосся розсипалося по обличчю. Дядько погладив мене по голові, подивився в очі. Він підняв камінь над собою, але його руки затремтіли. Він промовив:

«Як батько може вбити свою дитину?!»

Тільки тоді я зрозуміла: він хотів убити мене, щоб я не потрапила в полон. Я сказала:

«Дядьку, вбийте мене, аби тільки не живою до вірмен».

Попри юний вік, я розуміла жах ситуації, знала з новин про те, що ці нелюди чинять із полоненими дівчатами, і була готова до смерті. Дядько кинув камінь і вигукнув:

«Навіть якщо загину, я витягну тебе звідси!»

Він схопив рушницю й поповз уперед.

Саме в цей момент ми побачили Олега Бабака, який з двома солдатами пробивався до нас. Побачивши перший вогонь з його автомата, вірмени, що наближалися, злякано кинулися назад. Стрілянина з усіх боків тільки посилилася, вони цілили

і у групу Олега, але Бог послав його нам саме вчасно. Коли двоє громадян, що прийшли з Олегом, посадили нас, поранили, у машину, я знепритомніла. Прокинулася вже в лікарні під крапельницею...

Сьогодні Олег мені ще ближчий і дорожчий, адже мій син Нахід зараз у тому ж віці – і він теж лейтенант».

Агаверді Назаров, мешканець села Юхари-Джибіклі, двоюрідний брат Гюльнари:

«Поява Олега Бабака з двома міліціантами та їхній відважний вступ у бій розлютили терористів ще дужче. Вони мали потужний гучномовець і щойно почалася стрілянина, почали кричати, вимагаючи, щоб Олег забирався геть. Погрожували вбити його, заявляючи, що самі розберуться з азербайджанцями. На його адресу сипалися прокльони та брутальна лайка, після чого інтенсивність вогню лише зросла.

Бандити й раніше намагалися залякати Олега. Вони закидали йому те, що він, будучи християнином, захищає не їх, а мусульман-азербайджанців. Але Олег на це незмінно відповідав:

«Я – офіцер і захищаю цивільних громадян!»

Саме за цю принциповість вірмени його ненавиділи».

Сержант Олексій Бочков:

«Ми з Олегом та старшиною роти Олексієм Логіновим прибули в село у критичний момент. Нам доводилося відстрілюватися від терористів, які наступали з усіх боків, прикриваючи один одного. Олег уже встиг ліквідувати кількох бойовиків. Побачивши, що ще троє чи четверо нападників прориваються до жінок, він наказав нам негайно рятувати їх і виводити з-під вогню. Я та поранений дільничний Абдулкадір Гусейнов поповзли до укриття, де ховалися беззбройні селяни. Олег прикривав нас, доки ми забезпечували евакуацію поранених і цивільних. Коли машина з людьми від'їхала, він продовжив бій.

Одним із перших у селі дістав поранення місцевий міліціант Абдулкадір Гусейнов. Молодь Джибіклі, озброєна лише мисливськими рушницями, билася відчайдушно, але набої у них швидко скінчилися. Якби вони мали таку ж зброю, як у вірмен, втрати ворога були б значно більшими».

Олег Суліма, товариш по службі Олега Бабака (зі спогадів, наданих журналістам):

«Коли ми, ті, хто залишався на посту, спробували пробитися на допомогу групі Олега, вірмени влаштували засідку й відкрили по нас шквальний вогонь, не давши вчасно дістатися села. Серед нас був укра-

АЛЕКСЕЙ БОЧКОВ
СЕРЖАНТ ВВ МВД СССР,
УЧАСТНИК БОЯ В СЕЛЕ
ЮХАРЫ ДЖИБИКЛИ

їнський лейтенант на ім'я Саша, він також дістав поранення.

Згодом ми дізналися, що високопоставлений російський офіцер у

Ханкенді, який тимчасово виконував обов'язки командира частини, отримавши повідомлення про напад від коменданта Губадли Віктора Бурдукова, навмисно наказав затримати допомогу. Він нібито боявся нових жертв серед миротворців, а насправді просто зволікав. Попри те, що командування миттєво поінформували про запеклий бій на кордоні, жодних рішучих дій не вжили.

Олег, віддаючи наказ підлеглим виводити цивільних, взяв у них останні набої. Він бився до кінця і прийняв смерть як герой, з честю завершивши свій шлях. Пізніше бандити цинічно заявляли, що не шкодують про вбивство Олега, бо він заради порятунку «тюрків» (азербайджанців) знищив багатьох вірмен та іноземних найманців.

Коли я навчався на першому курсі школи міліції, Олег був на четвертому. Тоді з нами вчилися троє вірмен. Один із них одразу впізнав Олега під час тих подій, адже Бабак був дуже помітним курсантом – заступником командира взводу з культурно-масової роботи, а я – з фізпідготовки. Нас знав увесь курс.

Той вірменин, побачивши його, закричав:

«Олег Бабак!»

Один із бойовиків запитав:

«Лишити його живим?»

Інший відповів:

«Яке там живим! Ти бачиш, скільки наших він поклав?»

Серед терористів були двоє братів, і одного з них Олег застрелив у бою. Другий, у якого в руках був обріз, зірвав з Олега бронежилет і вистрілив йому в хребет.

Олег Бабак до останнього подиху беріг офіцерську честь і врятував життя понад десяти невинних людей. Я не знаю вірмен з людським обличчям. Не знаю – і все. Вибачте мені за ці слова, але я відповідаю за те, що кажу. Від них можна чекати лише підступності, хитрощів, нищості та зради».

Абдулкадір Гусейнов, мешканець села Юхари-Джибіклі, дільничний інспектор, так описує ті події:

«Протягом двох років вірмени з боку Кафанського та Горіського районів постійно влаштовували напади, намагаючись залякати місцевих жителів та вигнати їх із рідних домівок. Олег Бабак прибув на найближчий до нашого села пост у березні 1991 року. Це був вихований юнак, який з ве-

ликою повагою ставився до своїх обов'язків; він усіма силами намагався запобігати збройним зіткненням, щоб захистити мирне населення.

Того дня, 7 квітня, терористи вбили мешканця Юхари-Джибіклі, молодого чабана Геріба, а Шахіна тяжко поранили й вивезли. Коли ми вирушили на їхні пошуки, вірменські бойовики із засідки відкрили вогонь по мені та беззбройних селянах, що йшли за мною. Я, а також Гюльнара Назарова дістали вогнепальні поранення; щоб не потрапити в полон, ми поповзли в укриття. Почувши стрілянину, Олег Бабак, не чекаючи наказів від командування батальйону з центру, поспішив нам на допомогу. Олег та його підлеглі були добре вишколеними воїнами. Щойно почався бій, вони миттєво залягли, вирахували вогневі точки ворога, які ледь виднілися, і відкрили вогонь у відповідь.

Коли Олег побачив, що кількість поранених серед селян зростає, а бойовики вже впритул підійшли, щоб захопити жінок та дітей у заручники, він наказав двом сержантам евакуювати людей у безпечне місце. Сам же залишився стримувати натиск вірменських «бороданів». Аби уникнути зайвих жертв, Олег намагався розпочати переговори, проте терористи мали на меті вбити молодого офіцера та його помічників, щоб безперешкодно вчинити розправу над мирними людьми. Їхньою ціллю було вбити якомога більше азербайджанців, а вцілілих забрати в полон. Мужність і самопожертва Олега та двох його товаришів були безпрецедентними».

**Олександр Лизогуб, водій санітарної машини
із загону Олега, згадує:**

«Бій був запеклим і жахливим. вірменські кулі влучали безпосередньо в нашу машину. Гірська дорога до села була вузькою, розвернутися було вкрай важко, але Олег, зайнявши вигідну позицію, прикривав нас вогнем, не підпускаючи вірмен близько. Під зливою куль нам дивом вдалося відійти. Лише згодом ми дізналися, що лейтенанта Бабака, уже пораненого, вірменські бойовики по-звірячому вбили. Терористів було близько 80 осіб, тоді як з боку Олега було лише троє бійців та кілька озброєних рушницями селян. Він наказав сержантам вивести цивільних з-під обстрілу, а сам бився до останнього. Він захистив усіх, але загинув сам. Його не змогли перемогти в бою — його під-

ступно застрелили в спину, коли він був поранений і без зброї».

Та неділя, 7 квітня, збіглася одразу з двома великими православними святами – Великоднем та Благовіщенням. Таке стається вкрай рідко. Можливо, Олег до останньої хвилини вірив, що вірмени не порушать священну для християн заповідь Христа «не вбивай» у такий день, адже того ранку вони разом молилися. Видно, доля лейтенанта Бабака була такою – вийти на свій останній бій саме в цей день. Святий день не зупинив убивць. Але той день став днем смерті для багатьох лихих людей і днем порятунку для невинних. Ми зрозуміли: для вірмен немає нічого святого. До завершення його служби в Карабасі залишався лише місяць. У травні він мав повернутися до рідного села, щоб незабаром відсвяткувати весілля...

Полковник Ігор Шаповалов (Україна), колишній командир роти, згадує:

«Олег Бабак після закінчення Вищого політичного училища МВС СРСР у 1989 році був призначений заступником командира 11-ї роти з політичної час-

тини 21-ї бригади спеціального призначення внутрішніх військ МВС СРСР. На той час командиром роти

був я. Ми разом виконували поставлені завдання. У березні 1991 року нас направили до Азербайджану для охорони громадського порядку та недопущення нападів вірмен на азербайджанське населення вздовж кордону. Йдеться про Лачинський та Губадлинський райони.

7 квітня 1991 року під час виконання службових обов'язків у селі Юхари-Джибіклі Олег загинув у бою з вірменськими бойовиками. Щоправда, ми не одразу знали їхню національну приналежність, адже серед них були й інші. Наприклад, 9 травня 1991 року під час операції на дорозі ми затримали 42 бойовиків – там були не лише вірмени, а й представники інших національностей, зокрема колишні в'язні, злодії, дезертири. Але всі вони нападали на азербайджанців. Олег Бабак був чудовим товаришем, освіченим і підготовленим офіцером. Він мав величезний авторитет серед особового складу. Служити з ним було справжньою честю».

Зі статті військового журналіста Бориса Карпова, який перебував у Губадлі, в селах Джибіклі та Еїн, а також на постах Олега на дорозі Кафан-Горіс 6-8 квітня 1991 року. Свої враження він виклав у нарисі «Постріл у Карабасі».

У цьому тексті є чимало цікавих моментів, що розкривають особливості служби в «гарячих точках» та створюють портрет Олега Бабака: його спогади про курсантські відрядження до Єревана та Баку, проведення комсомольських зборів, гордість від вступу до лав компартії. Автор описує розмови «товариша Бабе-

ка» з учителем Хасаєм із села Джибіклі, який приносив на пост домашню їжу, і через ці діалоги висвітлює політичний світогляд та життєві орієнтири Олега.

О.Бабак був випускником училища, що готувало політичних керівників. Він мріяв стати «замполітом» чи «комісаром», був щиро відданий системі й вірив, що страждає за праву справу. З цією вірою він виходив на варту в найтемніші ночі в лісах та горах. Олег палко вітав те, що азербайджанці на референдумі проголосували за збереження СРСР. У листуванні з однокурсниками та ветеранами Афганістану він завжди відстоював свої переконання, намагаючись довести необхідність збереження єдиної радянської держави.

Можливо, він мав рацію: замість того, щоб руйну-

вати найбільшу наддержаву світу й допускати загибель десятків тисяч людей під її уламками, варто було обрати шлях цивілізованого, вільного, правового та демократичного розвитку, зберігши союз через справжню незалежність республік. Наприклад, перетворити його на єдиний простір за зразком нинішнього Європейського Союзу. Тоді не було б трагедій нинішньої України, до якої вторглася росія, а ще не було б тридцятирічної вірменсько-азербайджанської війни та незліченних жертв. Здається, Олег ще 30 років тому передчував лихоліття, що прийдуть на українську землю».

Борис Карпов фіксує деталі бою 7 квітня, про які не гадували інші свідки:

«Олег не хотів віддавати ініціативу противнику. Льохо (Олексій Логінов), прикривай мені спину, а я тобі. Зробимо так, щоб нас не оточили».

Вони стали ближче один до одного.

«Льохо, якщо виберемося сьогодні звідси живими – з мене могорич, як належить. Сьогодні ж Великдень! Тримайся, скоро прийде підмога!»

Логінов, цей кремезний чоловік, уже відтягнув на себе половину бойовиків. Кулеметний вогонь із БТР був спрямований прямо на нього. У перестрілці виникла п'ятихвилинна пауза. У магазинах залишалися останні патрони. Бойовики вагалися, не наважуючись на новий штурм – вони боялися, бо вже втратили кількох своїх.

Бочков був найближче до бойовиків, але йому заважало сонце, що сідало й засліплювало очі. Щойно хмара закрила промені, він зробив ще кілька коротких

черг. Між ним та Олегом було метрів десять. Бочков почув:

«Усе, Льохо, вони пішли в той бік. Прикрий спину, доведеться тримати оборону тут!»

Тепер Олег прикривав Бочкова з боку схилу. Вони опинилися в круговому оточенні – бойовики взяли їх у щільне кільце. Голос пролунав зовсім поруч:

«Гей, солдати, кидайте зброю і забирайтеся геть, у вас є п'ять хвилин!»

З акценту було зрозуміло, що це етнічний росіянин, який воює на боці вірмен – він розмовляв добірним матом. Потім пролунав інший голос, уже з вірменським акцентом:

«Солдати, йдіть геть! Кидайте зброю та азерів і йдіть!»

Бочков чув, як бойовики про щось запекло спере-

чаються. Снайпер чи то попереджав їх, чи то схибив – дві кулі вдарили в землю за лічені сантиметри від Олега та Бочкова.

«Йди!» – це був голос Олега.

Він наказав Бочкову:

«Йди!»

Бочков не міг виконати цей наказ. Ще 10 хвилин вони відповідали поодинокими пострілами, даючи зрозуміти, що мають набої та не підпустять ворога близько.

«Йди, вони наближаються!»

Бочков лежав на спині, а Олег прикривав його зі схилу дороги за кілька метрів. Раптом Олег підвівся – Бочков бачив лише його голову й плечі. Олег вигукнув на повний голос:

«Стійте, не стріляйте, я один!»

Бочков злякався: навіщо він підвівся так близько до бандитів, адже в них навіть не було гранат для ближнього бою? Тоді він зрозумів: Олег виграє час для нього, даючи останній шанс на порятунок.

До Олега, який стояв на повний зріст із опущеним автоматом, ззаду підбігли кілька «бороданів» у светрах із короткоствольними карабінами. Бочков не знав, що робити: відкрити вогонь означало приректи Олега на миттєву смерть, бо той був один серед натовпу ворогів. Бойовик із карабіном кричав щось вірменською, показуючи на азербайджанців, що ховалися в кущах. Бочков і поранений азербайджанський міліціант відкрили вогонь, і бойовики миттєво почали обстрілювати їхнє укриття.

У цей момент почувся знайомий голос: «Льохо, Льохо!» Це був сержант Едік Мітковський – з посту прийшла підмога. Вони залишили машину далі й обійшли поворот ззаду, щоб лишитися непоміченими. Прибув і Дід Лук'янов – він прийшов, попри біль від афганського поранення. Едік Мітковський та рядовий Женька Небецький відкрили шквальний вогонь по бандитах, що насідали на Бочкова. Єфрейтор Олексій Дубін та рядовий Олексій Дурасов не дали ворогу наблизитися до сержанта Логінова. Сержант Андрій Медведєв та рядовий Едуард Кулагін перев'язали поранену дівчину та дільничного, дали їм знеболювальне і зайняли позиції.

«Лейтенанта Бабака забрали в полон!», – ці слова почули всі. Після короткої наради зрозуміли: наздоганяти пізно, його вже повезли. Головне – він живий!

Нарешті прибула й основна допомога: лейтенант Василь Артамас привіз резервну групу на БТР, але було вже пізно. Тишу розірвав голос Бочкова:

«Бандити забрали Олега. Виходимо на трасу, беремо в заручники кожного зустрічного, подивимося тоді, як вони не віддадуть нам Олега...»

Журналіст Карлов вечереє на посту в селі Еїн. У Губадли він фотографує гасло над входом до готелю «Бергюшад», де дислокувався батальйон: «Виконай завдання! Повернися додому живим і здоровим!»

Але Олег не виконав другий наказ...

Олег у пам'яті жителів Губадли

Разім Алієв – голова Ради ветеранів війни, праці та збройних сил Губадлинського району (у 1990-х – другий секретар райкому партії):

«Ми неодноразово зустрічалися з Олегом Бабаком і в Джибік-лі, і в моєму кабінеті в райцентрі. Він був гарним і зовні, і душею. На відміну від багатьох інших, він щиро намагався розібратися в коріннях вірменсько-азербайджанського конфлікту. Його стосунки з місцевими були надзвичайно теплими. Він дбав про оборону сіл на найвищому рівні. Олег заслужив величезну повагу, люди називали його Бабеком.

Щойно ми дізналися про стрілянину, я разом із комендантом виїхав до Джибік-лі. Після важких перемовин із російським комендантом з боку Кафана на БТРі привезли тіло Олега, все в крові. Чоловіки, жінки – усі плакали за ним, як за рідним сином. З багатьох будинків несли білосніжні простирадла та матраци, щоб заселити кузов машини – кожен хотів віддати йому останню шану. Одна літня жінка крізь сльози голосила:

«Ой, дитинко, краще б я померла замість тебе, як же твоя мати витримає це горе...»

Ми привезли його до райцентру в моєму службовому «УАЗі». Було очевидно, що вірмени розстріляли його вже пораненим у полоні; бронежилет і зброю так

і не повернули. Таку жорстокість не виявляла жодна регулярна армія – це почерк фашистів або їхніх послідовників, вірменських дашнаків-катів. На жаль, слідчі з москви, як і раніше, не знайшли винних, хоча ми знали, що свідчення давали 18 вірменських терористів. Про суд над ними так ніхто нічого й не почув».

Адалят Шахмамедов, секретар сільради Джибіклі, мешканець села:

«Мешканця села Юхари-Джибіклі Назарова Геріба Гулам огли (20.04.1971 р.н.) вірменські збройні бандити вбили 7 квітня 1991 року з особливою жорстокістю. Гусейнова Шахіна Ільяс огли (15.04.1968 р. н.) поранили та взяли в заручники; згодом його також убили, а тіло повернули лише після тривалих перемовин. Двоюрідні брати були поховані поруч у рідному селі, обом присвоєно статус цивільних шехідів (мучеників). Внаслідок того нападу семеро жителів дістали поранення. Назарову Агаверді Фархад огли (20.12.1961 р. н.) та Назаровій Гюльнарі Гулам кизи (10.12.1973 р. н.) було встановлено другу групу інвалідності. Коли Герібу було 5 років, а його сестрі Гюльнарі всього 2, померла їхня мати – Рая-баджі. Дядько Гулам ростив дітей сам, замінивши їм і батька, і матір.

Шахін у 1983 році закінчив восьмирічну школу в Ашаги-Джибіклі, у 1986–1988 роках служив у лавах Радянської армії. Після повернення допомагав батько-

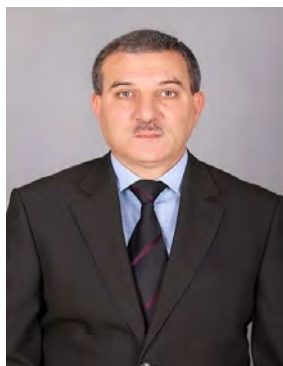
ві-ліснику. Він разом із Герібом часто обходив ліси вздовж вірменського кордону. Своєю безстрашністю та мужністю вони надихали односельців; неодноразово виходили на трасу Кафан-Горіс, де віч-на-віч стикалися з вірменськими «бороданями», демонструючи ворогу, що в цієї землі є господарі й захисники.

Шахін та Гюльнара були заручені – планували весілля, щойно вщухне конфлікт. Але доля була невблаганною: дівчина втратила і брата, і нареченого, сама дістала тяжке поранення. Вірмени ледь не захопили Гюльнару та Міну Ісмаїл-кизи в полон – лише вогонь дільничного Абдулкадіра Гусейнова змусив їх залягти. А потім наспів Олег Бабак. Якби не він, трагедія була б значно масштабнішою».

Рухулла Західов, письменник-журналіст

У своїй книзі, присвяченій пам'яті Олега Бабака, він пише:

«Олег Бабак – це шехід (мученик), який загинув за Азербайджан! Адже шехід – це людина, яка вмирає за високу мету, ідеал, батьківщину, переконання та віру, жертвуючи своїм життям. Олег Бабак піднявся на вершину героїзму саме заради такого ідеалу!

Самопожертва – це позитивна моральна якість, що характеризує дії людини, яка добровільно жертвує власними інтересами заради блага інших, а іноді навіть віддає життя в ім'я загальних цілей. У певних

умовах самопожертва стає необхідною формою самоствердження особистості. Ці якості проявляються у виняткових випадках, коли людина виходить за межі виконання щоденних обов'язків чи звичайних стосунків, відмовляється від законних особистих інтересів і йде на смерть. Потреба в таких вчинках у масовому масштабі виникає під час визвольних воєн, революцій та великих суспільних змін. Самопожертва, як одна з найцінніших людських чеснот, торує шлях до масового героїзму. Для особистостей, що володіють такими високими моральними якостями, почуття служіння людям стає духовною потребою».

Юсиф Ісаєв, мешканець села Сарай Губадлинського району, член Ради старійшин об'єднання товариств «Зангезур»:

«Олег за своєю природою був юнаком, який понад усе ставив правду та справедливість. Коли його відправили з України до Азербайджану, він, можливо, навіть не до кінця розумів суть того, що відбувається, і не мав чіткого уявлення про нелюдські дії вірмен проти азербайджанців. Проте розпочавши службу в прикордонних селах Губадли, він усвідомив, на чиєму боці правда.

У Священному Корані Аллах велить:

«Боріться з тими, хто чинить проти вас агресію, але не чіпайте мирних людей і не вбивайте невинних». Цього шляху дотримувався і Пророк Мухаммад.

Коли Олег став свідком нападів озброєних вірмен на беззахисних селян, сумління підказало йому єдино правильне рішення. Під час атаки на Юхари-Джибіклі людяність спонукала його стати щитом і не допустити вбивства жінок, дітей та людей похилого віку.

І християни, і мусульмани вірять у єдиного Творця. В обох релігіях є віра в рай та пекло. Тому – вічне місце Олега – в раю!»

Рашад Салманов, завідувач сектору територіально-організаційних питань виконавчої влади Губадлинського району:

«Жителі Губадли завжди з трепетом зберігають пам'ять про Олега. Його ім'я згадують у дні вшанування шехідів, у школах та будинках культури проводяться заходи, присвячені його подвигу, зустрічі зі свідками трагедії 7 квітня. Представники нашої громади та діаспори неодноразово відвідували батьків Олега, які живуть на Полтавщині.

У Першій Карабахській війні загинули 238 мешканців нашого району, зокрема 12 співробітників поліції. Серед загиблих – 40 жінок і 4 дитини; 211 осіб дістали інвалідність. Десятьом уродженцям Губадли присвоєно звання Національного Героя Азербайджану. Ім'я Олега Бабака для нас так само дороге, як і імена цих героїв – на кожному заході його пам'ять вшановується

з особливою пошаною». На замовлення Виконавчої влади Губадлинського району ЗАТ «Азербайджанське телебачення і радіо» (AzTV) та «Khazar TV» зняли короткометражні стрічки про Олега Бабака, а телеканал СВС підготував документальний фільм «Заради життя». Творчі групи всіх трьох фільмів відвідали Україну, де зустрілися з його батьками, односельцями, шкільними друзями та вчителями. Вони також відшукали його бойових побратимів у Києві та інших містах, записавши їхні спогади та розповіді на аудіо- та відеоносії, щоб назавжди зберегти їх у пам'яті. Це є виявом глибокої поваги та шани азербайджанського народу, держави, виконавчої влади Губадлинського району та наших громадян до постаті Олега. Телеканал СВС TV від побратимів Олега, які брали участь у тому бою, дізнався, що тяжкопораненого Бабака вбив вірменський бойовик – колишній офіцер радянської армії. Про Олега також зняв фільм один з українських телеканалів.

Турал Идиримли, представитель главы Исполнительной власти Губадлинского района в сельском административно-территориальном округе Ашаги-Джибикли:

– Губадлинский район был образован согласно с решением Исполнительного комитета та Рад народных комиссаров Азербайджанской РСР від 30 серпня

1930 року. До моменту окупації російсько-вірменськими військовими формуваннями 31 серпня 1993 року в одному місті та 93 селах району мешкало 29 903 особи. 25 жовтня 2020 року під керівництвом Президента Азербайджану, Верховного головнокомандувача Ільхама Алієва, Збройні сили Азербайджану звільнили район від окупації, що тривала 27 років. Наразі населення району перевищує 40 тисяч осіб.

Губадли розташований на південному заході Азербайджану, на південному сході Карабахського нагір'я. Територія району становить 807 квадратних кілометрів. Він має 120-кілометровий кордон із Республікою Вірменія, а також межує з Ходжавендським, Лачинсь-

Бабах Олег Яковлевич
25.02.1967 - 07.04.1991
Герой Советского Союза

ким, Джебраїльським та Зангіланським районами.

Село Юхари-Джибіклі розкинулося на березі річки Косакерем, яка є притокою Бергюшаду. Раніше село мало назву Терджур. Воно розташоване дещо вище відносно села Ашаги-Джибіклі. Назва населеного пункту походить від назви племені «джибіклі». Агресивні вірменські терористи вбили у цьому невеличкому селі 7 людей, ще 3 було поранено. До 1993 року в сільській раді, що охоплювала села Ашаги-Джибіклі, Юхари-Джибіклі та Халлава, мешкало 349 осіб (91 сім'я). Станом на 2026 рік тут проживає вже 452 особи (141 сім'я).

Протягом 44-денної Вітчизняної війни, а також до і після неї, держава та народ України незмінно підтримували Азербайджан. У ці важкі дні, коли триває російська агресія проти України, що порушує всі норми гуманності та міжнародного права, за особистим дорученням Президента Азербайджану, Переможного Верховного головнокомандувача Ільхама Алієва, наша країна вже четвертий рік поспіль відправляє в Україну найнеобхідніше обладнання, паливно-мастильні матеріали, медичні засоби, одяг та харчові продукти. Українські діти, які втратили батьків або домівки, запрошуються до Азербайджану на відпочинок, де для них організовують заходи з морально-психологічної реабілітації.

Від імені мешканців нашого села та всього району я бажаю Всевишньому допомогти дружньому та героїчному українському народові, який виплекав Олега Бабака, у його боротьбі за праву справу. Прошу спокою для душ загиблих у цій війні, розв'язаній підступними

політиками, далекими від людяності, зцілення для поранених і швидкого завершення цих чорних днів.

Настане час, і в звільнений Губадлинський район повернеться життя – розпочнеться велике переселення. Цей день уже близько. Переконалий, що в нашому районі буде споруджено величний пам'ятник Олегу Бабаку, його ім'ям назвуть вулиці, а молоді покоління з глибокою шаную згадуватимуть його поруч з іншими героями.

Іслах Ганбаров мешканець села Джибіклі, поліціант у відставці, ветеран війни. Він ніс службу на постах разом з Олегом, вони мали дуже щирі та дружні стосунки. Іслах, який має хист до поезії, висловив свою шану Герою у вірші, присвяченому Олегу Бабаку:

Він – герой наш, Олег Бабак!

*В моїй пам'яті тридцять років він живе,
Ця розлука крізь душі людські пливе.*

*Пам'ять знов про звиягу його зове,
Він – герой наш Олег Бабак!*

*В його погляді гнів до несправедливих,
Був він чесним у справах і в словах правдивих!
Офіцерської честі взірець особливий:
Він – герой наш, Олег Бабак!*

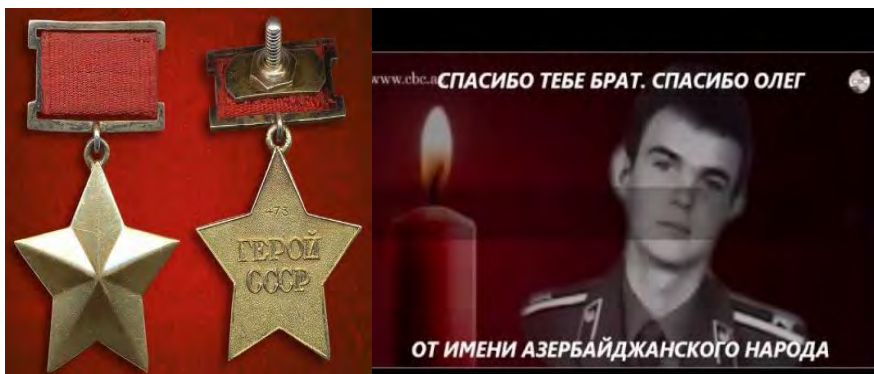
*Цю землю любив, як свою – і в цьому сила,
Він мовою щирою став нам вітрилом.
Біль ділив наш і став незамінним,
Він – герой наш, Олег Бабак!*

*Наліз туман, вкрив гори та яри,
Та він не злякався ворожой навали.
Йшов прямо на кулі за долю країни,
Він – герой наш, Олег Бабак!*

*Став для села він рідним, наче брат,
Як Бабек, в серця зайшов стократ.
Ворог від страху тікав від нього,
Він – герой наш, Олег Бабак!*

*Квітець дев'яносто першого, сьоме число,
Він стояв як лев, коли сунуло зло.
Підла куля в спину – життя забрала...
Він – герой наш, Олег Бабак!*

*Хай минають роки і століття пливуть,
Покоління майбутні його не забудуть.
Славу в піснях і дастанах він здобуде,
Він – герой наш, Олег Бабак!*

Цей лист був написаний мешканцями Губадлинського району Азербайджану батькам героя Олега Бабака:

«Шановні Якове та Надіє Бабак!

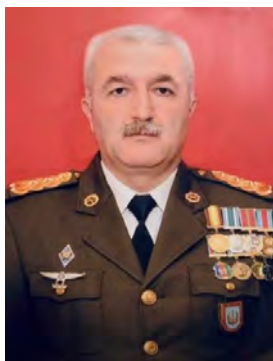
Ваш син Олег загинув заради надзвичайно благородної мети. Хоробро захищаючи мирних жителів села Юхари-Джибіклі Губадлинського району від нападу понад 70 вірменських бойовиків, він проявив виняткову мужність і був убитий терористами. Ми завжди з любов'ю та вдячністю вшановуємо пам'ять Вашого дорогого сина.

Рідні наші, знайте: Олег Бабак – син не лише Вашої родини: він став сином усього Азербайджану, адже він віддав за нього своє життя. Нинішні та майбутні покоління розповідатимуть про його подвиг, а ім'я Олега назавжди залишиться в серцях дітей, у пам'яті народу та в молитвах матерів.

Висловлюємо щирі вдячності батьку та матері, які виховали такого Героя!

*З глибокою повагою,
громадськість Губадлинського району
та мешканці села Юхари-Джибіклі».*

Помста полковника з Джибіклі

Захід Гулам огли Назаров – брат Геріба, убитого в тому бою в Юхари-Джибіклі, та Гюльнари, яка дістала поранення. У 1982-1984 роках він проходив строкову військову службу в Молдові. Протягом 1984-1988 років навчався у Вищому військовому командному училищі імені Серго Орджонікідзе

та був професійним кадровим офіцером армії.

Щойно дізнавшись про трагедію у своїй родині, він приїхав на похорон брата Геріба. Захід відмовився від подальшої служби в частині на території росії та повернувся на рідну землю, щоб вступити до лав Національної армії. У 1991-1993 роках він брав участь у бойових діях як начальник штабу військової частини, що воювала в Кельбаджарі, Агдері, Сирхавенді та Дашалти. Бойові побратими згадують, що Захід неодноразово особисто брав участь у зіткненнях із вірменськими терористами, мстячи за загиблих та поранених рідних.

Після підписання угоди про припинення вогню у 1994 році він продовжував обіймати керівні посади в різних військових підрозділах. Розпорядженням Президента Ільхама Алієва №803 від 2005 року полковник Захід Назаров був нагороджений медалями «За військові заслуги» та «За Батьківщину». На превеликий жаль, цей професійний офіцер пішов із життя у самому розквіті сил. У некролозі, опублікованому газетою «Fədaı» («Доброволець»), зазначено:

«Це тяжка втрата для офіцерів запасу Головного управління Внутрішніх військ МВС республіки, ветеранів Збройних сил та війни. Полковник запасу Назаров Захід Гулам огли, який обіймав посади начальника відділу бойової підготовки, першого заступника командира частини та командира частини у підрозділах Внутрішніх військ МВС у Гянджі, Бінагадинському та Губинському районах, а також очолював оперативний відділ у Штабі Головного управління Внутрішніх військ, помер 23 жовтня 2021 року у віці 57 років».

Нехай могили всіх наших шехідів, що віддали життя за Батьківщину та рідну землю, сповняться світлом, а душі їхні спочивають із миром!

Звитяга поліції та місцевих сил самооборони

Губадли у Першій Карабахській війні. Кілька епізодів.

У 1989-1992 роках під проводом командира батальйону, майбутнього Національного Героя (по смертно) Аліяра Алієва, а також начальників поліції Надіра Гусейнова, Фаїка Керімова та Евареста Пашаєва було проведено низку успішних операцій із захисту території та мирного населення від нападів озброєних вірменських терористичних угруповань.

З перших днів Першої Карабахської війни я працював директором «Зангезурського інформаційного центру» при єдиному на той час державному інформаційному агентстві АЗЕРТАДЖ. Протягом 16 років моїм

обов'язком було висвітлювати події в Шуші, Лачині, Губадлі, Зангілані, Джебраїлі та Фізулі.

До встановлення режиму припинення вогню 12 травня 1994 року випуски новин на державному телебаченні й радіо, а також шпальти офіційних газет часто відкривалися моїми репортажами: «Повідомляє спеціальний кореспондент АзерТАц Гаджі Наріманоглу...» Багато з тих матеріалів я згодом систематизував та опублікував. Нижче наведено рядки з моєї статті «Ми не програли в бою...», що опублікована у популярному виданні «525-а газета» 10 липня 2020 року – рівно за 77 днів до початку Другої Карабахської (Вітчизняної) війни:

«У ніч із 25 на 26 лютого 1992 року вірмени разом із солдатами та офіцерами 366-го мотострілецького полку росії вчинили небачені звірства проти мирного

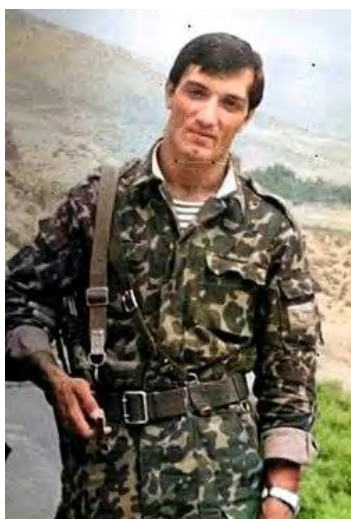
населення міста Ходжали. З особливою жорстокістю було вбито 613 мешканців Ходжали, серед яких 63 дитини, 106 жінок та 70 осіб похилого віку. Вісім родин було знищено повністю; 25 дітей втратили обох батьків, а 130 – одного з них. Від ворожих куль дістали поранення 487 осіб, зокрема 76 дітей. 1275 людей потрапили в полон. Доля 150 полонених, серед яких 68 жінок і 26 дітей, залишається невідомою до сьогодні.

Чекаючи на слушну нагоду, щоб помститися за Ходжалинську різанину, артилеристи Губадлинського полку (Гурбан, Гіяс, Нуралі та інші) під командуванням майбутнього Національного Героя Аліяра Алієва, навіть без наказу вищого керівництва, завдали нищівного удару по лігву дашнаків – місту Горіс. вірменам і в страшному сні не могло наснитися, що лісовими дорогами через гори й ущелини можна доправити артилерію, здатну обстрілювати Горіс. За повідомленням програми «Вісті» кількість загиблих тоді перевищила 300 осіб. У Вірменії оголосили триденну жалобу, а мешканці Горіса того ж дня з ганьбою вигнали мера та коменданта міста до Єревана.

Телебачення часто показувало кадри розгрому вірменського штабу в селі Шурнуху (Горіський район) батальйоном Аліяра Алієва, під час якого в полон було взято 40 російсько-вірменських солдатів; ці записи досі зберігаються в архівах. Однак затриманих того ж дня звільнили у супроводі високопосадовців, надісланих із москви та Баку, відправили до москви, а звідти – до Єревана. вірменське телебачення транслювало урочисту церемонію їхньої зустрічі на Театральній площі Єревана.

Вірмени зазнали тяжких втрат також у боях під Джибіклі у квітні та травні 1991 року, а також у битві за висоти Топагач-Башарат 12 жовтня 1992 року. Під час втечі вірмен із поля бою як трофеї було захоплено техніку, подаровану Вірменії росією: одну БМП та один танк «Т-72» (12 грудня 1992 року поблизу села Сейтас), а також ще два «Т-72» (27 липня 1993 року в урочищі Язи-дюзю)».

«15 березня 1992 року поблизу мосту Лалазар було оточено групу терористів на чолі з ватажком Кареном Григоряном, які раніше вбили кількох людей у селах біля дороги Горіс-Кафан. Завдяки рішучим та влучним діям бойовиків було ліквідовано, а їхні тіла згодом обміняли на полонених мешканців Ходжали. Метою цих терористів було підірвати міст Лалазар, щоб відрізати кілька прикордонних сіл від решти району, захопити стратегічні висоти, а населення – знищити або взяти в полон.

16 березня 1992 року близько 16-ї години два військові гелікоптери Мі-24 Міністерства оборони Вірменії, перетнувши кордон з боку Губадли, були збиті влучним вогнем солдатів 3-ї роти (командир – лейтенант Ільхам Наріман огли Мамедлі) 1-го мотострілецького батальйону, що тримали оборону в районі села Алігулуушаги. Проте гелікоптер Мі-8 зі спеціальним бро-

нюванням, що летів слідом, встиг забрати поранених членів екіпажів обох збитих машин і доправити їх до міста Горіс. Перший гелікоптер упав і розбився в самому селі Теймур Мюсканли; його рештки згодом перевезли та виставили в центрі районного центру. Інший гелікоптер упав у заплаву річки Бергюшад і загорівся, але діти, які купалися поруч, швидко загасили полум'я. Наступного дня, після незначного ремонту, пілоти Закір Юсіфов та Фейруз Джалілов перегнали цей гелікоптер до військового полку ВПС Азербайджану в Забраті. Машині дали прізвисько «армяшка». Відеоматеріали про цю подію досі доступні в інтернеті».

Одним із тих, хто перебував на борту, був генерал-лейтенант Грач Амаякович Андреасян – колишній начальник штабу Північно-Кавказького військового округу та Об'єднаних збройних сил держав-учасниць Варшавського договору. На той час він особисто керував підготовкою військового плану з приєднання Карабаху до Вірменії й вважався у вірмен найбільшим полководцем після маршала Баграмяна. Андреасян летів через Губадли до Ханкенді, плануючи «по дорозі» завдати ударів по азербайджанських позиціях. Андреасян, за його словами, «за покликом серця та вірменської крові добровільно прибув до Вірменії у квітні 1992 року для захисту республіки Вірменія та республіки арцах від військової агресії Азербайджану». Справжні обставини цієї події на російськомовних вірменських ресурсах подані у викривленому вигляді. Інформацію про цей успіх, що став одним із найяскравіших епізодів Першої Карабахської війни, я – як вій-

ськовий кореспондент АЗЕРТАДЖ і один із перших, хто прибув на місце події – першим поширив у вітчизняних та закордонних ЗМІ.

30 жовтня 1992 року героїчний син Азербайджану Аліяр Алієв на чолі групи бійців звільнив близько 30 сіл Лачинського району, які шість місяців перебували під ворожою окупацією. Це була визначна подія в нашій військовій історії. Загону Аліяра залишалося всього 2 кілометри до міста Лачин, щоб перекрити коридор, проте відважний командир та його водій були підступно вбиті в урочищі Ганли-земі (Шурум-тепе). Наступ зупинили, а зайняті позиції за зрадницьким наказом були залишені».

Ільхам Халілов, начальник штабу 2-го батальйону, розповідає про подальші події в селі Юхари-Джибіклі та околицях:

«Після розпаду СРСР підрозділи радянської армії та міліції залишили Губадлі. Оборона району, який мав понад 130 кілометрів кордону з Вірменією та на-

гірною частиною Карабаху, повністю лягла на плечі особового складу Міністерства оборони та районного відділу міліції. Вірменія прагнула завершити приєднання («міа-

цум») карабахських земель. Після окупації Кельбаджара, Шуші та Лачина головною перешкодою для цього плану залишався Губадлі.

10 грудня 1992 року російсько-вірменські військові формування, залучивши велику кількість живої сили та техніки, розпочали потужний наступ. У селі Юхари-Джибіклі вони вбили місцевого артилериста Рафаеля Аббасалі огли Гайбалієва, командира роти Гасана Горхмаза (з села Гаяли), бійця Сіраджа Мегдієва (з Бейлагана), Ахмеда Нюфієва (з Огузлу), Тарлана Магеррамова (з Хачмаза), а також подружжя біженців із села Агбулаг – Зюльфугара та Наргіз-ханім, які оселилися в цьому селі. На посту «Еїндаг» було вбито артилериста Ельшана Наджафова та солдата Ельмана Гахраманова, кількох осіб поранено. Стало очевидним, що вірмени, захопивши ці стратегічні висоти, готуються до подальшого просування.

Вранці 11 грудня військові частини та загони міліції перейшли в контратаку з кількох напрямків і звільнили Юхари-Джибіклі. У тому бою загинули командир групи 3-го батальйону Новруз Рустамов (з села Башарат), Супхан Абдуллаєв (з Агстафи) та Захід Ахмедов (з Кюрдамира); 7 осіб дістали поранення. Було захоплено значну кількість зброї, боєприпасів та техніки, зокрема БМП-1. Усі пости в напрямку сіл Еїн та Джибіклі було очищено від вірменських бойовиків. У літописі Першої та Другої Карабахських воєн зафіксовано десятки таких успішних боїв мешканців Губадлі».

**Президент, Верховний головнокомандувач
Ільхам Алієв у Губадлі
23 грудня 2020 року**

«Звільнення Губадлі стало історичною подією.

Деокупація міста Губадлі 25 жовтня наблизила нашу Перемогу. За Губадлі точилися запеклі бої, ми мали втрати. Серед загиблих – Національний герой Шюкюр Гамідов, уродженець Губадлинського району, який героїчно поліг у боях за рідний край. Я присвоїв Шюкюру Гамідову звання Національного Героя після Квітневих боїв за виявлену ним мужність. Нехай спочиває з миром!

Нехай Господь упокоїть душі всіх наших шехідів!

Азербайджанські військові, зокрема й Шюкюр Гамідов, були відзначені державою високими бойовими орденами. Операція зі звільнення Губадлинського району тривала кілька днів. Після того як 20 жовтня було звільнено місто Зангілан, нашим наступним напрямом

мком природно став Губадлинський район. У самому місті вірмени звели потужні укріплення. Зараз від міста нічого не залишилося: всі будівлі зруйновані, розібрані; вздовж дороги знищено всі села та селища Джебраїльського, Зангіланського та Губадлинського районів.

Проте тут, на в'їзді до міста, ворог створив військову базу. На цих висотах дислокувалися ворожі військові з'єднання. Тому звільнення міста Губадли було нелегким завданням. Насамперед потрібно було знищити вірменські оборонні споруди, одна з яких розташовувалася в селищі Ханлик. Там вони звели міцні фортифікації та перетворили Ханлик на свою базу. вірмени, які проживають за кордоном, побудували там поселення. Зараз у цьому селищі розміщені азербайджанські солдати. За кошти вірменської діаспори сюди привозили вірмен з-за кордону та незаконно розселяли їх у Губадли. Це саме по собі є воєнним злочином. За цей злочин та за всі інші злочини держава Вірменія нестиме відповідальність.

Аби звільнити Губадли, нам спершу необхідно було взяти ці висоти, оскільки ворог систематично обстрілював звідти наших військових. Водночас по нас вели вогонь із території Вірменії. Слід врахувати, що Азербайджан не мав наміру переходити на територію Вірменії, про що я неодноразово заявляв під час війни. Вони ж вважали, що, скориставшись цим, зможуть зупинити наш наступ. Звідси, від міста Губадли до кордону з Вірменією у тому напрямку – всього 5 кілометрів. Вони обстрілювали наших солдатів як звідти, застосовуючи важку артилерію, так

і з цих висот, використовуючи різні види озброєння. Тому Губадлинська операція вимагала особливого професіоналізму та самовідданості.

Азербайджанська армія проявила цю майстерність і героїзм. Насамперед були взяті панівні над містом висоти, звільнені навколишні села, зокрема селище Ханлик, села Падар, Сариятаг, Махмудлу, та захоплені стратегічні височини. Після цього Збройні сили Азербайджану увійшли до міста і очистили його від ворога. Звільнення Губадлинського району та міста Губадли забезпечило нам велику стратегічну перевагу».

Згідно з Розпорядженням, підписаним Президентом Ільхамом Алієвим 31 липня 2023 року, 25 жовтня відзначається як День міста Губадли. 26 листопада 2020 року було засновано медаль «За звільнення Губадли».

Президент Ільхам Алієв удостоєний «Премії Герніки за мир і примирення»

Президент Азербайджану Ільхам Алієв звернувся до учасників церемонії вручення «Премії Герніки за мир і примирення».

Як повідомляє Report, у ньому йдеться: «Дорогі друзі, Я висловлюю глибоку вдячність міським радам Герніки-Лумо та Пфорцгайма, Музею миру в Герніці, культурному центру Casa de Cultura, а також Центру досліджень миру Gernika Gogoratuz за присудження мені “Премії Герніки за мир і примирення” на знак визнання моїх зусиль щодо досягнення миру між Азербайджаном та Вірменією і заохочення діалогу. Для мене велика честь отримати цю престижну нагороду, мета якої – увічнити історичну пам’ять про трагедію в Герніці та відзначити заслуги людей, які роблять внесок у процеси миру та примирення. Вручення

цієї нагороди 26 квітня – у День пам'яті жертв Герніки – має особливе символічне значення. Цей жахливий злочин, скоєний проти мирного населення в Герніці вісімдесят дев'ять років тому, залишається однією з найжахливіших і найкривавіших сторінок минулого століття. Вважаю, що будь-який злочин проти цивільного населення є порушенням принципів гуманності та людяності. Я поділяю біль і скорботу Герніки та урочисто віддаю данину пам'яті її жертвам.

Послання миру та примирення, що випливає з історії Герніки, має глибоке значення для всіх народів. Спогади та досвід народів, які пережили важкі наслідки війни, мають слугувати важливим уроком для нових поколінь, дозволяючи їм жити в більш стабільному та безпечному світі. Народ Азербайджану, який відчув на собі важкі наслідки війни і прожив в умовах конфлікту майже тридцять років, надто добре розуміє цінність миру та примирення. Сьогодні Азербайджан вчиться жити в атмосфері миру. Для нас це нове й незвичне відчуття, оскільки ми не мали можливості відчувати його з моменту здобуття незалежності. На Саміті у Вашингтоні в серпні 2025 року було парафоровано мирну угоду між Азербайджаном та Вірменією, а також відбулося підписання Спільної декларації, що поклало край конфлікту, який тривав три десятиліття, і заклало основу для миру, примирення та партнерства між нашими народами.

Наразі Азербайджан пристосовується до цієї нової реальності та до життя в мирних умовах. Ця сприят-

лива атмосфера та зростаюча впевненість у стабільності й безпеці дозволяють нам рухатися вперед і приділяти більше часу та ресурсів нашому порядку денному у сфері розвитку. Водночас ми вживаємо заходів для зміцнення миру та його втілення на практиці, і обидва наші суспільства вже відчують реальні вигоди миру в економічній, торговельній та інших сферах.

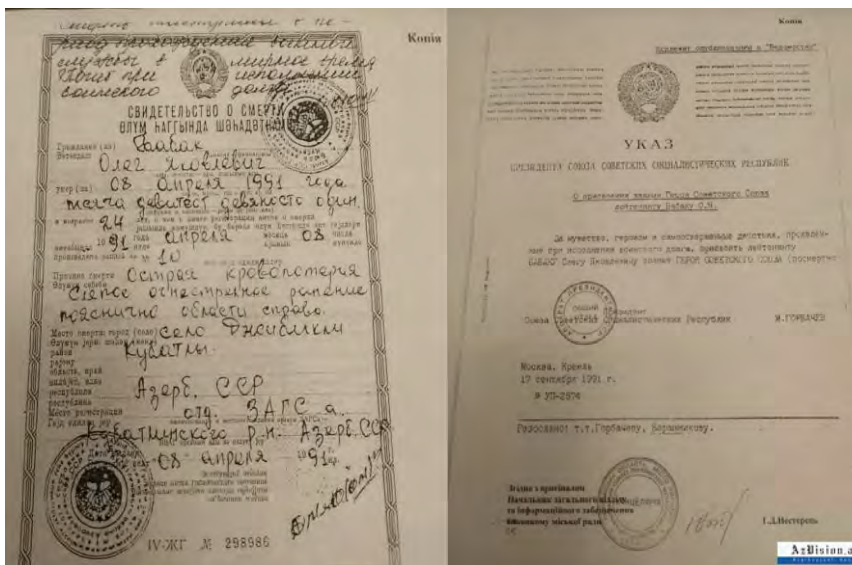
Сьогодні Азербайджан забезпечує експорт власних нафтопродуктів, а також пшениці та інших товарів із третіх країн до Вірменії через свою територію. Заходи зі зміцнення довіри між двома країнами мають вирішальне значення для встановлення міцного миру. Регулярні зустрічі представників громадянського суспільства, поряд з ініціативами на державному рівні, роблять позитивний внесок у цей процес. Приклад Азербайджану та Вірменії свідчить про те, що, незважаючи на тривалий конфлікт, страждання та взаємну недовіру, миру можна досягти за наявності сильної політичної волі та міжнародної підтримки.

Дорогі друзі,

«Премія Герніки за мир і примирення» – це не просто визнання минулих досягнень, а й надихаючий стимул, а також відповідальність за майбутні кроки, які необхідно зробити в ім'я загального процвітання міжнародного співтовариства та справи миру.

Я знову висловлюю свою вдячність за цю нагороду і бажаю всім успіхів у їхніх зусиллях зі сприяння миру, діалогу та взаєморозумінню».

AZCONSULATE 26.04.2026

Олег Бабак заслуговує на найвищі відзнаки

Посмертно «За мужність і самовідданість, виявлені під час виконання військового обов'язку», указом президента СРСР № УП-2574 від 17 вересня 1991 року Олег Бабак був удостоєний звання Героя Радянського Союзу. Його родині вручили орден лєніна та медаль «Золота Зірка».

Через 46 років після завершення Другої світової війни це звання в системі внутрішніх військ колишнього СРСР було вперше присвоєно заступнику командира роти з політичної частини Софринської бригади внутрішніх військ лейтенанту Олегу Бабаку.

Якось у День внутрішніх військ Великий магістр ордена Святого Станіслава нагородив О.Бабака орденom Святого Станіслава V ступеня. Генерали-

командувачі разом із бойовими побратимами приїхали до села Вікторія, де під час урочистого заходу передали ці нагороди Якову Андрійовичу та Надії Іванівні на вічне зберігання. Також батькам вручили сертифікат на право носіння крапового берета – символу честі та звитяги спецпризначенців.

Слід нагадати, що на меморіальній дошці, що знаходиться на названій на його честь вулиці, зазначено:

«Ця вулиця названа на честь останнього Героя Радянського Союзу, офіцера внутрішніх військ МВС лейтенанта Олега Бабака (1967-1991), який віддав життя заради порятунку мирного населення в Карабасі 7 квітня 1991 року».

У Полтавському університеті економіки і торгівлі функціонує Музей пам'яті Олега Бабака. Вікторійська школа, де він здобув середню освіту, також має його ім'я. У створеному при школі музеї зберігаються меморіальні світлини, листи, особисті речі героя, а також газетні та журнальні матеріали з України та Азербайджану, що розповідають про подвиг молодого лейтенанта.

Ім'я Олега Бабака навечно внесено до списків особового складу 21-го батальйону Софрінської бригади спеціального призначення МВС СРСР. У бригаді, де він проходив службу, щорічно проводяться церемонії

вшанування пам'яті до дня його народження та дня загибелі.

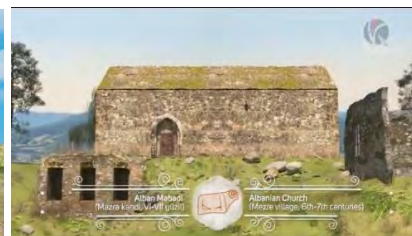
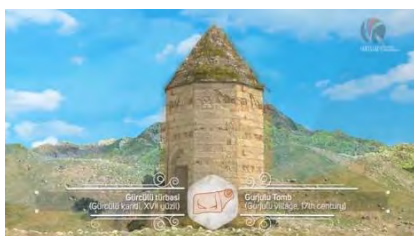
Примітка: У період із червня 1989 року по березень 1992 року під час виконання завдань з охорони громадського порядку в зонах міжнаціональних

конфліктів на території колишнього СРСР загинуло 56 військовослужбовців внутрішніх військ: 1 генерал, 18 офіцерів, 2 прапорщики, 5 сержантів та 30 солдатів. Серед них Олег Бабак став першим і останнім, хто був удостоєний звання Героя Радянського Союзу!

День, коли у відбудованому після 28-річної окупації Губадли постане пам'ятник Олегу Бабаку, а його ім'я буде остаточно увічнене на цій землі, вже не за горами.

Губадлі до російсько-вірменської окупації

Губадлі під російсько-вірменською окупацією

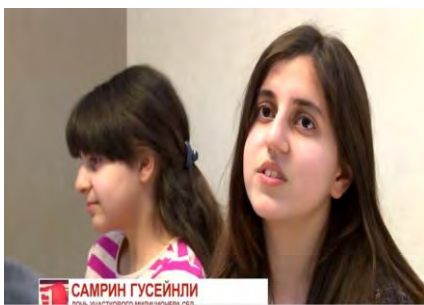

Після звільнення Карабаху від окупації

Герой – приклад для молодого покоління

Минуло понад 35 років від подій 7 квітня 1991 року – це більше, ніж прожив сам Олег. Сьогодні молоде покоління, що підрастає, не забуває про безприкладний героїзм Олега Бабака в селі Юхари-Джибіклі. Про нього пишуть, його пам'ять вшановують, а старше покоління розповідає своїм дітям про відважного сина українського народу, передаючи цю пам'ять нащадкам.

Семрін Гусейнлі – донька Абдулкадіра Гусейнова, який був дільничним міліціантом сіл Юхари та Ашаги-Джибіклі. У своєму ін-

терв'ю телебаченню вона каже:

«Мій батько дістав тяжке поранення в тому бою за захист нашого села від вірменських розбійників 7 квітня 1991 року. Він часто розповідає про героя Олега

Бабака, який пожертвував життям у тому бою, тому ім'я Олега навічно закарбувалося в нашій пам'яті. Від імені своїх однолітків я кажу батькам Олега Бабака: «Дякуємо вам, ми вдячні за те, що ви виховали такого сина! Ми маємо довічний борг вдячності йому за цей героїзм та за порятунок мирних жителів нашого села.

Сьогодні багато наших односельців, які вижили тоді, та їхні діти безмежно вдячні Олегу.

Пам'ять про нього завжди житиме в наших серцях!»

Олег Бабак у пам'яті жителів Вікторії

Олег Якович Бабак народився 25 лютого 1967 року в селі Вікторія Пирятинського району Полтавської області України. Цікаво, що назва «Вікторія» означає «Перемога», і Олег в останній день свого життя здобув Перемогу над злом, з честю прощаючись із життям під час великих християнських свят – Великодня та Благовіщення.

З 1974 по 1982 рік він навчався у сільській школі Вікторії, а згодом – у сусідній Тепловській школі. У 1985 році вступив до лєнінградського вищого політичного училища МВС СРСР, після закінчення якого проходив службу на посаді заступника командира роти.

З перших днів навчання Олег зарекомендував себе як дисциплінований курсант, вірний військовій присязі та закону. Починаючи з третього курсу, він виконував службовий обов'язок у багатьох «гарячих точках» – у Вільнюсі, Сумгаїті, Баку... У той період він став свідком багатьох політичних подій, що заклали підвалини розпаду СРСР.

В атестації та характеристиці на присвоєння Олегу Бабаку першого офіцерського звання зазначено:

«За час навчання у Вищому політичному училищі імені 60-річчя ВЛКСМ МВС СРСР Олег Якович Бабак зарекомендував себе як дисциплінований та старанний курсант. Навчальну програму засвоює на «добре» та «відмінно». Має широкий кругозір, багато читає. Бере активну участь у громадському житті училища. Є секретарем комсомольського бюро школи, членом партійного комітету. У стосунках із товаришами ввічливий, завжди готовий прийти на допомогу. Принциповий, відкрито вказує на недоліки – як власні, так і товаришів. За характером спокійний, у складних ситуаціях вміє швидко опанувати себе, комунікабельний, має велике коло друзів. Не боїться труднощів військової служби.

Закінчив військове навчання з відмінними оцінками. Має високі моральні, етичні та бойові якості. Впевнено опановує

форми масово-політичної пропагандистської роботи. Приділяє особливу увагу самоосвіті. Має високі командирські якості. Під час виконання урядового завдання в Закавказзі проявив себе з позитивного боку. Вміє правильно орієнтуватися в складних обставинах,

приймає правильні рішення, діє чітко. Добре знає та дотримується загальновійськових статутів. Фізично добре розвинений. Досконало володіє довіреною зброєю, поводить з нею впевнено. Вміє зберігати військову та державну таємницю».

Листи Олега зберігаються як дорогі реліквії; вони є дзеркалом його духовного світу, почуттів та думок. В одному з листів до друга він писав, що сьогодні не служити в армії стає соромом, а служити – нормою:

«Чому шукають можливість не йти до армії? Адже раніше це було питанням честі. Ця психологія розвивалася в нас роками».

Перебуваючи у Вільнюсі, він дав 10-15-хвилинне інтерв'ю телебаченню, розповідаючи про свою службу. Касета з цим записом досі зберігається у батьків.

З Вільнюса Олега відправили до Карабаху – з однієї «гарячої точки» в іншу. Описуючи складні умови в регіонах служби, він зазначав, що часто там не працює ні пошта, ні телеграф; через надзвичайний стан виникають проблеми з доставкою речей від батьків, а іноді молодим бійцям важко зрозуміти особливості місцевості, населення та саму мету їхнього перебування там.

Під час навчання в школі міліції він писав:

«Сьогодні складав іспит із фізичної підготовки, прибіг до фінішу на 10 хвилин швидше норми, з автоматом на плечі, та ще й допоміг двом товаришам, які відстали в дорозі».

Олег згадував про референдум щодо збереження СРСР в Азербайджані, пишучи, що люди голосували «за» з піднесенням, і він поділяв їхню думку:

«Хто ж проголосує проти розпаду такої сильної Батьківщини?»

Він описував, як дружньо вони з побратимами ділили на посту теплий одяг та їжу.

Коли він навчався у 8-му класі, вчителька Алла Бойко запропонувала учням відповісти на запитання анкети:

«Що таке життя?»

Олег відповів:

«Прийду перед смертю і шепну тобі на вухо».

Коли він дізнався про загибель товариша-курсанта в Абхазії, то написав:

«Ми ходимо прощатися з друзями лише на цвинтар». Він також згадував написи на машинах: «Тату, ми на тебе чекаємо!»

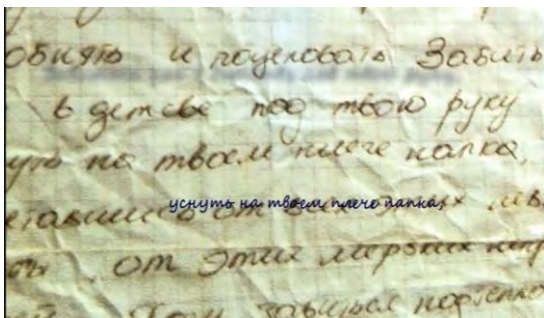
Ще будучи курсантом школи міліції, Олег до подій у Карабасі встиг побувати у складі «миротворчих» з'єднань у Баку, Єревані та Вільнюсі. Використання 19-20-річних юнаків, які ще не пізнали життєвих випробувань, задля насильницького утримання цілісності держави під назвою СРСР, що вже розвалилася, було справжньою трагедією. Держава, яка вважала себе світовою потугою, занурила у кров багато близьких і далеких країн та зробила своїм обов'язком експорт ідей соціалізму й фальшивого комунізму за допомогою військової сили, перебувала на межі краху. Одним із тих, хто найбільше постраждав від цього, став Азербайджан.

Криваві розправи, вчинені агентурою радянського КДБ у Тбілісі, Вільнюсі, Алма-Аті, Сумгаїті та Баку, насильницьке вигнання азербайджанського населення з земель Західного Азербайджану (нинішня територія Вірменії), депортація людей до Азербайджану з втраченою домівкою та майна, нажитого роками – усе це було доказом краху та внутрішнього розпаду єдиної держави. Справжньою трагедією стало те, що такі юнаки, як Олег, були принесені в жертву антигуманній суті радянського режиму КДБ, який намагався продовжити життя імперії, розпалюючи міжнаціональні конфлікти та війни, водночас вдаючи з себе посередника.

Неможливо нічим вгамувати довічну трагедію, сум та страждання батьків, які з неймовірними зусиллями виростили цих дітей, але так і не змогли побачити їхнього щастя, відгуляти весілля чи дочекатися онуків, щоб втішатися ними на старості. Під час бою в Юхари-Джибіклі Олегу Бабаку було лише 24 роки. Через місяць термін його служби мав закінчитися, він планував повернутися до рідного краю та одружитися зі своєю нареченою. Він писав додому, що завдяки зразковій службі його відпустять першим у першій же партії.

Олег був єдиною надією, мрією та запорукою спокійного майбутнього для Якова Андрійовича та Надії Іванівни. Батько казав Олегу:

«Коли ти приїжджав додому, ми просили тебе: Олеже, залиш цю службу, вона надто важка й небезпечна. Ти наша єдина ди-

тина, хто в нас ще є? Цей дім, усе майно – твоє. Приїжджай, одружуйся, нехай будуть онуки, сім'я, доглядай за нами, ми ж старіємо».

Він відповідав:

«Моя робота дуже благородна, тому що я роблю добрі справи. Ви не знаєте, ви не бачили, як ні за що вбивають дітей, старих, як розпорюють животи вагіт-

ним жінкам. Хіба може бути справа краща, ніж захист мирних людей?»

Він писав, що:

«На карабахській землі безжально проливається невинна кров, гинуть люди, і що справедливість тут обов'язково має перемогти».

Пояснюючи батькам честь обраної ним професії міліціанта, Олег відповів так:

«Мої найулюбленіші – це мама, тато, моя зброя та взвод, яким я команду».

В одному з його листів є такі слова:

«Подивився на фотографії... Читаю на засмаглих обличчях друзів ті почуття, що закарбувалися на них і стали нам уже знайомими. Я хотів би зробити для них бодай таку річ:

«Хлопці, відходьте, я прикрию вас вогнем! Слава Богу, що в цьому поки немає потреби!»

Проте той день наближався. Ці думки та почуття, викладені на папері, ніби стали провісниками долі, яку життя готувало Олегу Бабаку. Доля призначила йому цю рятівну, героїчну місію. І це було немов начертано на його роду: як тільки ці думки просочилися у його свідомість, вони стали реальністю. Місцем цього останнього шляхетного подвигу мало стати село Юхари-Джибіклі Губадлинського району Азербайджану – край, сповнений неземної краси, сама назва якого означає «прекрасна земля».

Це сталося в неділю, 7 квітня 1991 року.

Галина Петриченко, шкільна вчителька, односельниця:

«Ще в шкільні роки, на уроках початкової військової підготовки, Олег особливо виділявся. Під час військово-спортивних ігор «Зірниця» його завжди обирали командиром взводу. Коли ми отримали звістку про смерть Олега, я згадала це. Ми були дуже вражені, справдилося те, чого ми боялися найбільше. Усе село було в жалобі, двері батьківської хати не зачинялися – всі приходили висловити співчуття. Доки тіло Олега не привезли, ні мати, ні ми не могли повірити в його смерть. Це були жахливі дні...»

Батьки отримали останній лист Олега, написаний з Губадли, вже наступного дня після його відходу у вічність – 8 квітня по обіді. Олег писав:

«Дорогі мамо і тату! Рідні мої, не хвилюйтеся. У мене все добре. Усе нормально, як завжди. Мамо, як же я хочу тебе побачити! Хочу обійняти тебе і міцно-міцно поцілувати! Хочу, як у дитинстві, покласти голову тобі на плече і заснути, сховатися від усього цього зла, тривоги та біди. Хочу сховатися під теплою ватяною ковдрою, пошитую твоєю ніжною рукою, дорога мамо. Хочу сховатися від усіх цих негараздів. А це прокляте зло шукає і знаходить мене всюди!»

Олег ніби відчував щось, на щось чекав; фатальний кінець крок за кроком ішов за ним слідом.

Коли прийшла звістка про смерть Олега, ніхто не повірив. Надія Іванівна тримала в руках два листи й показувала їх засмученим людям, що збіглися до двору:

«Адже від нього щойно прийшов лист, що ж це за сповіщення вони принесли?!»

Стан матері важко уявити, а ще важче – висловити словами.

В один день приходять і лист, написаний власною рукою Олега, і лист із військкомату з чорною звісткою. Тіло Олега лише за кілька днів прибуде до батьків, рідних та нареченої, які з тугою чекали на його повернення живим і здоровим, щоб знайти вічний спокій на цвинтарі села Вікторія. Олег уже не знатиме про цей розпач та зливу сліз.

Друзі-міліціанти Олексій Логінов та Олексій Бочков, які супроводжували тіло побратима, виступаючи на похороні свого командира, сказали: «Олег врятував від неминучої смерті не лише беззбройних, ні в чому не винних азербайджанців, а й нас. Ми зобов'язані Олегу своїм життям! Олег – Герой!»

**Лариса Сушко
була нареченою
Олега Бабака:**

«Олег був надзвичайно чарівним, гідним любові, вродливим, розумним і

життєрадісним хлопцем. З ним минули мої найцікавіші, незабутні дні. Він мав багато друзів, завжди жартував, а з його обличчя ніколи не зникала усмішка. Чудово грав на гітарі, співав пісень.

Це була світла, щира людина, яка завжди казала правду в очі. Чесність, вихованість і моральність для нього завжди стояли на першому місці. Наші мрії залишилися нездійсненими, я дуже за ним сумую...»

Микола Глушко, директор Вікторійської сільської середньої школи:

«Олег Бабак свіdomo пішов на смерть заради порятунку мирних жителів та своїх підлеглих. Він не міг вчинити інакше. Ризикуючи власним життям, він вступив у нерівний бій із десятками бойовиків, щобурятувати людей.

Невдячні вірмени підступно вбили його, коли він уже був поранений: вони засунули дуло рушниці під його бронежилет і ницо вистрілили. Він із честю виконав свій офіцерський та людський обов'язок».

Алла Удоденко була однокласницею Олега Бабака:

«Нам дуже важко говорити про Олега в минулому часі. Наше дитинство минуло разом, і він змалечку вирізнявся високими чеснотами. Мужність, захист справедливості та готовність допомогти беззахисним вважалися його найшляхетнішими рисами.

Коли він служив у Губадли, то часто писав нам листи. Розповідав, що там живуть надзвичайно добрі, турботливі, лагідні та гостинні люди. З болем у серці він описував жорстокість вірменських терористів щодо невинних мешканців. Не має сил терпіти цю несправедливість і знущання над дітьми та жінками, він боровся з ворогом до останнього патрона. Своєю героїчною смертю він довів, що різниця у вірі чи мові не повинна робити людей ворогами; справжні герої, незалежно від релігії та національності, мають захищати

правду й справедливість. Олег воював проти гніту та тиранії.

Могили Олега постійно відвідують його однокласники, школярі та студенти. Для людей це місце

стало святиною. Ми пишаємося своїм земляком. Переконана, що його батьки, друзі та близькі обов'язково відвідають ті краї.

Я дуже хотіла б, щоб Олегу також присвоїли звання Національного героя Азербайджану. Щоб в Азербайджані йому встановили пам'ятник. Нехай цей монумент крізь віки буде непохитним символом азербайджансько-української дружби...»

Батько Олега, Яків Андрійович, за природою людина тиха, небагатослівна й лагідна. Він завжди здається замисленим:

«Знаю, що мого сина вбили вірменські терористи. Про це мені докладно розповіли його бойові побратими-міліціанти, які були з ним у бою до останньої миті й супроводжували труну. Його застрелили в спину, коли він ще був живий, а з рани текла кров. На ньому був бронежилет, вони його зняли, забрали разом зі

зброєю. Олег навіть сказав вірменину, якого знав і з яким разом навчався в школі міліції:

«Ви ж, мабуть, не вб'єте мене...»

Але вони вбили. Азербайджанці б так не вчинили, бо Олег у листах завжди описував їх як хороших людей; писав, що вони безкорисливо гостинні, часто приносять їжу або кличуть до себе додому пообідати.

Азербайджанці – як представники Посольства та Консульства, так і діаспори – постійно нам допомагають, іноді ми навіть ніяковіємо від такої уваги та турботи.

Я дуже вдячний вашому народові. Невдовзі після початку загарбницької війни росії проти України ракети полетіли й в бік Полтавської області. У ті важкі дні ми отримали телеграму з Баку: чоловік сказав, що він із Губадли, особисто бачив і знав Олега, він письменник і журналіст. Він наполегливо запрошував

нас – батьків Олега – до Баку, потім знову зателефонував і сказав:

«Ми на вас чекаємо». Ми були дуже зворушені цією увагою, у цьому проявилася велич вашого народу».

Шануючи пам'ять Олега, з Баку до Полтави – у рідне село Вікторія, де Олег народився і яке вперше покохав, – приїхала знімальна група для створення документального фільму. Вони провели щиру бесіду з матір'ю Героя, Надією Бабак. Я вислухав її та записав сказане.

Зі спогадів Надії Бабак для азербайджанського телебачення:

«Іноді він приходить до мене уві сні й каже: «Мамо, не плач. Я не помер, я живий...». Протягом усіх цих років, що минули з дня загибелі сина, я ніколи не залишала його могилу самотньою. Цікаво, що одного разу я побачила сина уві сні, як він воював у гірській місцевості. Згодом я дізналася, що місця, де він бився, справді були горами. Це свідчить про те, що хоча його могила тут, дух його блукає там, де він воював. Зараз у мене одне бажання – я дуже хочу, щоб люди, яких Олег так цінував, швидше повернулися до своїх рідних домівок. Якщо це станеться, душа Олега теж знайде спокій...

Ми завжди дотримувалися даного йому слова і бачили, що наші слова збігаються з діями. Олег ще змалечку був дуже уважним. Намагався вивчати все, що його оточувало. Його жага до знань була безмежною. Дуже любив читати пригодницькі книги про героїв та

дивитися історичні фільми. Коли його однолітки влітку чи взимку гралися на вулицях села, він часто не випускав із рук книгу, намагаючись прочитати її одним духом. Ці книги згодом сильно вплинули на його характер і життєві прагнення...

Ми дуже любили Олега як нашу єдину дитину. І не приховували цієї любові від нього. Проте ми робили все можливе для його правильного виховання. Як і в інших родинах, у нас були свої традиції, і Олег до останнього дня намагався не порушувати цих правил, беріг і підтримував теплу атмосферу в родині. Ми змалечку вчили його ставитися до інших людей із такою ж повагою та добротою. Він був дуже милосердним, спокійним хлопцем. У школі ніколи не мав проблем із учителями чи однокласниками. Олег дуже любив маленьких дітей, брав їх із собою на прогулянки. Його дитинство минуло з пластиліном та іграшковими танками. Він обожнював дивитися військові передачі по телевізору і хотів стати військовим.

Олег завжди вважав своїм людським обов'язком приходити на допомогу. Навіть зовсім незнайомі люди просили його про допомогу, і він ніколи не відмовляв. Ми виховали безстрашного, відважного і водночас лагідного сина з великим серцем... Я пишаюся своїм сином. Втішаюся лише тим, що він пішов із життя, рятуючи незнайомих, невинних і безпорадних людей. Захищати правду було в його характері. Ця втрата для нашої сім'ї дуже тяжка. З дня смерті сина

минуло вже 35 років. Карабахська війна залишила багато родин без голів сімей, і наша – одна з них. Я б дуже хотіла, щоб на землі Карабаху, де мій син загинув за праву справу, завжди був мир. Щоб у Губадлі, у селі, де він бився і поліг, звели пам'ятник Олегу. Олег воював проти тиранії та гніту. Я рада, що землі, за які він віддав життя, вже звільнені від окупації».

... У документальному фільмі, знятому телеканалом «Хəzəг TV», мій друг-журналіст Наджаф Гасанов вітає батьків Олега. На його запитання: «Доброго дня, як ви?» мати, Надія Іванівна, відповідає азербайджанською:

«Salam, uaxşı!» (Вітаю, добре!).

Він запитує: «Чи знаєте ви, хто вбив вашого сина?» – Звісно, вірмени. Азербайджанці б такого ніколи не зробили».

Мешканці села дають таку ж відповідь:

«Олега застрелили й убили вірмени».

Одним із найбільш зворушливих моментів фільму є діалог Надії Бабак по скайпу з мешканцями села, яких урятував її син. Сльози течуть по обидва боки екрана. Мати героя цими словами ніби намагалася втішити своїх співрозмовників:

«Дякую, що ви не забуваєте Олега, шануєте його пам'ять. Син писав у листах, що місцеві азербайджанці його дуже люблять, запрошують у гості, дають безкоштовно молоко, кисляк, хліб. Казав, що це дуже добрі люди».

«Ми його дуже любили, як власну дитину, він з усіма повадився надзвичайно приязно», – відповідають мешканці села.

Надія Іванівна запитує їх про життя. Дізнавшись, що вони стали вимушеними переселенцями, покинувши рідні домівки та затишні двори, вона знову не може стримати сліз і каже, що молитиметься за їхнє повернення додому: «Дякую, що з такою любов'ю згадуєте мого єдиного сина. Я дуже зворушена тим, що познайомилася з вами, почула ваші голоси та щирі слова. Я вдячна вам за це».

На календарі 25 лютого. Знімальна група перебуває в родині Олега саме в день його народження. Батьки показують листи, світлини дитинства, шкільних та курсантських років. Показують і кімнату, яку готували для весілля, куди він мав привести наречену після

повернення: «У цю кімнату ми мали привести невістку, з нетерпінням чекали того дня, але не судилося...»

У вже прикрашеній кімнаті наречених охайно розкладені дитячі фотографії Олега, його улюблені іграшки, особисті речі, ордени, медалі, почесні грамоти та листи. У кадрах видно листи, написані рівним почерком. Усі вони починаються теплими словами: «Моя люба мамо, дорогий тату», «Я хочу обійняти й розцілувати вас, міцно-міцно пригорнути. Хочу, як у дитинстві, заснути поруч із вами, на ваших грудях. Матусю, хочу цілувати твої ніжні руки. Хочу, щоб усе це зло й нещастя швидше скінчилося, щоб огидна біда пішла від людей і я знову був із вами, відчуваючи твоє тепле дихання під теплим ліжком».

Надія Іванівна з щирою вдячністю згадує Посольство Азербайджану в Києві, Консульство в Харкові, представників діаспори, азербайджанських журналістів в Україні та членів громадських організацій. Вона каже, що вони завжди на зв'язку, не забувають її сина, шанують його пам'ять і повсякчас віддають йому шану. Вони приїжджають і 25 лютого, у день народження Олега, і 7 квітня, у день його пам'яті, прагнучи розділити й полегшити біль батьків. Навіть на її 75-річний ювілей вони завітали з подарунками.

У кімнаті Олега вдома та в шкільному музеї зберігається чимало меморіальних речей, принесених азербайджанцями... Могилу, надгробок та пам'ятник виготовили й привезли з Губадли – краю, за який він

віддав життя. Коштом азербайджанської діаспори було облаштовано парк імені Олега Бабака, встановлено гарний пам'ятник, влаштовано поминальні обіди та надано допомогу школі, що носить його ім'я. У дні пам'яті батькам завжди привозять допомогу. Бачити таку пошану та відчувати щирість – величезна розрада для родини. Про це знають в усіх навколишніх селах та селищах, тому тут дуже люблять Азербайджан та азербайджанців.

«Коли ми з Яковом почули про звільнення Губадли, ми дуже зраділи. Знаємо, що кров нашого Олега пролилася не марно, і справедливість нарешті відновлена», – каже мати. Друзі, як і завжди, зібралися біля вкритої мармуром могили, на надгробку якої викарбувано портрет героя. Вони беруть участь у церемонії вшанування пам'яті, на яку сходяться всі жителі села.

Виступає Олег Станіславович Сулима:

«Я – регіональний представник Співки ветеранів України та товариш Олега по службі. Його друзі, побратими та командир нашої

бригади спеціального призначення генерал-майор Мальцев, а також Національний герой Лисюк просили передати ці слова батькам Олега та всім вам: «Шановна Надіє Іванівно, Якове Андрійовичу, бачити смерть власної дитини у 24 роки – це жахливо. Ви є прикладом для нас і для майбутніх поколінь. Як можна витримати такий удар долі? Попри всі труднощі, ви виховали прекрасну особистість. Бог обдарував його великим і добрим серцем. У часи розпаду радянської держави він не лише з честю виконав наказ, а й зміг зробити вибір перед власною совістю. Адже він міг залишити своїх солдатів, міг ухилитися від захисту мирних жителів. Він міг просто піти, як чинили багато інших у той час. Але він цього не зробив. Він поставив офіцерську честь та ім'я української нації вище за все, навіть вище за власне молоде життя. Внутрішні переконання не дозволили йому вчинити інакше. Попри те, що між нами тепер існують кордони, азербай-

джанський народ не забуває героїв, які віддали за них життя. Вони, як і ми, завжди пам'ятатимуть Олега. За ці роки Софрінська бригада втратила 109 військовослужбовців. За мужність та героїзм близько 700 бійців нашої бригади відзначені державними нагородами, троє удостоєні звання Героя. Олег Бабак був першим, хто отримав звання Героя Радянського Союзу, і увійшов в історію як останній герой, який отримав це звання. Герої та подвиги ніколи не забуваються! Від імені бойових побратимів я схиляю голову перед могилою Олега Бабака і схиляюся перед Вами, Батьку та Мати, наші дорогі батьки!»

Слухаючи цей зворушливий виступ Олега Станіславовича Сулими біля могили Олега Бабака на відео, мені спали на думку слова нашого улюбленого поета Самеда Вургуна (слід зазначити, що іменем Самеда Вургуна названа бібліотека в Оболонському районі Києва, перед входом в яку встановлений монумент цьому Заслуженому діячу мистецтв):

*Нехай смерть не тішиться – життя не змарноване тих,
Хто шану народу цінує дорожче за власну долю.
Як світлий спогад, вони залишаться у світі навек
– Ті, хто жив люблячи, і ті, хто помер у любові!*

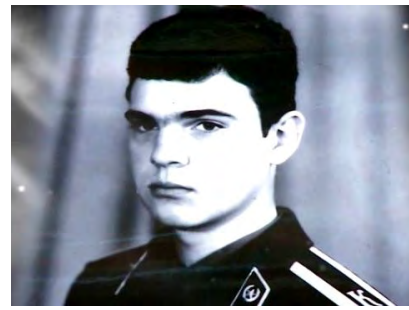
Олег любив людей, і тому його любитимуть завжди. Це повною мірою стосується і всіх наших шехідів, які віддали життя за рідну землю».

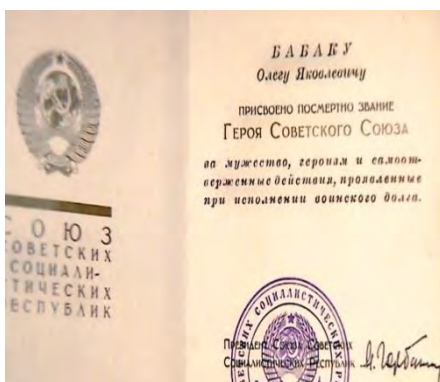
Миті 24 років життя, увічнінені у фотографіях

Азербайджанці в боях за Україну

24 лютого 2022 року назавжди змінило пріоритети: з моменту повномасштабного російського вторгнення увесь потенціал азербайджанської діаспори, як і всього українського суспільства, було мобілізовано для єдиної мети: боротьби за Свободу, Незалежність, Суверенітет та мирне майбутнє України.

З перших днів російської навали азербайджанці докладають максимум зусиль, ведучи боротьбу з окупантами на всіх можливих напрямках. Справжні патріоти, незалежно від етнічної приналежності, стали пліч-о-пліч у лавах Збройних Сил України, захищаючи спільну Батьківщину. Ті ж, хто з об'єктивних причин не зміг вирушити на передову, розгорнули потужний тиловий фронт, надаючи невтомну підтримку захисникам, волонтерам, біженцям та вимушеним переселенцям.

Україна та весь світ бачать, як азербайджанська діаспора всіма силами наближає велику Перемогу.

За даними на 2023 рік – на боці України загинуло щонайменше 130 азербайджанців, 70 осіб зникли безвісти та близько 100 отримали поранення. Імена 26 азербайджанців, які загинули в цих боях, достеменно відомі. У 2022 році в лавах Збройних Сил України проходили службу вже приблизно 500 громадян України азербайджанського походження. Їх кількість постійно зростає. Указом Президента України Володимира Зеленського від 7 травня 2022 року один із відважних азербайджанців в українській армії – командир взводу 92-ї окремої механізованої бригади старший

лейтенант Кирило Яшар огли Агасієв – за особливу мужність був удостоєний звання «Герой України».

Чимало азербайджанців були відзначені високими державними нагородами України. Рагіф Вагіф огли Алієв та Меджид Марлен огли Абдулгафаров нагороджені медаллю «За мужність». Тейяр Баширзаде, який брав участь у найзапекліших боях на Харківщині та Донбасі, долучився до оборони з перших днів війни і неодноразово отримував нагороди. Тейяр, який носить на грудях емблему з прапорами Азербайджану та України, невдовзі після важкого бою під Бахмутом дав інтерв'ю кореспонденту «Голосу Америки». Розповідаючи про запеклі зіткнення та неможливість перемоги росії в цій війні, він зазначив:

«Я вважаю Україну своєю другою батьківщиною, воюю за правду та справедливість і впевнений у нашій перемозі!»

Це є спільним бажанням і прагненням кожного з нас!

Від самого початку російської тимчасової анексії Криму азербайджанці долучилися до захисту України. 30 вересня 2014 року в місті Дебальцеве Луганської області командир розвідувальної групи Київського батальйону Ільгар Багіров під час повернення з виконання бойового завдання потрапив у оточення разом зі своєю групою. Завдавши значних втрат противнику та усвідомивши неможливість виходу з оточення, Ільгар підірвав себе ручною гранатою. Серед українського народу Ільгар Багіров був відомий під позивним «Балу». Посмертно він був нагороджений орденом «За мужність».

Таких героїв десятки – серед них є як громадяни України, так і ті, хто тимчасово жив і працював тут. Азербайджанські жінки та дівчата пліч-о-пліч з українками перебувають у лавах армії, надаючи першу медичну допомогу пораненим на полі бою. Інформація про їхні особистості, місця боїв, поранення та, на жаль, загибель деяких із них широко висвітлювалася в азербайджанських та українських ЗМІ.

У 2022 році Саміра Мороз розпочала службу в морській піхоті, ставши першою азербайджанкою в лавах української армії. До цього, починаючи з 2014 року, С.Мороз брала участь у захисті України як волонтерка.

Також слід відзначити двох азербайджанок, які раніше мешкали у Києві –

Лейла Махмудова та Дарина Гусейнлі – а з перших днів російського вторгнення почали надавати волонтерську допомогу військовим та цивільним особам. Зараз вони обидві на фронті та всіма силами наближають українську Перемогу!

Під час російської агресії, що стала одним із найжорстокіших актів терору в історії людства, разом із тисячами мирних українців загинули й цивільні азербайджанці, які приїхали до цієї країни жити та працювати. У березні 2022 року в Одесі загинула родина з чотирьох осіб, у Харкові – подружжя. 9 лютого 2023 року під час обстрілу Кліщіївки російською армією загинуло двоє осіб. 13 серпня в Херсоні подружжя, яке чекало на узбіччі, поки проїде російська колона, було навмисно роздавлене російськими танкістами прямо у власному автомобілі.

Серед жителів міста Чернігів, які деякий час тому згоріли внаслідок ракетних ударів терористичної російської армії, був і член сил територіальної оборони міста Аскеров Фазаїл Іса огли, 1966 року народження. Його обгоріле тіло представники діаспори забрали з моргу та поховали.

Іншим загиблим азербайджанцем виявився мешканець Полтави. Голова Ради азербайджанців Полтави Фізулі Ганбаров у коментарі східноєвропейському бюро «Report» повідомив, що його близький родич, Аскеров Тофіг Мамед огли, 1966 року народження, загинув у Дніпропетровській області внаслідок російського ракетного удару по території, де він працював

цивільним охоронцем. Разом із ним загинуло ще 10 мирних українців.

Весь час ворожа росія продовжує проливати невинну кров українців і руйнувати майно, яке люди збирали роками важкої праці. (Під час нападу на Баку 20 січня 1990 року більшість убитих також стали жертвами саме такої російської жорстокості). У цьому зв'язку слід відмітити соціально-патріотичний проєкт активіста діаспори Табріза Алізаде у місті

Дніпро: створення великого банеру з обличчями загиблих в боях за Україну відважних синів азербайджанського народу – справжніх бойових українських побратимів. Вони не вагалися, коли рашистська орда посунула на мирну українську землю, а за покликом серця та з вірою у справедливість добровільно стали до лав Збройних Сил України, аби пліч-о-пліч із представниками інших національностей боронити волю та Незалежність держави.

Кожне ім'я під фото – це історія подвигу, який назавжди житиме в серцях. Вічна пам'ять Героям, які загинули за волю України!

Обстріли Посольства та Консульства

У ніч на 14 листопада 2025 року внаслідок комбінованої повітряної атаки російських збройних сил на столицю України будівлі Посольства Азербайджану у Києві було завдано значних збитків. Одна з ракет впала на територію дипломатичного представництва, утворивши величезну вирву. Стіни будівлі зазнали серйозних пошкоджень, частина огорожі завалилася, вибито вікна, пошкоджено автомобілі дипломатів. На місце події прибули відповідні органи України для розслідування масштабів руйнувань.

Варто зауважити, що це далеко не перший випадок. Посольство Азербайджану в Україні вже кілька разів зазнавало пошкоджень під час повітряних нападів на Київ, проте нинішні руйнування за своїми масштаба-

ми виявилися найбільш значними та серйозними. Баку з метою висловлення протесту викликали російського посла в Баку до Міністерства закордонних справ і вручили ноту протесту рф. Своє чергою, В.Зеленський зателефонував Президенту Ільхаму Алієву і зазначив:

«Цей удар був спеціально спланований так, щоб завдати якомога більше шкоди людям та цивільній інфраструктурі», - про це Президент України написав на своїй офіційній сторінці в Telegram. Під час попередніх атак будівлі Посольства та Консульства також зазнавали руйнувань: у 2022 році авіаударом було зруйновано будівлю Почесного консульства в Харкові, у 2024 році ракета «Кинджал» утворила вирву поблизу Посольства, у серпні 2025 року було пошкоджено будівлю Посольства та консульський відділ. У цьому зв'язку слід зазначити, що внаслідок атак російських дронів на нафтобазу SOCAR в Одесі постраждали працівники.

Ходжали і невідворотність покарання: злочинці відповіли перед законом

azconsulate 25.02.2026, Автор: Олег Туляков

*Злочини проти міжнародного права
вчиняють люди, а не абстрактні сутнос-
ті; і лише караючи осіб, які вчинили такі
злочини, можна забезпечити дотримання
міжнародного права.*

**Вирок Міжнародного військового
трибуналу (Нюрнберг, 1946)**

Після масового злочину першою реакцією людини стає гострий, майже фізичний біль і потреба у справедливості. Жертва прагне не помсти, а істини; не хаотичної відплати, а справедливого суду. Коли гинуть мирні люди, коли знищується саме право на життя, питання відповідальності перестає бути юридичною процедурою — воно стає питанням гідності. Саме такою раною для Азербайджану стала Ходжалинська трагедія.

Філософська традиція вчить: зло не може залишатися без наслідків. Ще Арістотель у «Нікомаховій етиці» писав про справедливість як відновлення порушеної рівноваги. Якщо злочин не отримує відповіді, рівновага руйнується остаточно. Арнольд Тойнбі, аналізуючи долі цивілізацій, наголошував: їхнє зростання

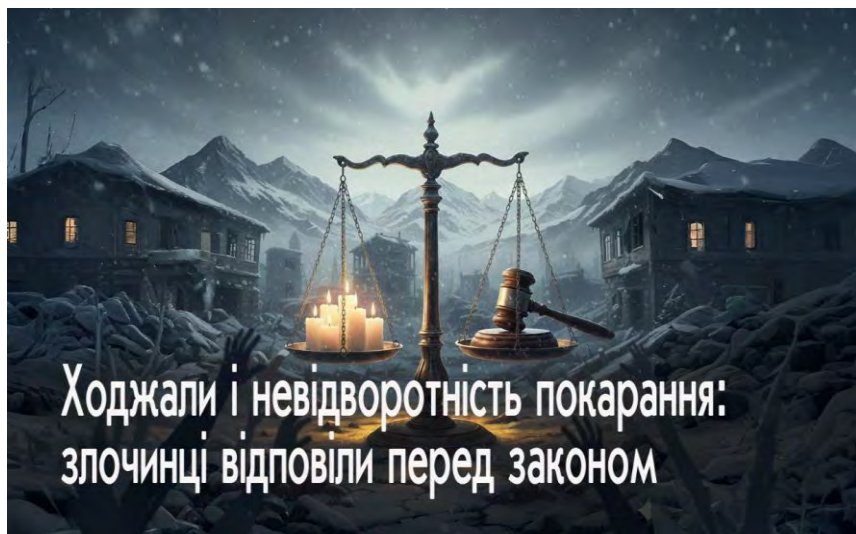
залежить від здатності дати творчий і моральний виклик на історичне випробування. Без відповіді на зло історія не рухається вперед — вона розкладається. Філософ і правознавець ЧезареБеккарія у трактаті «Про злочини і покарання» підкреслював: не жорстокість, а саме невідворотність покарання є основою правового порядку. Закон має діяти неминуче -інакше він перетворюється на декларацію. Нюрнберзький процес закріпив цю істину на рівні міжнародного права: навіть злочини, вчинені за наказом держави, не звільняють від персональної відповідальності.

Ходжали-це не лише трагедія минулого. Це випробування для сучасного світу. Чи буде встановлена істина? Чи будуть названі винні? Чи стане біль жертв точкою відліку для торжества справедливості? Саме принцип невідворотності покарання — не гнів, а закон -є відповіддю, яка відділяє цивілізацію від варварства.

Витоки трагедії: імперська спадщина

Ходжалинська трагедія стала наслідком тривалого штучно створеного етнополітичногоконфлікту, коріння якого сягає імперської політики XIX–XX століть. Після приєднання Південного Кавказу до Російської імперії регіон почав системно перебудовуватися. Масове переселення вірмен із Персії та Османської імперії на території історичного Азербайджану створило демографічну напругу, яка згодом трансформувалася

у політичну. Карабах став не лише географічним регіоном, а вузлом суперечностей, сформованих сумнозвісною імперською стратегією «керованого балансу».

У радянський період конфлікт не був вирішений — його було заморожено. Створення Нагірно-Карабаської автономної області у складі Азербайджанської РСР заклало інституційну основу для подальших претензій. Коли наприкінці 1980-х років радянська система почала руйнуватися, приглушене протистояння швидко переросло у відкритий збройний конфлікт. Вірменські сепаратисти, спираючись на підтримку ззовні та на дезорганізацію центральної влади СРСР, розпочали силове захоплення населених пунктів.

На початку 1992 року місто Ходжали мало стратегічне значення: воно розташовувалося поблизу єдиного на той момент аеропорту в регіоні та контролювало важливі транспортні комунікації. Його взяття означало зміну військового балансу. У ніч з 25 на 26 лютого 1992 року місто було атаковане озброєними вірменськими формуваннями за підтримки підрозділів 366-го мотострілецького полку колишньої Радянської армії. Саме поєднання локального сепаратизму з імперською військовою інфраструктурою стало вирішальним чинником катастрофи.

Ніч, що стала символом безкарності

Спочатку Ходжали зазнало інтенсивного артилерійського обстрілу, після чого відбувся його штурм. Місто перебувало в умовах фактичної блокади: відсутність регулярного сполучення, нестача продовольства та медикаментів, ізоляція від основних сил оборони Азербайджану. Частина цивільного населення намагалася залишити місто через засніжені поля та лісові масиви. Саме під час цього відступу колони мирних жителів потрапили під вогонь. За офіційними даними Азербайджанської Республіки, загинули 613 осіб, серед них 63 дитини, 106 жінок, 70 літніх людей; сотні отримали поранення, понад тисячу було взято в заручники, значна кількість людей зникла безвісти. Місто було повністю спалене й зруйноване.

Міжнародні правозахисні організації, зокрема Human Rights Watch у звітах початку 1990-х років, зафіксували факт масового вбивства цивільного населення та вказали на непропорційне застосування сили. Події в Ходжали стали одним із найтрагічніших епізодів Першої Карабахської війни. Це був геноцид, вчинений проти азербайджанського народу.

Наслідки: демографічна рана і державна воля

Безпосереднім наслідком трагедії стало повне знищення міста. Для тисяч родин трагедія означала втрату близьких, домівки, простору пам'яті, історичної тяглості. Демографічна рана не зникає разом із завершенням бойових дій — вона переходить у покоління. Психологічний вимір трагедії ще глибший. Ходжали стало символом беззахисності мирного населення перед озброєною силою. У національній свідомості Азербайджану ця подія закарбувалася як момент крайнього випробування — точка, в якій питання виживання держави перестало бути абстрактним. Трагедія не лише зруйнувала місто; вона загострила усвідомлення необхідності сильної армії, інституційної державності та міжнародної суб'єктності.

Міжнародно-правові наслідки виявилися складнішими. Світ відреагував інертно та невизначено. Хоча окремі держави та парламентські асамблеї визнали Ходжалинську трагедію актом геноциду або масового

злочину проти цивільного населення, справжнього трибуналу не відбулося. Саме тут постає ключове питання: що відбувається, коли злочин не отримує своєчасної юридичної оцінки? Виникає небезпечний прецедент. Безкарність не заморожує зло — вона його стимулює.

Політичним наслідком стало глибоке переосмислення державної стратегії. Ходжали перестало бути лише трагічним спогадом. Воно стало аргументом у побудові нової моделі національної безпеки. Азербайджан поступово перейшов від стану оборонної вразливості до системної модернізації армії, економіки та дипломатії. Трагедія стала не лише болем, а й імпульсом до формування довгострокової стратегії.

У цьому сенсі Ходжали має подвійний вимір. З одного боку — це символ страждання. З іншого — точка кристалізації державної волі. Саме в цій трансформації — від травми до вимоги справедливості — закладено основу принципу невідворотності покарання.

Відповідальність і правосуддя: імена, механізми, держава

Ходжалинська трагедія не була анонімною стихією. Вона мала конкретних виконавців. У різні роки в публічному просторі неодноразово згадувалися імена осіб, які брали участь у карабаських бойових діях і згодом обіймали високі посади у Вірменії, зокрема Серж Саргсян і Роберт Кочарян. В інтерв'ю та публічних заявах 1990-х років деякі з них фактично визнава-

ли, що події в Ходжали стали елементом психологічного тиску на азербайджанське населення. Подібні заяви посилили переконання азербайджанського суспільства в тому, що йдеться не про «туман війни», а про свідомо організовану операцію.

Окрему роль у подіях відіграли військовослужбовці 366-го мотострілецького полку колишньої Радянської армії. Після розпаду СРСР частина озброєння цього підрозділу опинилася під контролем вірменських сил. Сам факт участі регулярного військового формування, створеного в структурі радянської армії, надає трагедії імперського виміру.

Протягом тривалого часу питання юридичної відповідальності залишалося відкритим. Однак після відновлення територіальної цілісності Азербайджану у 2020 році держава отримала реальні можливості для проведення розслідувань і судових процесів. Слідчі органи Азербайджану поновили та систематизували кримінальні провадження щодо воєнних злочинів початку 1990-х років. Частину підозрюваних було оголошено в міжнародний розшук. У відкритих джерелах повідомлялося про затримання та притягнення до відповідальності окремих осіб, які брали участь у війні в Карабахі та перебували на територіях, що перейшли під контроль Баку після 2020 року.

Ключову роль у цьому процесі відіграв Президент Азербайджанської Республіки Ільхам Алієв. Саме під його керівництвом питання Ходжали було послідовно

переведене з площини виключно меморіальної політики у площину державної правової стратегії. Після відновлення територіальної цілісності країни у 2020 році політична воля глави держави стала вирішальним чинником активізації слідчих дій, поновлення кримінальних проваджень, координації роботи прокуратури та міжнародно-правового співробітництва. У публічних виступах Ільхам Алієв неодноразово наголошував: питання Ходжали — це не лише історія пам'яті, а й питання правосуддя. Така позиція надала процесу принципової чіткості: держава демонструє, що навіть через десятиліття злочини проти мирного населення залишаються предметом юридичної відповідальності. У цьому виявляється не емоційна реакція, а стратегія — перетворення історичної травми на правову категорію, а пам'яті — на інструмент відновлення справедливості.

Практичне втілення принципу невідворотності покарання проявилось в тому, що держава не обмежилася деклараціями. Було створено правову рамку для документування злочинів, збору доказової бази, співпраці з міжнародними структурами. Цей процес не став швидким. Але саме його тривалість свідчить про системність: правосуддя не повинно бути емоційною реакцією — воно має бути процедурою.

Український аспект принципу невідворотності покарання

Принцип невідворотності покарання не має національності. Він не є лише азербайджанською вимогою чи посттравматичною реакцією окремого суспільства. Це універсальна норма цивілізації. Якщо злочин проти мирного населення не отримує правової оцінки, він стає прецедентом. Якщо прецедент не зупинено — він повторюється.

Сьогодні українці переживають власну історію болю — загибель громадян на фронті й у тилу, Бучу, Маріуполь, Ізюм, масові депортації, удари по цивільній інфраструктурі. Для нас питання невідворотності покарання — не абстрактна доктрина, а моральний запит. Як і в Ходжали, йдеться не лише про трагічні епізоди війни, а про системні дії, спрямовані на залякування, деморалізацію, руйнування.

Українська історія вже знає перелік імен, що символізують державний терор. У різні епохи це були архітектори репресій Російської імперії, організатори Голодомору, керівники каральних операцій проти національних рухів. У наш час відповідальність персоналізована: вище військово-політичне керівництво рф, пропагандисти, які виправдовують агресію, конкретні виконавці воєнних злочинів. І якщо світ претендує на моральну послідовність, принцип невідворотності покарання має бути застосований і до них — так само, як він застосовувався після Нюрнберга.

Саме тому досвід Азербайджану у питанні Ходжали набуває для українців особливого значення. Він демонструє, що навіть через десятиліття держава може і повинна системно працювати над притягненням винних до відповідальності. Це довгий шлях — через збір доказів, міжнародні механізми, судові процедури. Але історія показує: злочини проти мирного населення не мають строку давності.

Ходжали — це не лише пам'ять про жертв. Це нагадування світові про те, що безкарність породжує повторення. Якщо злочин не названо злочином і не покарано, він стає частиною політичної практики. Саме тому боротьба за правову оцінку Ходжали — це боротьба за майбутнє, у якому війна не буде інструментом політики.

Принцип невідворотності покарання — це не мова помсти. Це мова відповідальності. І якщо цивілізація хоче залишитися цивілізацією, вона має доводити цю відповідальність до кінця.

Саме тому і в Ходжали, і в Бучі, і в будь-якому місці, де проливається кров мирних людей, історія ставить одне й те саме запитання: чи вистачить нам волі назвати зло злом — і довести справу до суду?

Відповідь на це запитання визначає не лише долю окремих народів. Вона визначає долю людства у ХХІ столітті.

07.02.2026

**Два волелюбні народи: дружба, перевірена часом.
До 34-річчя встановлення дипломатичних відносин
між Азербайджаном і Україною**

Історія українсько-азербайджанських відносин розпочалася задовго до сучасних дипломатичних протоколів і офіційних дат. Її витoki — у доленосному початку ХХ століття, коли на руїнах Російської імперії народи Східної Європи та Кавказу намагалися повернути собі право бути господарями власної історії. У 1918 році була проголошена Азербайджанська Демократична Республіка — перша світська й парламентська держава в мусульманському світі. Майже одночасно на історичній арені утвердилася Українська Народна Республіка, ставши вираженням прагнення українського народу до політичної самостійності. Ці дві держави, народжені в умовах хаосу, воєн та імперсь-

кого розпаду, з перших кроків упізнали одна в одній союзників за історичною долею.

Встановлення дипломатичних контактів між Баку й Києвом у 1918–1920 роках було актом взаємного визнання та солідарності. Українська й азербайджанська дипломатія виходили зі схожого розуміння реальності: незалежність не дається раз і назавжди, її необхідно захищати — політично, економічно й морально. Обидві республіки прагнули вбудуватися в міжнародний порядок як суб'єкти, а не як периферії чужих імперських проєктів. Їх зближувало неприйняття насильницької уніфікації, недовіра до «старих центрів сили» та чітке усвідомлення того, що російська імперська традиція в будь-якій ідеологічній упаковці несе загрозу свободі, розвитку й самому існуванню націй.

Важливо й те, що основою цього раннього діалогу був не лише спільний спротив імперському тиску, а й позитивне бачення майбутнього. І Київ, і Баку мислили незалежність як простір мирної праці, економічного зростання, культурного відродження та відкритості світові. Азербайджанська Демократична Республіка робила ставку на правову державу, парламентаризм і міжнародне співробітництво; Українська Народна Республіка — на народний суверенітет, соціальну модернізацію та європейський контекст. У цьому збігові прагнень — до свободи без агресії, до розвитку без експансії, до процвітання без поневолення сусідів — і полягає глибинний сенс столітньої дружби, яка пережила війни, окупацію та десятиліття вимушеного мовчання.

Жорстоке знищення більшовиками Азербайджанської Демократичної Республіки та Української Народної Республіки не означало поразки самої ідеї свободи. Обидві нації були примусом включені до радянського проєкту, який пропонував не справжній союз, а іншу форму імперського підпорядкування — з новою символікою, новою риторикою, але зі старою логікою придушення самостійної волі. Офіційні дипломатичні канали між Баку й Києвом були розірвані внаслідок втрати суверенітету. Проте історична пам'ять про перший досвід державності та взаємного визнання не зникла: вона зберігалася в інтелектуальній традиції, в емігрантських колах, у культурних зв'язках і в тихому, але стійкому переконанні, що незалежність — це питання часу.

Історичний час настав на початку 1990-х років, коли радянська система, виснажена внутрішніми суперечностями та моральним банкрутством, почала стрімко розпадатися. У 1991 році Азербайджан і Україна відновили свою державну незалежність, а вже у 1992 році офіційно відновили дипломатичні відносини. Так розпочався новий етап — 34 роки сучасної дипломатії, який повернув усе в природне русло. Сучасна українсько-азербайджанська дипломатія спиралася на міжнародно-правові норми та на історичну інтуїцію: держави вже знали одна одну як партнерів у боротьбі за свободу й як нації, для яких суверенітет є цінністю.

Саме тут постає філософський міст між століттям дружби та сьогоденішньою солідарністю. Історія показує: справжні зв'язки між народами вимірюються не

стільки безперервністю формальних контактів, скільки стійкістю смислів. Українсько-азербайджанські відносини розвивалися не лінійно, а через травми й повернення — але щоразу вони відновлювалися на одній і тій самій основі: взаємній повазі до свободи іншого. Століття дружби — це не календарна метафора, а вказівка на глибинну історичну спільність, яка сьогодні проявляється в солідарності перед новими загрозами, у збігові політичних інтуїцій та в спільному розумінні того, що незалежність потребує не лише проголошення, а й щоденного підтвердження дією.

Роль Гейдара Алієва у формуванні атмосфери довіри та взаємної поваги між азербайджанським і українським народами мала принциповий, а не кон'юнктурний характер. Він розглядав міждержавні відносини не як суму короткострокових зисків, а як продовження історичної солідарності націй, що пройшли через розпад імперій і боротьбу за справжню суб'єктність. Для нього Україна була не «пострадянським простором», а самостійним політичним і культурним суб'єктом, з яким Азербайджан поєднує спільний досвід звільнення від імперської залежності. Саме за Гейдара Алієва були закладені основи тієї моделі діалогу, в якій повага до суверенітету й територіальної цілісності партнера виступала не декларацією, а аксіомою.

Цю лінію було не лише збережено, а й послідовно впроваджено Президентом Азербайджанської Республіки Ільхамом Алієвим. У його політичному мисленні досвід Азербайджану — пережита окупація, тривалий

шлях відновлення територіальної цілісності, відмова від компромісів із несправедливістю — став універсальним уроком для інших держав, що зіткнулися з агресією. Невипадково в діалозі з українським керівництвом Ільхам Алієв послідовно й недвозначно наголошував: з окупацією не можна миритися, її не можна «заморожувати» і тим більше легітимізувати заради ілюзії тимчасового спокою. Ця позиція мала солідарний характер — як розмова рівних, які знають ціну втраченої землі й ціну її повернення.

У цьому сенсі слова й позиція Ільхама Алієва відіграли важливу роль у формуванні чіткої та принципової лінії української держави й суспільства щодо російської агресії. Азербайджанський досвід став моральним і політичним орієнтиром, який підтверджує: відновлення справедливості можливе, якщо держава зберігає волю, стратегічне терпіння та внутрішню консолідацію. Таким чином українсько-азербайджанська дружба проявилася не лише в дипломатичних жестах, а й в обміні історичним досвідом спротиву імперському насильству. Це той рідкісний випадок, коли міждержавний діалог безпосередньо впливає на формування національної рішучості — не через тиск, а через приклад.

Після 1992 року українсько-азербайджанські відносини почали наповнюватися конкретним змістом. Дипломатія перестала бути лише актом взаємного визнання й стала інструментом практичного співробітництва. Було відкрито посольства, сформовано механізми міжурядового діалогу, закладено основи еконо-

мічної та гуманітарної взаємодії. Україна й Азербайджан досить швидко усвідомили взаємну доповнюваність: енергетика, транспорт, аграрний сектор, освіта, культура — у всіх цих сферах виник простір для партнерства, заснованого не на кон'юктурі, а на довгострокових інтересах. Важливо й те, що відносини вибудовувалися без прихованої ієрархії: жодна зі сторін не претендувала на роль «старшого», що для постімперського простору було рідкістю й цінністю.

Однак справжня міцність відносин проявляється не в спокійні періоди, а в моменти випробувань. Історія останніх десятиліть дала таких випробувань більш ніж достатньо. Азербайджан пережив трагедії, пов'язані з окупацією територій і людськими втратами; Україна — агресію, анексію та повномасштабну війну. За цих умов солідарність перестала бути дипломатичною формулою й набула морального виміру. Підтримка територіальної цілісності, повага до міжнародного права, відмова визнавати насильство як «нову норму» — усе це стало не декларацією, а принциповою позицією. Саме тут українсько-азербайджанські відносини пройшли перевірку на зрілість: не на словах, а у виборі сторони історії.

Філософськи це означає таке: дружба між державами стає стійкою тоді, коли вона проходить через спільний досвід загрози. І Україна, і Азербайджан знають, що таке імперський тиск, замаскований під «історичну необхідність», «зону впливу» чи «наведення порядку». Цей досвід формує особливий тип політичного

мислення — недовіру до сили, яка не визнає кордонів, і повагу до свободи, за яку доводиться платити високу ціну. Саме тому сучасна солідарність наших народів не є емоційною реакцією на поточні події — вона впливає з глибинного історичного знання: безпека одного неможлива без свободи іншого.

З нагоди свята приємно констатувати, що українсько-азербайджанські відносини сьогодні є успішним прикладом двосторонньої дипломатії. Це модель взаємодії націй, які пройшли через розпад імперій, пережили втрату й відновлення державності та зробили усвідомлений вибір на користь свободи, розвитку й взаємної поваги. Саме тому 34 роки дипломатії — це не підсумок, а етап. А століття дружби — не красива метафора, а доказ того, що історичні смисли здатні переживати найжорстокіші випробування.

Олег Туляков,
*український філософ,
доцент Сумського державно-
го університет*

Мудрий старійшина українців в Азербайджані

Володимир Васильович Тимошенко — генерал-майор у відставці, кавалер ордена Слави, колишній депутат Верховної Ради та Міллі Меджлісу Азербайджанської Республіки. Народився 25 листопада 1942 року у Києві. Закінчив Вищу військово-зенітно-ракетне училище у Владикавказі та Військово-політичну академію у Москві. Почав військову службу курсантом у Баку 1962 року у віці 20 років, пройшов інтернування у селищі Ховсан. З того часу він зачарований Азербайджаном, його щедрим та відкритим народом. Пізніше він служив у Росії та Україні, був начальником політичного відділу корпусу Закавказького військового округу.

казького військового округу, членом Військової ради армії, був нагороджений численними орденами та медалями, а 1990 року демобілізований з резерву. Після завершення військової служби він отримував пропозиції про роботу та проживання на добрих посадах у Росії, але вирішив назавжди залишитися в Азербай-

джані, який вважає не просто рідною домівкою, а справжньою батьківщиною для себе та своїх дітей. Він був першим військовим радником президента Азербайджану та членом парламенту за чотирьох президента.

В. Тимошенко, уродженець України, азербайджанець за духом, неодноразово засуджував агресію Вірменії проти Азербайджану, лицемірну політику офі-

ційної Москви і західних країн, передачу Росією військової техніки, вивезеної з нашої республіки до Вірменії, безоплатну передачу Вірменії найсучаснішої військової техніки. Він брав участь у формуванні перших батальйонів нашої Національної армії, включаючи міжнародний батальйон, і брав участь у низці успішних бойових дій на Карабахському фронті. Одним із хоробрих бійців цього міжнародного батальйону був герой Альберт Агарунов, бакинський єврей, який палко любив свою батьківщину Азербайджан.

Виступи В.Тимошенко на українському телебаченні про історію карабахського конфлікту та його гіркі наслідки були важливими для мешканців країни, щоб дізнатися та зрозуміти справжню правду та донести її до міжнародної аудиторії.

Військовий, політичний та громадський діяч Тимошенко у своїх інтерв'ю каже: «Я служила у різних частинах Росії та України, але ніде не почувала себе так комфортно, як в Азербайджані. Це місце — рай із його чудовою природою, незвичайним характером та красою його людей. Вищий борг для мене — бути громадянином Азербайджану»

Генерал Тимошенко задовго до 44-денної Вітчизняної війни казав: «Карабахське питання ніколи не буде вирішене мирним шляхом... Ми маємо бути готовими до широкомасштабних військових операцій зі звільнення наших земель». Час підтвердив прогнози відставного генерала.

Слід зазначити, що генерал має трьох синів і доньку. Старший син, Ігор, пішов стопами батька. Він закінчив Вищу військове училище та став військовим – генералом Української армії. Другий син Олег,

економіст, навчався в Азербайджанському державному економічному інституті. Обидва вони зараз живуть в Україні.

Сьогодні генерал Володимир Тимошенко, який живе в Баку, стежить за новинами про його історичну батьківщину, Україну: «Двоє моїх синів живуть у Києві, брат — у Дніпропетровську, сестра — під Києвом.

Там безліч родичів. Путін поводить себе як безпритульник у шортах. Він вважає, що, анексувавши Крим до Росії, підвищив свій рейтинг. Але що він від цього отримав у світі? Вся світова спільнота ненавидить Путіна. Він показав своє обличчя».

Найбільше бажання 84-річного Володимира Тимошенко — щоб Україна перемогла у війні проти цієї безжальної агресії.

Ми теж чекаємо цього дня і бажаємо його від щирого серця.

СИЛА ДИПЛОМАТІЇ АЗЕРБАЙДЖАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

*Війна не скасовує право між народами
Гуго Гроцій, «Про право війни і миру», 1625 р.*

Світ більше не має ілюзій щодо міжнародного права. Воно порушується, ігнорується, підмінюється силою. Війни починаються попри резолюції, агресія — попри договори, а справедливість надто часто залишається лише словом. Саме тому Міжнародний день багатосторонності та дипломатії в ім'я миру (International Day of Multilateralism and Diplomacy for Peace), що відзначається щорічно 24 квітня, набуває особливого змісту: він нагадує, що навіть у світі конфліктів саме дипломатія і право залишаються єдиною альтернативою хаосу. У цьому сенсі сучасна епоха стала випробуванням для самої ідеї правового порядку між державами.

Але саме в цій кризі відкривається інше розуміння: право не зникає — воно втрачає силу лише там, де його не підкріплюють політичною волею. Іноді цю ідею формулюють майже парадоксально: право існує навіть між деревами. Тим більше воно не зникає у відносинах між державами. Проблема не в існуванні права — проблема в здатності зробити його дієвим.

Філософська традиція — від Гуго Гроція до Іммануїла Канта — виходила з того, що порядок не є природним станом світу. Він створюється. І створюється

не лише силою, а здатністю держав формувати правила, закріплювати їх і наполегливо повертатися до них навіть тоді, коли вони порушуються.

Саме тут починається дипломатія. Не як альтернатива силі, а як спосіб надати їй сенсу. Дипломатія — це простір, у якому формуються підстави для майбутніх рішень: юридичних, політичних, а інколи і військових. І саме тому в сучасному світі перемагає не той, хто лише сильніший, а той, хто здатен поєднати силу з правом.

Саме в цій площині — між правом і силою — варто розглядати досвід Азербайджану. Для нього дипломатія ніколи не була лише мовою протоколу. Вона стала інструментом стратегічного формування реальності. І саме тому азербайджанська зовнішня політика з перших років незалежності була спрямована не лише на пошук союзників, а на закріплення головного — міжнародно-правової істини про територіальну цілісність держави.

Ключовим етапом цього процесу стали рішення Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй 1993 року. Резолюції 822, 853, 874 і 884 чітко зафіксували: території Азербайджану є окупованими, а їх звільнення — вимогою міжнародного права. У цих документах уже містилася відповідь на питання, яке згодом стане центральним: де проходить межа між силою і правом. І ця межа була визначена не на полі бою, а в дипломатичному просторі.

Протягом десятиліть ці резолюції могли здаватися деклараціями без механізму реалізації. Але саме в цьому і полягає природа дипломатії: вона працює не миттєво, а накопичувально. Азербайджан послідовно повертав світ до цих рішень, перетворюючи їх із формального тексту на політичний аргумент. І врешті-решт сформував ситуацію, в якій міжнародне право не суперечило подальшим діям держави, а навпаки — надавало їм легітимності.

Тому перемога Азербайджанської республіки у Другій Карабаській війні не була лише військовим результатом, а стала кульмінацією тривалої дипломатичної роботи, у якій право було не фоном, а фундаментом. Це той випадок, коли дипломатія не просто супроводжує події — вона їх готує.

Саме така логіка дозволяє по-новому оцінити роль дипломатії в сучасному світі. Вона не гарантує миру автоматично. Але вона визначає рамки, у яких відбувається боротьба. І той, хто здатен ці рамки сформува-ти, отримує перевагу ще до того, як починається відк-рите протистояння.

Фундамент цієї дипломатичної стратегії був закладений Гейдаром Алієвим — політиком, для якого зовнішня політика була не реакцією на обставини, а інструментом їх формування. Його досвід, сформований у системі великої політики, глибоке розуміння механізмів влади і міжнародних процесів, а також винятковий авторитет дозволили Азербайджану не загубитися

у складній архітектурі пострадянського світу, а заявити про себе як про самотійного гравця.

У період, коли держава лише відновлювала свою суб'єктність, Гейдар Алієв мислив категоріями довгого часу. Він розумів: перемоги не народжуються імпульсивно — вони готуються роками через системну роботу. Саме тому ключовим завданням стало повернення Азербайджану у міжнародно-правове поле як держави, позиція якої має бути почутою і визнаною. Його дипломатія була не емоційною, а раціональною — вона спиралася на право, але водночас враховувала реальний баланс сил.

Особливістю підходу Гейдара Алієва була здатність поєднувати принциповість із гнучкістю. Він вибудовував відносини з різними центрами сили, формуючи для Азербайджану простір маневру. Це була дипломатія рівноваги, у якій жоден напрям не ставав єдиним, а кожен працював на зміцнення суверенітету. У цьому контексті його особисті зв'язки, політична вага і репутація досвідченого державного діяча відігравали не менш важливу роль, ніж формальні механізми міжнародної взаємодії.

Але за всією цією раціональністю стояло дещо більше — глибоке відчуття відповідальності за державу. Його політика не була абстрактною геополітикою. Вона була продиктована усвідомленням історичної місії — зберегти і зміцнити Азербайджан як незалежну державу, здатну захищати свої інтереси і відстою-

вати свою правду. Саме ця внутрішня мотивація надала дипломатії стратегічної послідовності.

У підсумку Гейдар Алієв створив не просто зовнішньополітичний курс, а систему, в якій дипломатія стала одним із ключових елементів державної сили. Систему, що дозволила закріпити міжнародно-правову основу майбутніх рішень і сформуванню той фундамент, на якому згодом була реалізована стратегія відновлення справедливості.

Якщо Гейдар Алієв заклав фундамент, то Ільхам Алієв перетворив його на діючу систему. Саме за його керівництва дипломатія Азербайджану набула завершеної форми — як інструмент, що не лише фіксує позицію держави, а й послідовно наближає її до результату. Він зумів зберегти стратегічну лінію, водночас наповнивши її новим змістом — більш активним, більш наполегливим, більш орієнтованим на досягнення конкретного ефекту. Протягом багатьох років Ільхам Алієв системно і послідовно повертав міжнародну спільноту до принципів положень, закріплених у рішеннях Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй. Те, що для багатьох залишалося формальними документами, у його політиці стало аргументом, який не втрачав актуальності. Це була дипломатія наполегливості: не одноразова заява, а постійна присутність у міжнародному дискурсі, що не дозволяла відсунути питання справедливості на другий план.

Водночас ця дипломатія не існувала у відриві від інших елементів державної сили. Паралельно відбувалося зміцнення економіки, модернізація армії, розширення міжнародних партнерств. У результаті Азербайджан поступово трансформувався: від пострадянської держави з типовими для перехідного періоду викликами — до сучасного регіонального лідера, здатного самостійно визначати свою політику і впливати на конфігурацію безпеки на Південному Кавказі.

Саме ця синхронність — дипломатії, економіки і сили — створила передумови для вирішального етапу. У момент, коли ситуація перейшла у відкриту фазу, Азербайджан діяв не всупереч міжнародному праву, а в його логіці. Це і є головна відмінність стратегії: не просто досягти результату, а зробити його легітимним.

У цьому сенсі роль Ільхама Алієва полягає не лише в управлінні процесом, а в його стратегічному завершенні. Він довів до кінця те, що формувалося роками: перетворив дипломатичну позицію на політичний результат. І саме тому сьогодні можна говорити не лише про перемогу, а про встановлення нової реальності — більш стабільної, більш передбачуваної, такої, що відкриває для Південного Кавказу перспективу розвитку, а не постійного конфлікту.

Водночас азербайджанська дипломатія не обмежується лише історичними рішеннями і їх подальшою реалізацією. У сучасному світі вона діє значно ширше — як інструмент формування регіональної та глоба-

льної взаємодії. Азербайджан послідовно розвиває багатовекторну зовнішню політику, поєднуючи стратегічні партнерства, енергетичну дипломатію та активну участь у міжнародних організаціях.

Особливе значення має роль країни як комунікаційного і енергетичного вузла, що з'єднує різні частини Євразії. Через інфраструктурні проекти, транспортні коридори та енергетичні маршрути Азербайджан фактично перетворюється на простір взаємозалежності, де економіка стає продовженням дипломатії. У цьому проявляється сучасне розуміння сили: не лише контролювати територію, а й формувати потоки — товарів, енергії, інвестицій. Важливо й те, що дипломатія Азербайджану дедалі більше виконує стабілізаційну функцію на Південному Кавказі. Після завершення активної фази конфлікту саме дипломатичні зусилля визначають можливість переходу від протистояння до розвитку. І тут знову проявляється ключовий принцип: мир не виникає автоматично після війни — він потребує політичної волі, переговорів і довгострокової стратегії.

Таким чином, сучасна азербайджанська дипломатія — це вже не лише захист позиції, а формування нової регіональної реальності. Реальності, у якій стабільність ґрунтується не на балансі страху, а на взаємній зацікавленості у розвитку. І саме це перетворює дипломатію з інструмента реакції на інструмент майбутнього. У цьому контексті досвід Азербайджану має особливе значення для України. Наша держава також володіє

тим, що часто здається лише формальністю: міжнародною підтримкою, рішеннями міжнародних інституцій, чітким визнанням своєї територіальної цілісності.

Україна має право на своїй стороні.

Але ключове питання полягає в іншому: як перетворити це право на реальну силу?

Досвід Азербайджану дає відповідь. Міжнародні рішення самі по собі не змінюють реальність — вони створюють можливість для її зміни. І лише тоді, коли дипломатія стає системною, коли вона поєднується з економічною стійкістю, політичною волею та оборонною спроможністю, право перестає бути декларацією і стає інструментом дії. Саме в цьому полягає головний урок: міжнародна підтримка — це не завершення боротьби, а її початок. І той, хто здатен перетворити її на стратегію, отримує шанс не лише відстояти свою позицію, а й змінити хід історії.

Історія рідко винагороджує тих, хто лише апелює до справедливості — вона відповідає тим, хто здатен її забезпечити. Дипломатія сама по собі не зупиняє конфлікти, так само як і сила сама по собі не створює миру. Але коли вони поєднуються — виникає те, що змінює хід подій. Досвід Азербайджану показує: право не зникає навіть у світі сили, якщо є держава, здатна зробити його дієвим.

І саме в цьому — головний урок сучасності: перемога належить не лише сильним, а тим, хто надає силі сенс через право.

Нова архітектура безпеки і співробітництва

У Габалі проходить зустріч Президента Азербайджану Ільхама Алієва з Президентом України Володимиром Зеленським у розширеному складі.

Як повідомляє Report, раніше лідери двох країн провели зустріч у форматі «віч-на-віч»

Іноді дипломатія народжується не в тиші кабінетів, а в гулі війни. Не з протоколів — а з досвіду втрат, боротьби і вистражданих рішень. Саме тоді вона перестає бути формальністю і стає необхідністю. Бо є речі, які не потребують довгих пояснень — їх розуміють ті, хто пройшов однакові випробування.

Візит Президента України Володимира Зеленського до Баку — це не просто дипломатична подія і не черговий елемент міжнародного графіка. Це зустріч людей, за плечима яких досвід війни, втрат і рішень,

що вимірюються людськими життями. Це розмова, в якій присутня пам'ять про загиблих, відповідальність перед живими і усвідомлення того, що миру не буває без втрат.

У світі, де міжнародні союзи часто будуються на інтересах, такі зустрічі мають іншу природу — вони виростають із пережитого досвіду і взаємного розуміння. Україна і Азербайджан добре знають ціну територіальної цілісності, відчули тиск ззовні і пройшли через рішення, від яких залежить саме існування держави. У цього візиту є глибша логіка, ніж проста дипломатична необхідність. І в цьому — його справжнє значення.

Логіка цієї зустрічі формується не в сьогоднішньому дні — вона складалася роками. Україна та Азербайджан пройшли крізь подібні виклики: втрату територій, зовнішній тиск, війну, що поставила під сумнів саму можливість спокійного розвитку. У кожному з цих досвідів є спільна риса — необхідність приймати рішення, від яких залежить не лише політика, а життя людей.

Паралелі не є формальними. Війна в Карабасі та війна в Україні — різні за історією, але близькі за своєю природою конфлікти. У них поєдналися фактори зовнішнього впливу, сепаратизму і боротьби за контроль над майбутнім. Саме тому між Києвом і Баку вже давно немає потреби в довгих поясненнях: розуміння виникає швидше, ніж дипломатичні формулювання.

Не менш важливою є і практична сторона відносин. Азербайджан упродовж останніх років демонструє підтримку України не лише на рівні заяв. Гуманітарна допомога, енергетична співпраця, послідовна позиція щодо територіальної цілісності — це конкретні дії, які формують довіру. У часи війни саме такі кроки мають найбільшу вагу.

Наразі така співпраця набуває нових конкретних вимірів. За підсумками зустрічі сторони підписали шість стратегічних угод у сфері безпеки та оборонного співробітництва. Це свідчить про те, що взаємодія виходить за межі політичних декларацій і переходить у площину системної координації, де безпека розглядається як спільна відповідальність і спільний інтерес. Разом із цим проступає і ширший контекст. Азербайджан поступово перетворився на важливий вузол енергетичних і транспортних маршрутів, що поєднують різні частини Євразії. Україна, зі свого боку, залишається ключовим фактором безпеки у Європі. Коли ці два виміри перетинаються, виникає не просто двосторонній діалог — формується елемент нової регіональної рівноваги.

Є й інший, менш очевидний вимір цієї зустрічі. Колись пострадянський простір об'єднувала інерція минулого. Сьогодні його дедалі більше об'єднує досвід спротиву та щире бажання народів йти власним шляхом. Держави, які змогли пройти через кризу і зберегти суб'єктність, починають бачити одна в одній

стратегічних партнерів. Тому такі зустрічі мають значення, що виходить за межі протоколу. Вони відкривають простір для відносин, у яких важливими є не лише інтереси, а й спільний досвід, взаємна повага і розуміння ціни рішень. А там, де є це розуміння, з'являється можливість для довготривалої співпраці — спокійної, прагматичної і водночас глибоко людської. У цьому контексті особливого значення набуває позиція Президента Азербайджанської Республіки Ільхама Алієва. Вона послідовна і недвозначна: підтримка територіальної цілісності та суверенітету України є принциповою. У своїх публічних заявах лідер Азербайджанської республіки неодноразово наголошував на неприпустимості миритися з втратою власних територій — і цей підхід знаходить відгук у досвіді самого Азербайджану. Особливо показовими є конкретні формулювання, озвучені під час переговорів. Зокрема, Ільхам Алієв підкреслив: «Азербайджан і Україна у всіх міжнародних організаціях взаємно підтримують і будуть підтримувати суверенітет і територіальну цілісність». Ця позиція важлива не лише як дипломатична заява. Вона фіксує сталість курсу і демонструє, що підтримка ґрунтується не на ситуативних інтересах, а на принципах, які обидві держави відстоюють послідовно. Історія не часто дає народам «унікальний шанс» — але завжди дає вибір. Україна і Азербайджан цей вибір уже зробили. Саме тому їхній діалог сьогодні звучить особливо переконливо — у

ньому менше слів і більше змісту. Такі зустрічі не змінюють світ миттєво. Але вони змінюють напрям руху. А інколи цього достатньо, щоб майбутнє перестало бути продовженням втрат і стало простором відновлення та самостійного шляху. Азербайджан уже утвердився як опора безпеки і стабільності на Південному Кавказі. Україна здатна набути подібної ролі у Східній Європі — і передумови для цього вже формуються сьогодні. Досвід більше не роз'єднує. Він починає об'єднувати. Майбутнє починається там, де досвід стає союзом.

І зустріч двох лідерів у Баку – важливий етап на шляху до такої мети.

Олег Туляков,
*кандидат педагогічних наук,
доцент, Сумський державний уні-
верситет*

Азербайджанська діаспора

Ельдар Тагієв – відомий історик, керівник українського представництва громадського об'єднання «Товариства Зангезур».

Він народився в Лачині – краї Султан-бека та Хосров-бека Султанових, закінчив історичний факультет Бакинського державного університету.

Протягом багатьох років серед тих, хто від імені Азербайджану та азербайджанців відвідував родину героя нашої книги Олега Бабака, надавав їм увагу та турботу (окрім співробітників Посольства та Консульства в Харкові), найчастіше зустрічається ім'я Ельдара Тагієва. Його статті та дослідження про історію Азербайджану на сторінці у Facebook <https://www.facebook.com/eldarlacin> викликають великий інтерес і мають величезну аудиторію. Він оперативно, влучно та з посиланням на наукові джерела відповідає на сповнені дезінформації публікації наших «мерзенних сусідів», які ті поширюють російською та українською мовами.

Дослідження Е.Тагієва щодо Зангезура та Лачина також мають велике значення. Його внесок у розбудову діаспори в Україні, особливо у Дніпропетровській області, завжди згадується з повагою, адже його дія-

льність далека від особистих інтересів і спрямована на безкорисливі добрі справи в ім'я Азербайджану. Рекомендую читачам цієї книги ознайомитися з його змістовною сторінкою у Facebook.

Ельдар Тагієв зазначає, що: «Конгрес азербайджанців України (КАУ) є однією з найактивніших та найбільш організованих діаспор Азербайджану за кордоном. Азербайджанські діаспорські організації в Україні об'єдналися в єдину структуру у 1999 році за рекомендацією та благословенням видатного державного

діяча Гейдара Алієва. Хоча до того часу в діяльності Конгресу виникали певні дрібні проблеми, згодом, завдяки виваженим крокам керівництва, КАУ об'єднав 27 регіональних організацій, усунувши попередні розбіжності.

Підтримуючи зовнішню та внутрішню політику Президента Азербайджану, КАУ в ім'я загальнонаціональних інтересів тісно співпрацює з Державним комітетом по роботі з азербайджанською діаспорою. Після збройного нападу росії на Україну становище азербайджанських підприємців та їхня бізнес-діяльність об'єктивно дуже ускладнилися, більшість із них зазнали важких втрат.

Неможливо забути активність та безкорисливу допомогу нашим співвітчизникам в екстремальних ситу-

аціях керівників діаспори та регіональних організацій, серед яких: Акіф Гюльмамедов, Джейхун Мамедов, Сархош Ісмаїлов, Расім Новрузов, Яшар Алхасов, Ельдар Тагієв, Байрам Алієв, Азад Велієв, Гурбан Аббасов, Фізулі Ганбаров, Гудрат Гаджієв, Ровшан Кулієв, Анар Натігоглу, Мурад Омаров, Заур Агабеков,

Радж Касимов, Нуралі Мамедов, Мубаріз Меджидов, Ельшад Алескеров, Махмуд Гурбанов, Теймур Мамедов, Рафес Бенядов, Фірудін Гашимов, Заміра Алієва, Насір Джабієв, Гікмет Джавадов, Мурад Джафаров, Фергад Туранли, Дашгин Гюльмамедов, Відаді Ісрафілов, Шамхал Кулієв та інші.

У скрутні часи представники нашої діаспори від щирого серця та з гордістю демонстрували притаманну азербайджанському народу доброту, милосердя, національну свідомість та любов до Батьківщини.

За заслуги у зміцненні суверенітету Української держави, а також за плідну діаспорську діяльність багато хто з них був нагороджений орденами та медалями. В азербайджанському сегменті мережі розміщено чимало матеріалів та відеосюжетів про це.

З перших днів війни (24 лютого 2022 року) розпочалася евакуація азербайджанців, які проживали в небезпечних регіонах України, до інших прикордонних країн – Молдови, Польщі та Словаччини. Внаслідок спільної діяльності Міністерства закордонних справ, Державного комітету по роботі з діаспорою, Конгресу азербайджанців України та Ради азербайджанців України діаспорські організації працювали в дуже напруженому режимі. Ми допомагали з евакуацією сотням наших незахищених співвітчизників та забезпечували їх щоденним харчуванням. Співробітники нашого посольства працювали у надважкому графіку. Наш почесний консул у Харкові Афган Салманов не залишив місто

навіть у найнебезпечніші дні, попри те, що будівля Консульства постраждала від російських снарядів.

Наша діаспора активно та безперервно продовжує свою діяльність протягом всіх років війни».

Обов'язково треба згадати вагомий внесок відомого громадського діяча, одного із засновників діаспори в місті Дніпро, голови «Ліги азербайджанців Дніпропетровщини»

Сархоша Ісмаїлова у розбудову азербайджанської громади, зміцнення азербайджансько-української дружби, розв'язання проблем азербайджанських родин, допомогу постраждалим українцям під час росій-

ської агресії, а також щодо матеріального забезпечення батьків Олега Бабака, які перебувають у поважному віці. Він не любить говорити про це та про інші свої добрі справи та соціально-гуманітарні проекти, але незаперечним фактом є те, що Сархош Ісмаїлов уже багато років власним коштом призначив родині Героя індивідуальну пенсію та послідовно її виплачує.

Завдяки своїм гуманітарним, соціально спрямованим проектам та незламній діяльності заради Перемоги України, Сархош Ісмаїлов був багато разів відзначений на найвищому рівні. «За особливі заслуги у захисті суверенітету та територіальної цілісності України, зміцненні її обороноздатності», він був удостоєний державної нагороди – ордена Богдана Хмельницького III ступеня.

Окрім цього, його внесок у відродження духовності та патріотизму був відзначений Золотою зіркою «Герой козацтва України».

Він також є володарем почесних звань, зокрема: «Герой-патріот Придніпров'я» та «Професіонал року» у номінації «Кращий керівник громадської організації».

Його зусилля, спрямовані на зміцнення дружніх стосунків між українцями та азербайджанцями, були відзначені медаллю «Махмуд Кашгарі-1000» та почесною Відзнакою голови Дніпропетровської обласної ради.

Сархош Ісмаїлов також почесно отримав орден «Джавад Хан» під номером один та медалі «За працю з розвитку Незалежної української держави та на благо ближніх» і «За заслуги у діаспорській діяльності». За вагому допомогу ЗСУ він був нагороджений Гра-

мотою від Командування та всього особового складу Дніпропетровського територіального Центру комплектування та соціальної підтримки.

Слід окремо сказати, що Сархош Мазахір огли Ісмаїлов є засновником та шеф-редактором відомої на весь світ газети «Вогні Азербайджану» («Voqni Azerbaydjani»). Ми всі пишаємося тим, що у січні 2026 року цей авторитетний засіб масової інформації відзначив свою 24-ту річницю, підтверджуючи статус найвпливовішого голосу великої азербайджанської діаспори в Україні. Як зазначають у Національній Спільноті журналістів – не існує аналогічного діаспорського видання, яке виходило б понад 20 років поспіль: це справжній світовий рекорд!

Ця газета вже давно стала міцним інтелектуальним мостом, який з'єднує два волелюбні народи в їхньому спільному прагненні до свободи. Кожен її новий номер – це подія, на яку багатотисячна аудиторія читачів чекає з особливим трепетом і нетерпінням. У часи інформаційної навали та російських ворожих фейків саме це видання цінують за бездоганний професіоналізм та об'єктивність подачі матеріалу. Для багатьох людей «Вогні Азербайджану» є головним джерелом істини, яке дозволяє на власні очі побачити, як згуртована азербайджанська діаспора непохитно протистоїть підступній російській пропаганді.

Газета відкриває перед світом героїчні сторінки сучасності: розповідає про гідних синів азербайджанського народу, які зі зброєю в руках у лавах ЗСУ боро-

нять українську землю, щодня наближаючи велику Перемогу над російськими загарбниками. Читачі бачать на сторінках видання живе свідчення того, як братній Азербайджан з перших днів російського ворожого вторгнення простягнув руку допомоги Україні, забезпечуючи всебічну підтримку країні та всім, хто постраждав від жорстокої збройної агресії.

Відомо, що у 2022 році саме Сархош Ісмаїлов прийняв вагоме та важливе рішення: «Попри труднощі та відключення світла, друкувати «Спеціальні номери» газети. Адже треба постійно доносити до широкої громадськості те, що чітка і послідовна проукраїнська позиція азербайджанської діаспори закарбована в кожній статті! Це підтверджує, що вся наша діяльність сьогодні підпорядкована єдиній меті – допомозі Україні та її захисникам. Видання ретельно документує, як мої земляки віддають всі свої сили та ресурси задля підтримки Збройних Сил України та відновлення справедливості. Представники азербайджанської діаспори докладають максимум зусиль для боротьби з російськими окупантами за всіма напрямками: багато з них добровільно пішли до лав ЗСУ або допомагають волонтерам та в тилу: збирають продуктові набори для воїнів, плетуть захисні сітки, переказують гроші на спеціальний рахунок для ЗСУ, а також надають всебічну підтримку постраждалим в результаті ворожої окупації».

Слід нагадати, що за гучним успіхом видання стоїть команда справжніх патріотів: шеф-редактор Сархош Ісмаїлов, чия невичерпна енергія та відданість є непо-

рушним фундаментом проєкту; головний редактор з першого дня існування газети Андрій Цурканов (член НСЖУ, журналіст, письменник, публіцист та політик (депутат двох скликань)); арт-редакторка та професійний фотограф Ірина Цурканова (доцент, кандидатка політичних наук, викладач), яка створює сучасний дизайн газети; ветеранка журналістики Ганна Косиненко кореспондентка Ірина Ільїна та інші.

Частина тиражу газети «Вогні Азербайджану» завжди розподіляється між Національно-культурним Центром «ЛАДу» у місті Дніпро (засновник та керівник Сархош Ісмаїлов), Національними бібліотеками імені Володимира Вернадського та Ярослава Мудрого у Києві, Дніпропетровською обласною бібліотекою для молоді, обласною державною адміністрацією (департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю), Дніпровською міською радою, місцевим Ісламським культурним Центром, Радою азербайджанців України, ОДАУ, Національною Спілкою журналістів, Центром журналістської солідарності НСЖУ та іншим структурами.

Це діаспорське ЗМІ, яке не має аналогів у світі, стало реальним та відчутним символом братерства двох народів у найважчі часи історії. У свої 24 роки «Вогні Азербайджану» продовжують формувати спільне майбутнє, де свобода є найвищою цінністю, а правда – найпотужнішою зброєю. Це видання надихає на нові звершення, єднає та веде за собою, залишаючись непохитним вартувим на захисті інформаційного суверенітету вільної та Незалежної України! Видання «Вогні Азербайджану», як свого часу газета «Савалан» відіграють важливу роль в Україні, сприяють єднанню та координації діаспори та об'єднанні навколо спільних цілей. Головний редактор газети «Савалан» **Надір Зейналзаде**, який, до речі, є родичем Шукюра Гамідова – Національного героя Квітневих

боїв та командира першого армійського підрозділу, що увійшов до рідного Губадли під час Вітчизняної війни – неодноразово відвідував батьків Олега Бабака, передаючи їм повагу та шану від громади Губадли.

Фізулі Ганбаров народився в селі Зод Амасійського магалу

Західного Азербайджану (Варденіський район) з 1992 року мешкає в Полтаві. У 2003 році закінчив Полтавський медичний інститут за спеціальністю «загальна хірургія». Він відомий своєю плідною громадською та діаспорською діяльністю. Враховуючи його авторитет та організаторські здібності, він став членом громадських об'єднань, що гуртують національні меншини в Україні, а в листопаді 2021 року був обраний головою «Ради азербайджанців Полтавської області». У грудні 2024 року він був нагороджений медаллю Азербайджанської Республіки «За заслуги у діаспорській діяльності».

Нижче наведено лист Фізулі Ганбарова на ім'я Президента Азербайджану, який демонструє активну позицію азербайджанців Полтавщини:

***Від Фізулі Ганбарова, Полтава, Україна
Шановний пане Президенте Ільхам АЛІЄВ!***

Від імені громадської організації «Рада азербайджанців України в Полтавській області» та азербайджанської діаспори Полтавищини вітаю Вас із блискучою перемогою на позачергових президентських виборах! Результати голосування підтвердили любов і відданість азербайджанського народу.

Пане Президенте, завдяки Вам сьогодні азербайджанський народ переживає найбільш славетний період своєї історії.

Я дуже щасливий бути представником Народу-Переможця.

Ми – громадяни Держави-Переможниці.

Ваше ім'я буде вписане золотими літерами в історію Азербайджану!

*З повагою,
Фізулі Ганбаров,
Голова громадської організації «Рада азербайджанців України в Полтавській області».*

16 лютого 2024 року.

Азербайджанська гуманітарна допомога Україні

У січні 2022 року під час офіційного візиту до Києва Президент Азербайджану Ільхам Алієв підтвердив суверенітет і територіальну цілісність обох країн.

Після початку російської агресії вже на другий день вторгнення влада Азербайджану почала надавати гуманітарну допомогу Україні.

Вже ввечері 25 лютого 2022 року два літаки компанії Silk Way передали українській стороні вантаж із продовольством та медикаментами. Компанія SOCAR оголосила, що всі автомобілі екстрених служб України («швидка допомога», пожежна служба тощо) зможуть безкоштовно заправлятися на всіх заправних станціях SOCAR в Україні. Після підступних російських обстрілів українських цивільних об'єктів та критичної інфраструктури Азербайджан почав регулярно відправляти до України електричні кабелі та дроти, а також трансформатори та підстанції.

* * *

У одному з останніх Розпоряджень Президента Азербайджану стосовно допомоги Україні йдеться:

«Відносини дружби та співробітництва між країнами розвиваються на основі двосторонніх документів, зокрема:

- Договору «Про дружбу, співробітництво та партнерство між Азербайджанською Республікою та Україною» від 16 березня 2000 року;

- Декларації «Про дружбу та стратегічне партнерство між Азербайджанською Республікою та Ук-

раїною» від 22 травня 2008 року;

- Спільної декларації Президентів Азербайджану та України від 2022 року».

«Керуючись пунктом 32 статті 109 Конституції Азербайджанської Республіки, постановляю:

З метою надання гуманітарної допомоги Україні для закупівлі та відправлення електрообладнання, виробленого в Азербайджанській Республіці, виділити Міністерству енергетики АР кошти в еквіваленті два мільйони доларів США з резервного фонду Президента Азербайджанської Республіки, передбаченого у державному бюджеті.

Місто Баку, 11 серпня 2025 року, № 686».

** * **

Взагалі з початку російського повномасштабного вторгнення в Україну братній Азербайджан послідовно демонструє значну підтримку українського народу, надаючи суттєву гуманітарну, фінансову та енергетичну допомогу. Її загальна сума на весну 2026 року вже перевищила 42 мільйони доларів США, що підкреслює справедливі позиції Баку щодо України. Ключовим пріоритетом азербайджанської допомоги є підтримка енергетичного сектору України, який систематично потерпає від російських обстрілів. Регулярні постачання критично важливого обладнання стали невід'ємною частиною двосторонньої співпраці. Так, розпорядження Президента Ільхама Алієва у серпні 2025 року про виділення додаткових 2 мільйонів доларів США на закупівлю електротехнічного облад-

нання ілюструє безперервність цієї політики. Загалом Україна вже отримала 125 гуманітарних вантажів енергетичного обладнання загальною вагою понад 2100 тонн, включаючи сотні трансформаторів, генераторів та кілометрів силових кабелів.

Окрім енергетичної безпеки, Азербайджан є однією з перших країн, яка відреагувала на гуманітарну кризу в лютому 2022 року. Тисячі тонн медикаментів, продовольства та предметів першої необхідності були відправлені в Україну. Важливою складовою цієї допомоги є забезпечення паливним автомобілів швидкої допомоги та транспорту гуманітарних місій через мережу автозаправних станцій SOCAR.

До екстреного реагування, Баку інвестує у довгострокове відновлення України. Яскравим прикладом стало фінансування повної реконструкції середньої

школи в Ірпені, що символізує внесок у відбудову соціальної інфраструктури.

Окремо слід зазначити, що групи українських дітей регулярно прибувають на психологічно-оздоровчу реабілітацію до Азербайджану. Це – діточки українських військовослужбовців, які загинули, перебувають у полоні або продовжують захищати Україну. Для них ця поїздка – можливість пройти оздоровлення, отримати професійну медичну та психологічну підтримку, а також відчути щире азербайджанське гостинність та турботу. Братній Азербайджан постійно приймає на реабілітацію та оздоровлення українських дітей з різних регіонів країни, які постраждали від російської агресії. Після комфортного розміщення діточки відпочивають та проходять психологічно-оздоровчу реабілітацію в мальовничих куточках Азербайджанської Республіки – Баку, Габалі та Шекі, які відомі своєю багатою історичною спадщиною, природною красою, чистим повітрям і гостинністю.

Україна щиро вдячна керівництву та народу Азербайджану за солідарність, підтримку й турботу про українських дітей у ці складні часи. Адже оздоровлення та реабілітації під час цієї страшної війни є особливо важливими!

На весну 2026 року вже майже 500 українських дітей, починаючи з початку повномасштабної війни, яку розв'язала агресивна рф, пройшли реабілітацію, відпочили та відчули справжню любов, турботу та гостинність Азербайджану.

Українські діти в Азербайджані

За останні три роки 273 українських дітей, батьки яких загинули або потрапили в полон під час російсько-українського конфлікту, пройшли реабілітацію в Азербайджані.

Modern.az повідомляє, що про це заявив посол України в Азербайджані Юрій Гусєв на прес-конференції.

«Ця програма відіграє важливу роль у зміцненні співпраці та стратегічного партнерства між Україною та Азербайджаном», – сказав він.

Гусєв повідомив, що тиждень тому до Азербайджану на відпочинок та реабілітацію прибула чергова група українських дітей, а сьогодні, з нагоди Великодніх свят, для них було організовано благодійний концерт у рамках благодійної мистецької акції «Заради майбутнього. Україна – Азербайджан».

За даними посольства України, наразі в Азербайджані проходять реабілітацію 29 дітей, батьки яких загинули або зникли безвісти під час російсько-українського конфлікту.

Керівник робочої групи з міжпарламентських зв'язків між Азербайджаном та Україною Алібала Магеррамзаде зазначив, що сьогоднішня подія є показником високого рівня гуманітарних відносин між двома країнами.

«Як усім відомо, Азербайджан визнає територіальну цілісність України та завжди стоїть на боці українського народу. Сподіваємося, що війна скоро закінчиться, і українські та азербайджанські діти в майбутньому проводитимуть більше спільних заходів», – зазначив він.

Представниця Координаційного штабу з роботи з військовополоненими та керівник проекту «Люди майбутнього» Вікторія Цимбалюк повідомила, що наразі в благодійній акції «За дітей майбутнього» взяли участь понад 3000 українських дітей.

«Цей проект вже реалізовано приблизно у 20 країнах світу. Проект спрямований на соціалізацію дітей, підтримку, зокрема психологічну, їхнє навчання, а також їхній розвиток у спортивному плані», – додав він.

25 квітня 2026 року Президент Ільхам Алієв та Президент Володимир Зеленський провели зустріч у форматі віч-на-віч та розширеному складі в Габалі. Було висловлено думку, що цей візит створить гарну можливість для обговорення питань двосторонньої співпраці. Вони обмінялися думками щодо розширення співпраці в багатьох сферах, зокрема в енергетичному секторі, обговорили питання співпраці, пов'язані з сільським господарством, а також торкнулися діяльності Міжурядової комісії. Високо оцінивши гуманітарну підтримку нашої країни Україні, увагу та турботу про українських дітей, гість висловив подяку Президенту Ільхаму Алієву за все це. Було наголошено, що незабаром планується візит групи українських студентів до нашої країни з метою реабілітації, а також для ознайомлення з культурою та мистецтвом Азербайджану.

НЕЗГАСНІ ВОГНІ БРАТЕРСТВА: ЯК АЗЕРБАЙДЖАНСЬКА ДІАСПОРА НАБЛИЖАЄ ПЕРЕМОГУ УКРАЇНИ

У найтемніші часи історії пізнаються справжні друзі. З перших днів повномасштабного російського вторгнення в Україну Азербайджан послідовно демонструє непохитну солідарність з українським народом, надаючи критично важливу гуманітарну, фінансову та енергетичну підтримку.

Станом на березень 2026 року загальна сума допомоги Баку вже перевищила 45 мільйонів доларів, що підкреслює тверду та справедливу позицію Азербайджанської Республіки щодо суверенітету України.

Стратегічним пріоритетом цієї співпраці став енергетичний сектор, який систематично потерпає від російських терористичних обстрілів.

Відповідно до Розпорядження Президента Ільхама Алієва Україна вже отримала понад 130 партій енергетичного обладнання загальною вагою понад 2300 тонн. Ця допомога, що включає потужні трансформатори, сотні генераторів та кілометри силових кабелів, стала невід'ємною частиною відновлення української інфраструктури.

Окрім техніки, Азербайджан забезпечує безперебійну роботу карет «швидкої допомоги» та гуманітарного транспорту через мережу АЗС SOCAR, а також інвестує у довгострокове відновлення, прикладом чого

стала повна реконструкція зруйнованого рашистами ліцею №12 імені Заріфи Алієвої в Ірпені.

Особливою турботою оточені найбільш вразливі – діти, які постраждали від жахів війни. У межах державних програм соціально-психологічної реабілітації вже майже 500 українських дітлахів пройшли курси оздоровлення в мальовничих регіонах Азербайджану, таких як Баку, Габала та Шекі.

Проте патріотизм азербайджанського народу проявляється не лише в гуманітарних вантажах, а й безпосередньо на полі бою. Тисячі етнічних азербайджанців, які є громадянами України, з перших днів російської ворожої навали добровільно стали до лав ЗСУ. Вони захищають Україну, демонструючи неймовірну мужність. На жаль, вже понад 130 Героїв-азербайджанців віддали свої життя за територіальну цілісність України, назавжди вписавши свої імена в історію.

Важливою частиною цієї спільної боротьби є інформаційний фронт, де ключову роль відіграє газета «Вогні Азербайджану». У січні 2026 року видання відзначило свою 24-ту річницю, підтвердивши статус найвпливовішого голосу діаспори та надійного інтелектуального мосту між двома народами.

У часи інформаційної війни саме це видання, під керівництвом шеф-редактора та мецената Сархоша Ісмаїлова, стало осередком правди, що документує подвиги воїнів-азербайджанців. Незважаючи на відк-

лючення світла, професійна команда редакції продовжувала видавати спеціальні випуски, часто працюючи на межі людських можливостей.

Сьогодні братерство українців та азербайджанців, загартоване спільною волею до Незалежності та боєм від окупації територій, є непереможним.

Як свого часу український офіцер Олег Бабак віддав життя захищаючи мирних азербайджанців від озброєних терористів, так сьогодні азербайджанська діаспора в Україні – від волонтерів у тилу до бійців в окопах – наближає спільну велику українську Перемогу!

Андрій ЦУРКАНОВ,
*Головний редактор газети
«Вогні Азербайджану»,
член Національної спілки
журналістів України,
публіцист*

№ 4 (268)
КВІТЕНЬ, 2026 р.

ВОГНІ АЗЕРБАЙДЖАНУ

Видається з 2002 року

ГАЗЕТА ОБЛАСНОЇ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «ЛІГА АЗЕРБАЙДЖАНЦІВ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ»

СПЕЦІАЛЬНИЙ ВИПУСК

МІСТО ДНІПРО ЄДНАЄ КУЛЬТУРИ: В УКРАЇНСЬКО-АЗЕРБАЙДЖАНСЬКОМУ ЦЕНТРІ ВІДЗНАЧИЛИ СВЯТО ВЕСНИ НОВРУЗ БАЙРАМИ

В Університеті митної справи та фінансів (УМФС) міста Дніпро, який відомий далеко за межами країни своєю гостинністю та зменшенням міжконтинентальних відстаней, відзначили стародавнє свято Новруз Байрами (що в перекладі з перської означає «Новий день»), яке виникло понад 3000 років тому.

Це свято не є релігійним, тому що символізує прихід весни, оновлення природи та продовження життя, а його дата приурочена до дня весняного рівнодення.

Урочистості, з урахуванням усіх заходів безпеки на виході патрульної тріоти, відбулися у приміщенні Укра-

їнсько-азербайджанського Центру, який був відкритий кілька років тому у цьому місті. Варті наголосити, що цей Центр, який насправді єдине культурні, старовинні зачатки спільної культурно-освітньої ініціативи Університету та «Ліги азербайджанців Дніпропетровщини» на базі ринку відкритої толематичної відкритості. Слід відзначити, що це вражає своїм стилем приміщення відомитували та художньо оформили активісти «ЛІДУ».

Під час заходу та вечір проведено нукіально-культурних заходів, які тут постійно проходять, студентська молодь та гості отримували намілювані на стінах величезні пані якте історії та визначні місця Азербайджану.

Свято розпочалося з виконання державного Гімну, після якого присутні схилили голови у хвилині мовчання, відкочили даючи павчті всім, хто героїчно поклав своє життя заради Переможної над російськими окупантами.

У цей зворушливий момент всі зала дивилися на величезний банер, що був розташований на найпоширенішому місці. На

ньому, обличчя відважних синів азербайджанського народу – справжніх боєвих побратимів українських воїнів.

Вони не відгадали, коли радистами орда посухула на мирну українську землю, а за покликом серця та з вірою у справедливість, добровільно стали до лав Збройних Сил України, деи по-опіч із представниками інших національностей боронити волю та Незалежність нашої держави.

Продовження на фоторепортаж – на 2-й стор.

ЗАЛІЗНИЙ КУЛАК ПРАВОСУДДЯ

Цього року виповнюється десять років від моменту Катинських бой – події, яка стала першим кроком важкого шляху до історичної Перемоги Азербайджану та докорінно змінила геополітичну ситуацію в регіоні. Саме тоді було закладено фундамент майбутнього відвоювання територіальної цілісності країни та розв'язано між про, та звану, «непереможності» окупаційних сил.

Перший крок до звільнення

Ескаляція почалася в ніч з 1 на 2 квітня 2016 року через масовані вірменські провокації та артилерійські обстріли мирних населених пунктів у долині річки Агцегніан. Азербайджанська армія здійснила стрімкий контрнаступ, у результаті якого було звільнено понад 2000 гектарів стратегічно важливих територій...

Бійші детально читали на 7-й стор.

НЕЗГАСНІ ВОГНІ БРАТЕРСТВА: ЯК АЗЕРБАЙДЖАНСЬКА ДІАСПОРА НАБЛИЖАЄ ПЕРЕМОГУ УКРАЇНИ

У найближчі часи історія пізнається справжні друзі. З перших днів повномасштабного російського вторгнення в Україну Азербайджан послідовно демонструє нехотілику співпрацю з українським народом, надіючи критично важливу гуманітарну, фінансову та енергетичну підтримку. Станом на березень 2026 року загальна сума допомоги Баку вже перевищила 45 мільйонів доларів, що підкреслює твердість та справедливість позицію Азербайджанської Республіки щодо суверенітету України.

Стратегічним пріоритетом цієї співпраці став енергетичний сектор, який систематично потерпає від російських торгівельних обстрілів.

Відповідно до Розпорядження Президента Ільхамі Алієва Україна вже отримала понад 130 партій енергетичного обладнання загальною вартістю понад 2300 тонн. Ця допомога, що включає потужні трансформатори, сотні генераторів та кілометри залізничних вагонів, стала невід'ємною частиною врятування української інфраструктури. Крім техніки, Азербайджан забезпечує безперервну роботу карет «швидкої допомоги» та

гуманітарного транспорту через мережу АЗС SOCAR, а також інвестує у довгострокове відновлення, прикладом чого стала повна реконструкція зруйнованого радистами льотного майдану Зарифі Алієв у Брелі.

Особливого турботою оточені найбільш вразливі – діти, які потерпали від жорстокої війни. У межах державних програм соціально-психологічної реабілітації вже майже 500 українських дітей пройшли курси оздоровлення в мальовничих регіонах Азербайджану, таких як Баку, Девдал та Шиві.

Проте патріотизм азербайджанського народу проявляється не лише в гуманітарних виступах, а й безпосередньо на полі бою. Тисячі єдиномисників азербайджанців, які є громадянами України, з перших днів російської ворожої навали добровільно стали до лав ЗСУ. Вони захищають Україну, демонструючи неможливу мужність. На жаль, вже понад 130 Героїв-азербайджанців віддали свої життя за територіальну цілісність України, навіки вписавши свої імена в історію. Важливою частиною цієї спільної боротьби є інформаційний фронт, де ключову роль відіграє газета «Вогні

Азербайджану». У січні 2026 року видання відзначило свою 24-ту річницю, підтвердивши статус найвпливовішого голосу діаспори та надійного інтелектуального мосту між двома народами. У часи інформаційної війни саме це видання, під керівництвом шеф-редактора та мейнстріма Саркиса Ісмаїллі, стало своєрідним правдою, що документує подвиги воїнів-азербайджанців. Незважаючи на відключення світла, професійна команда редакції продовжувала видавати спеціальні випуски, часто працюючи на межі людських можливостей.

Сьогодні братерство українців та азербайджанців, загартоване спільною волею до Незалежності та боєм від окупації території, є непереможним. Як свого часу український офіцер Олег Бабак віддав життя захищаючи мирних азербайджанців від обстрілів територіальних, так сьогодні азербайджанські десантники в Україні – від волонтерів у тилу до бійців в окопах – наближає спільну волю української Перемоги!

Андрій ЦУРКАНОВ,
Головний редактор газети
«Вогні Азербайджану»

ПОДВИГ УКРАЇНСЬКОГО ОФІЦЕРА ОЛЕГА БАБАКА В АЗЕРБАЙДЖАНІ

В історії авіаційної боротьби та захисту цивільного населення Азербайджану особливе місце посідає постать українця, чия символічна стала символом найвищої військової честі.

7 квітня 1991 року в бою за місто Сіла Юхари-Джубіні Губернського району загинув 24-річний лейтенант Олег Бабак.

Його подвиг не лише врятував сотні життів, а й назавжди закріпив ім'я українського офіцера в літописі героїв обох народів.

Заступник – на 7-й стор.

ЕЛЬДАР ТАГІЄВ НАГОРОДЖЕНИЙ МЕДАЛЛОМ «ЗА ЗАСЛУГИ В ДІАСПОРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»

У місті Баку відбувся зустріч голови Державного комітету по роботі з діаспорою Азербайджанської Республіки Фуада Мурадова з одним із активістів азербайджанської діаспори організації міста Дніпро, Істориком Євгеном Тагієвим.

Під час бесіди у Комітеті були розглянуті питання ключових векторів розвитку громадянського сектору та великої ролі закордонних співвітчизників у зміцненні міждержавних зв'язків.

Фуад Мурадов акцентував увагу на тому, що «Підтримка діаспори в інших країнах та всебічний розвиток азербайджанських спільнот перебувають у центрі постійної уваги Президента Азербайджану Ільхаму Алієву».

Керівник профільного відомства високо оцінив системну роботу азербайджанської діаспори в Україні, відзначивши її активну роль у консолідації зусиль співвітчизників. Зокрема, було підкреслено «Важливість ефективної інтеракції громади в місцеве суспільство, що сприяє не лише зміцненню міжнаціонального діалогу, а й успішній популяризації багатогранної культурної спадщини Азербайджану».

Особливу увагу приділили інформаційній діяльності діаспори, спрямованій на поширення об'єктивної інформації про су-

часні реалії Азербайджанської Республіки та захист національних інтересів у міжнародній спільноті.

Закреповою подією зустрічі стала урочиста церемонія «За вагомий особистий внесок у розвиток діаспорського руху Ельдара Тагієва було відзначено державною нагородою – медаллю «За заслуги в діаспорській діяльності».

Фуад Мурадов надав низку стратегічних рекомендацій щодо подальшої координації зусиль, наголосивши на важливості згуртованості діаспори як вагомого чинника у розвитку двосторонніх відносин між країнами.

Зі свого боку Євген Тагієв висловив глибоку вдячність високому керівництву Азербайджанської Республіки за високу дієвість та визнання його багаторічної праці.

Він заявив, що: «Надалі співпрацюватиме свій досвід і потужні знання на розбудову ще більш організованої та ефективної структури та роботи діаспори».

Але розвиток конструктивного діалогу та посилення діючих та братерських зв'язків між Україною та Азербайджаном залишаються для нього невіддільним пріоритетом, що викликає постійну консолідацію зусиль та впровадження нових гуманітарних ініціатив».

ГЛОБАЛЬНА МІННА ЗАГРОЗА: СПІЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА СОЛІДАРНІСТЬ

Щороку 4 квітня світ відзначає Міжнародний день проєкції з питань міної небезпечності та діяльності з розминування, проголошений Генеральною Асамблеєю ООН у 2005 році.

Ця дата є нагадуванням про те, що міни та нерозорвані боєприпаси залишаються однією з нагальніших загроз для людства. Особливу небезпеку становить використання саморобних вибухових пристроїв у сучасних конфліктах, що посилює трансформацію терору проти цивільного населення та перешкоджає роботі гуманітарних команд.

Для Азербайджану мінна загроза є більшою реальністю, що стала наслідком майже 30-річної окупації південних територій. Навіть після завершення 44-денної Вітчизняної війни міний терор продовжується: використання Ленінської дороги для незаконного транспортування вибухових пристроїв призвело до виявлення у 2022 році понад 2700 протипіхотних мін враньєного виробництва з маркуванням 2021 року. Загалом з 1991 року жертвами мін в Азербайджані стали понад 3400 осіб, серед яких 359 дітей. Географія інцидентів, що часто трапляється на центрах та вулицях цивільних об'єктів, розташованих далеко від бойових ліній, атестує про унікальний характер мінування. При цьому достовірність наданих вірним сторонам карт замінюється становить лише 25%, що значно ускладнює процес великого повернення переселенців на рідні землі.

Ключову роль у подоланні цієї кризи відіграє Агентство Азербайджану з розминування (ANAMA), створене на базі національного з'єднання, що функціонує з 1999 року. Співпрацює на міжнародні стандарти IMAS, ANAMA застосовує комплексний підхід: від ручного розминування та використання совба-свердлів до залучення спеціальних машин механічного розминування. Висока кваліфікація азербайджан-

створити безпечний виклик для продовольчої безпеки та життя мільйонів українців. За оцінками експертів, розминування українських земель може тривати десятиліттями та потребує колосальних технічних і людських ресурсів, що робить міноармійні впливи в цій сфері критично важливими.

Азербайджан став однією з перших країн, яка відгукнулася на цей виклик, продемонструвавши справжню партнерську солідарність. У межах гуманітарного допомоги Баку передав Україні спеціальні машини механічного розминування, зокрема комплексів Редіф Р-2, які ефективно працюють на деокупованих територіях та в інших критичних зонах.

Ця техніка дозволяє детально очисувати та видалити міни, мінімізуючи ризики для життя саперів. Крім того, азербайджанська філіяліз з ANAMA активно ділиться досвідом із українськими колегами з ДСХ, посилаючи тренінги з ідентифікації та знищення складних міних пасток.

Спільні зусилля Баку та Києва з цієї сфери є прикладом ефективного міжнародного співробітництва, спрямованого на відвоювання безліччя справедливості для життя.

Солідарність, держав, що особисто платили територію територію, стас функціонує для створення майбутнього, вільного від прихованої смерті в землі, та наближає день, коли країна українська та азербайджанська родина зможе безпечно повернутися до рідного порога.

ських фахівців та накопичений ними унікальний досвід стали базою не лише для відвоювання Карабаху та Східного Закавказзя, а й для надання допомоги іншим країнам, які зіткнулися з аналогічними викликами.

Однак, слід зазначити, що сьогодні України є найбільш загрозованою країною світу, де потужніша небезпечність вживається близько понад 170 тисяч квадратних кілометрів території. Масштаби забруднення вибуховими залишками предостатньо високі для повномасштабної російської агресії

ЧЕРГОВИЙ ВІЗИТ ДО КАРАБАХУ: ВІД ФІЗУЛІ ДО ЛАЧИНА

Звернувшись до міжнародної делегації мандатників до Карабаху та Східного Закавказзя, Турпу, до складу якої увійшли 79 представників із 37 країн світу, очолює заступник і керівник престижного глобального клубу «Non-Aligned-Turk Mitosis» (підписаний Великою Британією) (світового лідера). На сьогоднішній експертній офіційній виступі міжнародно-громадянського мандатників, що був-коли відвідував звільнені території Азербайджану.

Програма перебування була насиченою із огляду на велику кількість місць, розпочавшись із міста Фізулі. Тут іноземні гості на місці ознайомилися з масштабами руйнувань, яких місто зазнало за роки окупації, а також детально ознайомилися з

данним процесом будівництва та відновлення міста.

Наступним пунктом став Зангілан, де особливу увагу приділили Зангезурському коридору. Члени делегації презентували стратегію інфраструктурних проєктів, спрямованих на створення повноцінного культурного сполучення Азербайджану з Національною Автономною Республікою.

Подорожженням став візит до міста Лачин, де міжнародні експерти поглибили огляд сучасної інфраструктури з культурного проєктування. Зокрема, туті відвідали галерею «Yurd» та центр «Glabi Selamets», отримавши можливість оцінити унікальні верби ручної роботи, створені місцевими майстрами в межах відвоювання традиційних ремесел.

Окрім багатьох купівельних участини здійснювали загальну огляду експерти міст.

Слід зазначити, що керівник групи Гаррі Мітосіс застосовує унікальний методологічний підхід, який на 1001 році передбачає для кожної країни свій власний методологічний підхід до кожної країни. Сам пів Мітосіс відвідав абсолютно всі ці регіони, завдяки чому народився перший союдинку у світовому рейтингу найбільш довірених міжнародних проєктів.

Символічно, що саме Азербайджан став першою країною, де «Non-Aligned-Turk Mitosis» проєктує свій черговий етап.

Ця подорож, що триває вже 10-ю з

За матеріалами української та міжнародної ЗМІ відвідував Зупр АЛЛАВЕРДІС

ПОДВИГ УКРАЇНСЬКОГО ОФІЦЕРА ОЛЕГА БАБАКА В АЗЕРБАЙДЖАНІ

Записки.

Повістки № 1-4 стор.

Олег Іванович Бабака народився 25 лютого 1967 року в селі Вяткиці Тернопільського району на Полтавщині. Виконав усіх відривальних та справдливих, він брав шість високоградусних, вступив до Вищого військового училища МВС.

Службу проходив у складі елітної 21-ї Скоринської бригади особливого призначення.

За короткий час офіцерам кар'єри Олег приєднав чергових наслідків випробувань у «гарячих точках»: тогочасний сирійський військовий командир та баку, 318 місяців служив 365 днів в армії в зонах бойових конфліктів.

Колі проходив службу в Азербайджані, то місце населення ставалося до нього з глибокою пошаною, називали офіцера «Бабаком» — на честь легендарного народного героя, що підкреслювало його благородство та готовність захищати беззастережно.

Останній рік у складі десь

Тринадцять років розгорталися у квітні 1991 року, коли ситуація в прикордонних районах Азербайджану загострилася до межі. 7 квітня, що того року збіглося з великим християнським святом — Великоднем та Благовіщенням (дуже рідкісний збіг двох великих свят), підполковник Іванович Бабака отримав повеління про напад вертольотами бойовиків на мирних жителів села Юхари Демішлі.

За спільною товарищицею по службі, він до останнього вірив, що у Світле Христове Воскресіння вони не зможуть по-прихити самоту заповідь «Не вбивай». Але Олег на жаль, навіть після двох місяців служби, мабуть, усе одне погано знав підступних дияволів.

Прибувши на місце з невеликою групою бійців на санітарному автомобілі, Олег зіткнувся з чисельною перевагою чималими силами противника. Коли ситуація стала критичною, лейтенант прийняв важке рішення: він наказав своїм соратникам відступити разом із цивільними, а сам залишився прикривати вихід.

Вже потім стало відомо, що під час перестрілки бойовики пробили кулі Бабаку в ногу та в голову, залишивши на полі бою мирних жителів та пораненого азербайджанського міліціанта, який продовжував відстоюватися від терористів. Але «Бабака» такій варіант навіть не розглядав. Наскільки товарищицею відступати разом із цивільними. Вн лютішим прикрасі і враз увесь удар на себе. Займаючи його самопожертву було втрачено життя підлеглих і запобігують розпорошити над мирними жителями.

Він бився до останнього наболю. Коли болючими закінчилися бойовики підступно вбили оточеного офіцера. Ціною власного життя 24-річний лейтенант забезпечив вихід свого населення з села.

Вічна пам'ять Герою

Візнання подвигу О.Бабака стало безпристрасним вироком в історії. 17 вересня 1997 року йому посмертно було присвоєно звання Героя рідного краю, що зробило його останнім українцем та взагалі військовослужбовцем, відзначеним цим самим високою нагородою за мужність у міжнародних конфліктах після Другої світової війни.

Сьогодні пам'ять про нього вкритою покласти як в Азербайджані, так і в рідній Полтавщині. Де шоста в силі Вікторія його ім'ям, й в його відеомісті в Англії. Особливим осягом виконання молоді та збереження національної пам'яті стала музична комета, відкрита безсмертним у національному ансамблі.

Тут звергаються не просто виконавці, а часточка душі молодого офіцера його дитини фотографії, цінний зошит, листи до батьків, сповнені любов'ю до рідного краю та

щирого захоплення красою Азербайджану, а також особисті речі, що супроводжували його у важких буднях на передній.

Окремі частини музейної експозиції займає архів газети «Вісті Азербайджану», де детально описано бойовий шлях та героїчну загибель Олега, а також численні нагороди.

пародій бійкам Героя. Серед них — Орден Святого Стефанова V ступеня та посвідчення на право носіння «карткою верста» — що є найвищим символом професійної честі співвітчизників.

Відзначив роль у підтримці миру та родині загинулого вільного азербайджанського дисидента, зокрема, голова «Ліги азербайджанців Дніпропетровщини» Сарош Ісмаїлов. Давалося ж можливий український військовий командир, який домігся громадського звільнення та розбудову азербайджанської громади, значення азербайджансько-української дружби, допомогу постраждалим українцям під час російської агресії, а також щодо матеріального забезпечення батьків Олега Бабака, які перебувають у поважному віці. Він не любив говорити про те, що про них свої добрі справи та соціальні гуманітарні проекти, але незалежним фактом є те, що Сарош Ісмаїлов уже багато років за власної кошти призначив родині Героя нерозривний пенсію.

Проте не досягти миротворчої та активістської азербайджанської диспори відвідувати Батьківщину Героя, приїжджати погрудити для школи та дитячої організації, немережних заходів. Хоча повномасштабна війна росії проти України тимчасово обмежила можливість проведення найважливіших міжнародних зустрічей, духовний зв'язок між народами не розірвався.

Спадковість мужності від Каролюка до українських степів

Історія Олега Бабака сьогодні набуває чоту титового значення для азербайджанської диспори, що сучасною боротьбою за свободу. Як свого часу молодий українці, без вагів віддаючи життя, що сьогодні сотні представників азербайджанської диспори та громади Азербайджану стоять плін-о-плін з українськими воїнами на передовій. Вони захищають українську землю від російських окупантів, демонструючи свою не самодіяльність, яку проявляв Бабака понад тридцять років тому у Українському районі.

Це боротьба співдружності загартована спільною кров'ю до незалежності та спільним болем від окупації території. Азербайджанці, які знайшли в Україні другу Батьківщину, нині вносять у склад Збройних Сил України та добровільно члени батальйонів.

Для них захист українських міст є таким же важливим обов'язком, як оборона Шуми чи Кельбаджару. Вони доводять, що справжнє відданість не знає кордонів, а героїзм Олега Бабака знаходить своє продовження в душі кожного сучасного бійця-азербайджанця, який ніколи не зламає український фронт проти російської навали.

Сьогодні в окопах на рідній території можна зустріти воїнів, які вирости на розповідях про подвиг українського лейтенанта. Для них це не просто сторінка з підручника історії, а моральний ориєнтир, що нагадує на боротьбу проти окупантів. Цей приклад став фундаментом, на якому будується сучасне опірство, де українці в азербайджанських захищають право на мирне життя у власній державі.

Важливо відзначити, що азербайджанська диспори в Україні виступає потужним гуманітарним щитом. Волонтерські організації, підтримуючи азербайджанськими підприємцями, щодня доплатити ЗСУ необхідним спорядженням та медикаментами. Це систематична праця, яка дає трансформуватися в неможливість врятувати Україну в найважчий час.

Подвиг Олега Бабака та сучасна боротьба азербайджанських добровольців в Україні сьогодні єдиний підпис великої дружби. Це історія про те, як один герой зміг стати рідним для людей в інших державах, і як ці громадяни сьогодні втілюють Україну в єдиність, проливаючи кров за її єдиність.

Справжній Герой не вмирає — він продовжує жити в серцях побратимів, які мобілізують спільну територію над російськими агресором.

ЗАЛІЗНИЙ КУЛАК ПРАВОСУДДЯ

Записки.

Повістки № 1-4 стор.

Скільки років Азербайджані чистили вистах косяки села Ташки Паризького району, ліквідувавши загрозливу для міста Навталан, та встановили контроль над війною високою Гелетле у Шахінському напрямку, що утворює місто Гератді. Важливим символом цього етапу стало відкриття села Дікдизір-Меридианів Девальського району: вистах розбудовування та відбудови собою повернулося життя. Тут було зведено мережу та відновлено соціальну інфраструктуру.

44 рік, що змінили історію

27 вересня 2020 року, вранці на черговий військовий вихід, Азербайджанці вистах опарули «Залізний кулак». Для Карабахської війни тривала його 44 дні і продовженням стало безпристрасне високі райони партизанів та технологічних переваг азербайджанських збройних сил.

За ціл короткий термін було мобілізовано понад 300 населених пунктів, зокрема міста Девальдір, Фозул, Завітлан, Тубалдан та культурно-історичні — Шушу. Гіпотетично залізний кулак, що змусив Вірменію 10 листопада 2020 року відступити від контролю над територією, згідно з дипломатичними, без жодного пострілу Азербайджану було повернуто до Агдамського, Кельбаджарського та Татевського районів.

Слід зазначити, що постконфліктний період позначився на чолі операції, спрямованій на повну демілітаризацію регіону.

— березень 2022: встановлення контролю Азербайджану над селом Фарух Худудського району;

— серпень 2022: операція «Відплата», у результаті якої під контроль Баку перейшли стратегічні висоти Сарматія та Тіхріж;

— вересень 2023: проведення локальних антитерористичних заходів. Менш ніж за 24 години місцеві збройні формування та сепаратистський режим, які були тимчасово розміщені — капітулювали, піднявши білий прапор.

Завдяки рішучим діям верховного головнокомандувача військом Алєксандра та мужності армії азербайджанської

просто сьогодні-нашій над Ханкенді, Ходжалі, Кельбаджаром та Агдам. Взявши під контроль, місто Татевський дороги та стратегічні лінійні ділянки між селами Дікдизір та Баку завершили процес відвоювання державної єдиності на кожній території країни. Батьківщина конфлікт остаточно вичистив у минулі, поступившись Мільям масштарній відвоюванню та великому поверненню народу на свій єдиний дім.

Нагадаємо, що у результаті білосвітської кампанії у 2020 році було звільнено понад 300 населених пунктів. Згідно з тристороннім Законом, країна-агресор була змусжена без бою повернутися Агдамський, Кельбаджарський та Татевський райони.

Фактичне відвоювання суверенітету відвоював після локальних антитерористичних заходів 13 вересня 2023 року, які тривали тижні одиниці. Тоді було повністю ліквідовано протиставлення між селами Дікдизір та Баку. Президент Ільхам Алєв підписав декрет про Ханкенді, Ходжалі, Ходжалі, Агдам та Аскеран, остаточно утвердивши.

— Карабах — це Азербайджан!

За матеріалами азербайджанських ЗМІ підготував Ілля ПАВЛЮК

люція державності на теренах Азербайджану – від

Ювляння конференції під символічною назвою «Єдність крізь віки» зібрала провідних учених, експертів та державних діячів у тім самій історичній будівлі Президії Національної академії наук Азербайджану (НАНА), де рівно століття тому ухвалювалися делікатні рішення. Цей з'їзд, що проходить за емблею АНА, є важливою подією, яку спостерігали й такі видатні діячі, як С.М. Еренсбург, А.А. Маршак та інші. Урочистою та важливою подією є також відкриття НАНА академії наук Азербайджану, що відбулося 23 березня 1920 року. Цей з'їзд, що проходить за емблею АНА, є важливою подією, яку спостерігали й такі видатні діячі, як С.М. Еренсбург, А.А. Маршак та інші.

Сучасна державна політика Азербайджану в об'єкті як національне надбання та реалізація програми з реставрації та консервації пам'яток. На сьогодні до переліку пам'яток, що державою, сходять тисячі об'єктів світового значення та місцевого значення в заповідниках «Гала», «Атешгара» та інших. Лише за останнє було виявлено близько 1700 нових пам'яток про інтенсивний розвиток вітчизняної археології. Проте історія культурної спадщини та матеріальна культура вандалізму на землях Ка-

Президент Інституту імені професора Абдурахман Азизова зовів як «Подію, в якій відбулися всі процеси культурної застатки міністра культури Фарід Джафаров відзначити підготовлених дослідників на наукових форумах. Своєю чин міністра культури і Туркменістані Сердар Чам у державі - Засновники та уроки Першого

Після відновлення територіальної цілісності в результаті 44-денної Вітчизняної війни, Азербайджан розпочав безпрецедентний за масштабами процес відновлення зруйнованої спадщини. Широкомасштабні реставраційні роботи в місті Шуша та інших визволених районах спрямовані на те, щоб не лише повернути пам'яткам їхній історичний вигляд, а й донести до майбутніх поколінь правду про культурне розділення регіону.

Активна співпраця з міжнародними організаціями та інтеграція національних пам'яток до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО підкреслюють прагнення Азербайджану бути частиною глобального культурного простору, зберігаючи при цьому свою унікальну матеріальну та духовну автентичність.

Особливий акцент на історичній відповідальності зробив заступник Генерального секретаря ТЮРКСОЙ Сайіт Юсуф.

На його думку: «Спадщина 131 делегату з'їзду 1926 року сьогодні нагадує про важливість передані давньої культури майбутнім поколінням через розвиток мови та налагодження тісних контактів».

Сатиричних видань на Кавказі в Туреччині за період 120 років спадщина «Молли» є актуальною, демонструючи неперекручену історію боротьби за соціально-гуманітарну, суспільно-політичну думку Азербайджану, жанрами поезії та прози. У цей час на європейському ринку публікації з близьким до сучасного реалізму, сатиричної публіцистики, карикатури. Цей часпис є справедливою духовною надбавкою рідного народу.

Ця газета вже давно стала міцним інтелектуальним мостом, який з'єднує два волеюлюбні народи в їхньому спільному прагненні до свободи. Кожен її новий номер – це подія, на яку багатомільйонна аудиторія читачів чекає з особливим нетерпінням. У часи інформаційної навали та російських ворожих фейків саме це видання цінують за бездоганний професіоналізм та об'єктивність подачі ма-

Матеріали підготував Ашраф САЛІМОВ

07.04.1991 - 07.04.2026. 35 років тому сьогодні

Українець за народженням. Азербайджанець у серці. 7 квітня ми схилиємо голови у скорботі та глибокій пошані, вшановуючи пам'ять Олега Бабака — українця за народженням, але героя, ім'я якого назавжди вписане в історію

Азербайджану золотими літерами.

Сьогодні ми згадуємо Олега Бабака як людину, яка віддала своє життя заради інших. Його

мужність — це приклад для поколінь. Його ім'я — це символ честі. Його подвиг — це вічна пам'ять, яка не згасне ніколи.

Герої не вмирають. Вони живуть у наших серцях, у нашій пам'яті, у нашій вдячності.

Азербайджан шанує пам'ять Героя

Щодо цього, то існує офіційне Розпорядження Президента Азербайджанської Республіки Ільхама Алієва, яке має на меті підкреслити особливий статус подвигу Олега Бабака для історії Азербайджану, а також забезпечити належне вшанування його пам'яті.

Надзвичайний і Повноважний Посол Азербайджану в Україні Сеймур Мардалієв та почесний консул Азербайджану в Харкові Афган Салманов з перших днів своєї дипломатичної діяльності неодноразово відвідували село Вікторія – місце народження, життя та поховання Олега Бабака. Вони відвідували його могилу, передавали щиру повагу та шану нашого народу його батькам, жителям села, а також педагогічному та учнівському колективу школи, яка названа на його честь. Цю ж місію послідовно продовжують і представники діаспори в дружній країні.

У Полтавській області України відбулася церемонія вшанування пам'яті Олега Бабака – останнього Героя Радянського Союзу, який загинув у Губадлинському районі Азербайджану, рятуючи азербайджанців від вірменських бойовиків. У заході взяли участь голова Об'єднаної діаспори азербайджанців України, доктор юридичних наук Хікмет Джавадов, голова «Ліги азербайджанців Дніпропетровщини» Сархош Ісмаїлов, члени «Ладу»: відомий історик Ельдар Тагієв, Надір Зейналзаде, професор Аріф Гулієв, а також ви-

сокопосадовці України. Вони поклали квіти до могили шехіда. Учасники церемонії також відвідали музей імені Олега Бабака, відкритий у його рідній школі. Тут зберігаються не просто експонати, а часточка душі молодого офіцера: його дитячі фотокартки, шкільні зошити, листи до батьків, сповнені любові до рідного краю та щирого захоплення красою Азербайджану, а також особисті речі, що супроводжували його у важких буднях на передовій. Окремо представлені випуски газети «Вогні Азербайджану», в яких надруковано статті про подвиг Героя та допомогу його родині, яку надає азербайджанська діаспора.

* * *

В Азербайджанському культурно-освітньому центрі (АКОЦ), що діє при Полтавському університеті економіки і торгівлі (ПУЕТ) від Бакинського слов'янського університету (БСУ), було організовано «круглий стіл», присвячений дню народження Героя Радянського Союзу, мешканця Полтавщини Олега Бабака, який загинув за свободу Карабаху.

У заході разом із викладачами та студентами взяли участь активісти Об'єднаної діаспори азербайджанців України. Присутні вшанували пам'ять загиблих у Карабасі та на Майдані Незалежності в Києві хвилиною мовчання. Під супроводом директора Центру, доцента Яшара Алхасова, учасники ознайомилися з куточком Олега Бабака в АКОЦ.

* * *

Регулярно проходить церемонія вшанування пам'яті Олега Бабака у Вікторії.

Слід відмітити, що на заході, організованому за ініціативи Посольства Азербайджану в Україні, спочатку батьків О.Бабака відвідали військовий аташе Збройних Сил Азербайджанської Республіки в Україні капітан першого рангу Азіз Нурієв, перший секретар посольства Наміг Ніфтуллаєв та старший помічник військового аташе майор Ібрагім Гусейнов.

Батьки О.Бабака наголосили, що: «Азербайджанська держава завжди щиро цікавиться їхніми проблемами та розв'язує їх».

Учасники заходу відвідали могилу О. Бабака, поклали до неї квіти.

* * *

За ініціативи та підтримки Посольства Азербайджану в Україні в селі Вікторія Полтавської області відзначили 75-річчя Надії Бабак – матері Героя Радянського Союзу Олега Бабака. У заході взяли участь Надзвичайний і Повноважний Посол Азербайджану в Україні Ельміра Ахундова, дипломати, військовий аташе посольства полковник Ільгар Агаєв, батьки та близькі Олега Бабака, представники місцевої громадськості, офіційні особи Полтавської міської адміністрації, а також представники ЗМІ.

Присутні поклали квіти до могили О.Бабака та згадали його подвиг, здійснений під час захисту мирних жителів від вірменських збройних формувань у Губадлинському районі Азербайджану. Потім гості завітали до будинку Олега Бабака, де привітали його матір Надію Бабак із 75-річним ювілеєм.

«Тепер душа Олега Бабака спокійна, адже під керівництвом Верховного головнокомандувача Ільхама Алієва наша звитяжна армія звільнила окуповані землі, зокрема й Губадлинський район. Ми вже звернулися до відповідних структур щодо увічнення імені Олега Бабака в селі Юхари Джибіклі Губадлинського району. Ведеться робота над встановленням погруддя Олега Бабака в Губадли або присвоєнням його імені одній із вулиць», – зазначила пані Посол.

Надія Бабак подякувала за виявлену увагу та підкреслила, що: «Родина Олега Бабака завжди відчуває турботу азербайджанської держави».

Увічнення пам'яті в Полтаві

В селі Вікторія Полтавської області вшанували пам'ять Олега Бабака, який 17 вересня 1991 року був удостоєний звання Героя Радянського Союзу (померло) за порятунок мирних громадян Азербайджану в Губадлинському районі.

У пам'ятному заході взяли участь Надзвичайний і Повноважний Посол Азербайджану в Україні Сеймур Мардалієв, заступник голови Полтавської військової адміністрації Антон Чубенко, старший помічник військового аташе ЗС Азербайджану в Україні Ібрагім Гусейнов, дипломати Ельшан Рашидов та Парвіз Асадов, ветерани війни, батьки Олега Бабака та представники громадськості.

Після виконання державних гімнів Азербайджану та України Посол Сеймур Мардалієв у своєму виступі заявив, що: «Азербайджанська держава, незалежно від раси та національності, шанує пам'ять кожного, хто віддав життя за цілісність і суверенітет нашої Батькі-

вщини, і продовжує надавати допомогу їхнім родинам. Одним із таких героїв є українець Олег Бабак.

За дорученням Президента Азербайджану наша держава постійно опікується родиною Героя. Душа Олега радіє, адже під проводом Переможного Верховного головнокомандувача Ільхама Алієва наша армія визволила окуповані території. Зараз там тривають відновлювальні роботи», – сказав Сеймур Мардалієв.

Також виступили заступник голови Полтавської ОВА Антон Чубенко, голова консультативної ради у справах ветеранів війни та сімей загиблих Іван Петренко та голова азербайджанської діаспори Полтавщини Фізулі Ганбаров. Вони розповіли про героїчний шлях Олега Бабака та азербайджансько-українську дружбу.

Батько героя, Яків Бабак, висловив вдячність азербайджанській державі:

«Азербайджан завжди нам допомагає. Це допомагає нам жити гідно. Дякую, що не забуваєте нас!»

* * *

Також у Полтаві під час вечора-реквієму, організованого Почесним Консульством Азербайджанської Республіки в місті Харків, була повністю заповнена актові зала Полтавського університету економіки і торгівлі (ПУЕТ) на 500 місць. У заході взяли участь голова Полтавської обласної ради Петро Ворона, його заступник Володимир Микійчук, ректор університету Олексій Нестуля, проректор Олег Дурманенко, завідувач сектору у справах релігій та національностей

департаменту інформаційної та внутрішньої політики облдержадміністрації Володимир Состін та інші.

Відомо, що при цьому виші вже кілька років за підтримки Бакинського слов'янського університету діє Азербайджанський культурно-освітній Центр.

На заході Почесний консул Азербайджану в Харкові Афган Салманов та директор Азербайджанського культурно-освітнього Центру доцент Яшар Алхасов розповіли про Ходжалинську трагедію та про подвиг лейтенанта міліції Олега Бабака.

Ректор Олексій Нестуля та інші представники громадськості у своїх виступах висловили підтримку справедливій боротьбі азербайджанського народу.

Останній Герой Радянського Союзу Олег Бабак

17 вересня 1991 року звання Героя Радянського Союзу (Золота Зірка № 12772) посмертно був відзначений лейтенант внутрішніх військ Олег Якович Бабак за мужність і героїзм при захисті населення в Карабасі. Він виявився єдиним, хто після Другої світової війни отримав це звання в лавах внутрішніх військ, і першим Героєм Радянського Союзу, якому це звання присвоїли за врегулювання міжнаціональних конфліктів.

Після закінчення училища у 1989 році служив у 21-й бригаді особливого призначення внутрішніх

військ МВС СРСР (селище Софріно) на посаді заступника командира роти з політичної частини. Неодноразово прямував у відрядження до зони вірмено-азербайджанського конфлікту (за півтора року офіцерської служби перебував у «гарячих точках» 385 діб). З березня 1991 року лейтенант Олег Бабак у складі підрозділів внутрішніх військ виконував завдання з охорони громадського порядку в Губадлинському районі Азербайджанської РСР.

7 квітня 1991 року, на Великдень, отримавши повідомлення про вбивство жителя азербайджанського села Юхари Джибіклі, розташованого поблизу автотраси Горіс-Кафан, лейтенант Бабак із групою військовослужбовців прибув на місце події, де піддався нападу озброєного загону дашнаків чисельністю до вісімдесяти осіб. За словами товаришів по службі, він до останнього вірив, що у Світле Христове Воскресіння вони не зможуть порушити святу заповідь «Не вбий». Але Олег, на жаль, навіть після довгих місяців служби, мабуть, усе одно погано знав підступних дашнаків.

Олег, його товариші та кілька мирних жителів потрапили під обстріл. Лейтенант Бабак наказав усім відступати:

«Залишайте набої мені, а самі відступайте!» Це був останній наказ лейтенанта. Через деякий час бандити, серед яких були й найманці, оточили молодого офіцера. 80 бойовиків так і не змогли впоратися з ним у бою

— вони вбили радянського офіцера по-шакалячому, пострілом у спину.

Вже потім стало відомо, що під час перестрілки бойовики пропонували Бабаку та його товаришам піти, залишивши на полі бою лише пораненого азербайджанського міліціанта, який продовжував відстрілюватися, та мирних жителів. Але Бабак такий варіант навіть не розглядав. Наказавши товаришам відступати разом із цивільними, він поодинці прикрив їх і взяв увесь удар на себе. Завдяки його самопожертві було врятовано життя підлеглих і запобігнуто розправі над мирними жителями. В Карабасі йому залишалося дослужити лише один місяць. У травні він збирався повернутися до рідного села та зіграти весілля... Похований у рідному селі Вікторія.»

Післяслово автора

Я бачив і знав Олега, коли працював у Губадлинському районному виконавчому комітеті, ми спілкувалися. Обличчя цього лейтенанта, з якого не сходила юнацька усмішка і яке випромінювало чистоту, назавжди закарбувалося в моїй пам'яті. Моя посада у виконкомі, а згодом у державній адміністрації, називалася так: «Відповідальний інструктор по роботі з громадянами, які вимушено залишили місця постійного проживання». Щоразу, відвідуючи прикордонні села у справах, я зустрічався з міліціантами та солдатами на постах. Мені було шкода цих юнаків, які, як і дві сусідні республіки, стали заручниками підступних ігор офіційної москви. Я думав: чому ці молоді люди мають бути далеко від своєї батьківщини, своїх родин і втягуватися в ці безглузді конфлікти, керовані з центру?

Саме я через державне агентство АЗЕРТАДЖ поширив першу звістку про героїзм Олега та подробиці його вбивства, і протягом наступних років неодноразово писав про нього. Мою статтю в «525-й газеті» під назвою «Останній Герой Радянського Союзу – українець, який став шехідом у Губадли», поширило багато українських читачів.

Про Олега за моєї участі було підготовлено статті у Вікіпедії різними мовами. У закордонній та українській пресі також вийшло чимало матеріалів про Оле-

га, які ми використовували під час підготовки цієї книги. Найціннішим джерелом стали документальні фільми та відеоролики азербайджанською та українською мовами, розміщені на YouTube. У базі даних Google азербайджанською мовою про Олега Бабака міститься понад 100 матеріалів.

У всіх новинах та статтях про Олега зазначається, що 7 квітня 1991 року він разом зі своїми товаришами-правохоронцями понад дві години вів бій проти групи з щонайменше 70 вірменських терористів, і в цьому бою було знищено щонайменше 24 бандити, однак деякі сайти вказують, що ця цифра сягає 80. Нижче я представляю мовою оригіналу один із популярних описів подвигу Олега:

Коментар автора

Щоб уточнити певні факти, ми зверталися до слідчих органів, проте нам повідомили, що всі матеріали розслідування велися радянськими військовими слідчими, і в Азербайджані жодних юридичних документів не залишилося. Однак, спираючись на свідчення свідків та усні дані миротворчого командування, що проводило огляд місця події, було знищено щонайменше 24 бандити, 6 поранено. Безумовно, серед них були й ті, кого вбили молоді мешканці Юхари Джибіклі – Геріб та Шахін. Деякі авторитетні ресурси вказують число 30 загиблих бойовиків.

Минули роки... Цього разу стара російська імперія, маючи ілюзію за три дні захопити Київ та всю Україну, вже четвертий рік втягнута у вир війни. Вона змусила мільйони людей покинути домівки, стала причиною загибелі десятків тисяч; обидві держави перебувають на межі втрат і руйнувань, порівнянних із Другою світовою війною.

Ставлення нашої країни до цієї агресії висловив Президент Азербайджану Ільхам Алієв під час зустрічі з учасниками III Шушинського глобального медіафоруму. На запитання українського журналіста Дмитра Гордона про те, що б він порадив українському народу, Президент відповів:

«Моя порада громадянам України – ніколи не миріться з окупацією».

Це означає: йдіть шляхом Азербайджану, у питаннях землі та території компромісів бути не може.

24 лютого 2022 року, у день нападу росії на Україну, у ЗМІ була оприлюднена заява Громадського об'єднання «Товариства Зангезур»:

«Ми засуджуємо напад росії на Україну!»

24 лютого росія розпочала тотальну атаку на свою слов'янську сестру – Україну, з якою має спільну віру. Вона вчинила найбільший злочин у своїй історії та непоправну помилку. Ця війна, яку неможливо виправдати нічим, є актом загарбництва, агресії та нехтуванням міжнародним правом. Це наказ, породжений особистими амбіціями путіна та ненавистю до свободи й демократії. Ця агресія стане початком кінця путінського режиму.

Україно, наше серце б'ється разом із тобою! Правда і справедливість на твоєму боці, ти переможеш!»

«Історія Азербайджану протягом цілих двохсот років була під гнітом росії (царської, більшовицької, радянської), через що наш народ періодично переживав трагедії. Ця держава

створила для нас досі не розв'язані проблеми, такі як Карабах і Зангезур. Тому ми проклинаємо цю агресію, розуміючи, які величезні лиха вона принесе дружньому українському народові, і кажемо: Україно, наші

серця б'ються з тобою, правда і справедливість на твоєму боці, ти переможеш!

Автор книги, д-р Гаджі Наріманоглу:

«Під час написання цих рядків перед його очима завжди поставав образ Олега Бабака – людини, яка пожертвувала життям на азербайджанській землі Губадли, захищаючи мирних людей від несправедливості»

Історична та духовна близькість

Українці – це народ, який серед слов'ян мовно та культурно найближчий до тюркомовних народів. Території сучасної України (береги Дніпра, столиця Київ та тимчасово окуповані Крим й Донбас) протягом століть були домівкою для гунів, скіфів, кипчаків, печенігів та козаків. Ця духовна близькість яскраво проявилася під час Карабахської війни і продовжується сьогодні, коли багато азербайджанських офіцерів та солдатів воюють на боці України. Мужність Олега Бабака в стародавньому огузько-тюркському краї Губадли бере свій початок саме з цього глибокого коріння.

Вперше я відвідав Україну у 1978 році як студент на туристичному поїзді. У 1982 році як представник Центрального комітету комсомолу Азербайджану я супроводжував спеціальний поїзд із 1200 азербайджанськими призовниками від станції Біляджарі до самого кордону України з Польщею, розподіляючи їх по

військових частинах у різних містах України. Та подорож – дорогий спогад моєї молодості. Згодом я ще неодноразово бував в Україні, подорожував і всім серцем полюбив український народ, Київ, річку Дунай...

Нагадаю коротко: серед слов'яномовних народів українці є найбільш близькими до тюркомовних. Про це свідчать архівні матеріали, документи, письмові пам'ятки давньотюркськими мовами, топоніми та слова тюркського походження. російські та українські історики – кожен, хто хоч трохи знайомий з етногенезом сучасних українців – знають це. Духовна близькість та щирі теплі стосунки між двома народами, які особливо яскраво проявилися під час Карабахської війни та тривають зараз, є видимим підтвердженням цього зв'язку. Медіа неодноразово повідомляли про багатьох азербайджанських офіцерів та солдатів, які воюють, гинуть або отримують поранення на боці України. Відвага та героїзм, виявлені Олегом у Губадлі – давньому краї огузьких тюрків – також беруть свій початок у цьому корінні. Коли я прочитав у ЗМІ, що росіяни обстрілюють міста та села Полтавської області з землі та повітря, я надіслав телеграму на адресу, яку пам'ятав напам'ять зі своїх численних статей про Олега – його батькам. Я отримав номери телефонів батьків Олега та його найближчого друга, тезки Олега Суліми, який служив разом із ним в одній роті у Губадлі. Ми неодноразово розмовляли, я щиро запрошував їх до Азербайджану, пропонував безкошто-

вно створити комфортні умови для проживання в Баку або в одному з регіонів, поки ситуація не стабілізується. Вони подякували за телеграму та запрошення, але відповіли, що стан здоров'я не дозволяє їм вирушити в таку далеку дорогу. Мені було дуже приємно, коли через кілька днів після Перемоги 8 листопада 2020 року мати нашого героя Надія Іванівна та Олег Суліма зателефонували мені, щоб привітати всіх азербайджанців із цією блискучою перемогою та висловити радість усім жителям Губадли. Про це також повідомлялося в ЗМІ. Сподіваюся, що наше звернення про присвоєння Олегу Бабаку – останньому «Герою Радянського Союзу» держави (СРСР), яка вже назавжди пішла в архіви історії – звання «Національний Герой Азербайджану» нашої країни-переможниці також знайде своє позитивне вирішення. На завершення я наводжу уривок із опублікованої у провідних ЗМІ статті під назвою *«Надія Бабак: «Коли в Україні почалася війна, нас запросили до Баку», де східноєвропейське бюро «Report» відвідало родину українського офіцера. У цих словах звучить глибока повага до азербайджанської держави, народу та президента: «Мати Надія Бабак каже: «Минулого року, після початку війни в Україні, нам написав лист азербайджанський журналіст із Баку. Він запропонував нам приїхати до Азербайджану, жити в його домі та запевнив, що забезпечить нас усім необхідним. Проте ми не поїхали. Я вдячна всім азербайджанцям, які зв'язувалися з нами та хотіли допомогти.*

Кілька місяців тому Азербайджан почав виплачувати нам із чоловіком допомогу... Кожен має допомагати один одному, підтримувати.

Надія Бабак: - Я вдячна Президенту Азербайджану Ільхаму Алієву та іншим за підтримку. Сьогодні за Україну разом із іншими народами воюють і азербайджанці. Я стежу за цим. Як і мій син, вони на боці правди. Бажаю їм від Бога сили та здоров'я».

Дорогий читачу!

Моєю метою при написанні цієї невеликої книги було представити вам Олега Бабака. У цій роботі мені найбільше допомогли три фільми, зняті нашими телеканалами, у яких свідки розповідали про життєвий та бойовий шлях Олега.

Я слухав їхні голоси та слова, пропускав їх крізь почуття й думки, що плекав у собі роками, а потім переносив їх у пам'ять комп'ютера. Це моя п'ята книга про шехідів (мучеників) – свою першу я присвятив другу Аліяру Алієву.

У процесі підготовки цієї книги, присвяченої українському Герою, Олег Бабак став мені ще ближчим. Якщо буде на те Божа воля, я маю обітницю: як я і обіцяв батькам Олега, разом із жителями села Юхари Джибіклі, яких він врятував 7 квітня 1991 року, вирушити в Україну, до села Вікторія на Полтавщині, щоб відвідати могилу Олега та його рідних.

Шановний Олеже Бабак, ми не забули тебе і не забудемо ніколи!

Використані джерела

Статті про Олега Бабака

<https://armiya.az/ru/news/150699>
[https://web.archive.org/web/20160304102634/
http://www.bratishka.ru/zal/1_1.php](https://web.archive.org/web/20160304102634/http://www.bratishka.ru/zal/1_1.php)
[https://azvision.az/news/256242/--ssri-nin-son-qehremani-
-ermeniler-oleq-babaki-qarabagda-nece-oldurmusduler--
hadisenin-sahidi-danisir--.html](https://azvision.az/news/256242/--ssri-nin-son-qehremani-ermeniler-oleq-babaki-qarabagda-nece-oldurmusduler--hadisenin-sahidi-danisir--.html)
[https://azertag.az/xeber/cbc_telekanali_oleq_babak_haqqi
nda_film_chekib_video-941342](https://azertag.az/xeber/cbc_telekanali_oleq_babak_haqqi_nda_film_chekib_video-941342)
https://www.wikiwand.com/az/Yuxar%C4%B1_Cibikli
[https://525.az/news/145308-biz-doyusde-uduzmadiq-bir-
xeberin-xatiresi](https://525.az/news/145308-biz-doyusde-uduzmadiq-bir-xeberin-xatiresi)
[https://apa.az/ru/xeber/azerbaydjanskaya-
diaspora/xeber_v_ukraine_pochtena_pamyat_ubitogo_ar
myanam_-269082](https://apa.az/ru/xeber/azerbaydjanskaya-diaspora/xeber_v_ukraine_pochtena_pamyat_ubitogo_armyanam_-269082)
[https://azertag.az/xeber/qubadlida_ermeniler_terefinden_q
etle_yetirilen_ukraynali_oleq_babakin_poltovada_yasaya
n_ailesine_yardim_gosterilib_video-2709676](https://azertag.az/xeber/qubadlida_ermeniler_terefinden_qetle_yetirilen_ukraynali_oleq_babakin_poltovada_yasayan_ailesine_yardim_gosterilib_video-2709676)
[https://azconsulate.com.ua/uk/z-dnem-narodzhennya-
mamo-geroya/](https://azconsulate.com.ua/uk/z-dnem-narodzhennya-mamo-geroya/)
[https://azertag.az/ru/xeber/V_Poltave_otmechen_yubilei_
materi_Geroya_Sovetskogo_Soyuza_ubitogo_armyanami_
_v_Gubadly_VIDEO-1820975](https://azertag.az/ru/xeber/V_Poltave_otmechen_yubilei_materi_Geroya_Sovetskogo_Soyuza_ubitogo_armyanami_v_Gubadly_VIDEO-1820975)
[https://azertag.az/xeber/poltavada_xocali_faciesinin_22_ci
_ildonumune_ve_qarabag_muharibesi_qehremani_oleq_b
abakin_dogum_gunune_hesr_olunmus_tedbir_kechirilmis
dir-56170](https://azertag.az/xeber/poltavada_xocali_faciesinin_22_cildonumune_ve_qarabag_muharibesi_qehremani_oleq_babakin_dogum_gunune_hesr_olunmus_tedbir_kechirilmisdir-56170) [https://apa.az/ru/xeber/azerbaydjanskaya-
diaspora/xeber_v_ukraine_pochtena_pamyat_ubitogo_ar](https://apa.az/ru/xeber/azerbaydjanskaya-diaspora/xeber_v_ukraine_pochtena_pamyat_ubitogo_ar)

myanam_-269082

<https://teleqraf.az/news/toplum/287615.html>

https://azertag.az/xeber/azerbaycan_dovleti_qehremanlari_ni_unutmur_oleq_babakin_xatiresi_poltavada_anilib-3437471

https://azertag.az/xeber/poltavada_qubadlida_ermeniler_terefinden_qetle_yetirilen_sovet_ittifaqi_qehremaninin_ana_sinin_yubileyi_qeyd_edilib_video-1820827

https://azertag.az/xeber/qubadlida_ermeniler_terefinden_qetle_yetirilen_ukraynali_oleq_babakin_xatiresi_poltavada_anilib_video-37500033

https://azertag.az/xeber/bes_yuzden_chox_poltavali_xocali_soyqirimi_ile_bagli_azerbaycan_xalqinin_kederini_bolu_smek_uchun_toplasdi-833739

<https://azconsulate.com.ua/uk/azerbajdzhan-vydilyv-2-mln-dolariv-na-chergovu-gumanitarnu-dopomogu-ukrayini>

<https://e-qanun.az/framework/60348>

<https://baku.tv/siyaset/ilham-eliyev-rusiya-ukrayna-muharibesinden-danisdi>

<https://kiev.mfa.gov.az/az/news/3488/ukraynanin-prezidenti-volodimir-zelenski-azerbaycan-respublikasi-prezidenti-ilham-eliyevi-tebrik-edib>

<https://525.az/news/190327-sonuncu-sovet-ittifaqi-qehremani--qubadlida-sehid-olan-ukraynali> 525-ci qəzet - Sonuncu Sovet İttifaqı Qəhrəmanı -Qubadlıda şəhid olan ukraynalı

https://az.wikipedia.org/wiki/Oleq_Babak https://star-wiki.ru/wiki/Oleg_Babak

<https://armiya.az/ru/news/150699>

<https://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/1737353>

https://ewikiaz.top/wiki/Oleg_Babak
<https://kiev.mfa.gov.az/az/news/3279/poltavada-qubadlida-ermeniler-terefinden-qetle-yetirilen-oleq-babakin-xatiresi-anilib>
https://military-history.fandom.com/wiki/Oleg_Babak
<http://www.anl.az/down/meqale/azerizv/2012/oktyabr/270299.htm>
<https://azconsulate.com.ua/ru/oleg-babak-geroj-kotoryj-obedinyaet-ukrainskij-i-azerbajdanskij-narody/>
<https://news.day.az/politics/386404.html>
<https://www.youtube.com/watch?v=HjzPv1slQns>
<https://www.youtube.com/watch?v=nsKUSyVgsBs>
<https://www.youtube.com/watch?v=QIt7gOoKwFc>
https://www.youtube.com/watch?v=G7xqirV_Fcs
<https://www.youtube.com/watch?v=0Oks67iV1iY>
<https://www.google.com/search?kgmid=/g/121y51h5&hl=az-AZ&q=Oleq+Babak>
<https://sonxeber.az/61511/24-ermenini-mehv-eden-24-yasli-zabit-ssri-nin-sonuncu-sovet-ittifaqi-qehremani>
<https://news.day.az/politics/386404.html>
<https://azconsulate.com.ua/ru/oleg-babak-geroj-kotoryj-obedinyaet-ukrainskij-i-azerbajdanskij-narody/>
<https://www.facebook.com/watch/?v=191020164863330>
<https://modern.az/qubadlida-helak-olan-sonuncu-sovet-ittifaqi-qehremani-ukraynali-zabitin-anasi-qubadli-alinanda-azerbaycanlilari-tebrik-edib/285166>
<https://www.bakupost.az/ilham-eliyevden-ukraynalilara-hec-vaxt-isgalla-barismayin>
<https://www.facebook.com/afgan.salmanov.2025>
<https://zengezur.com/index.php/component/content/article/rusiya-ukraina->

aqresiya?catid=18&highlight=WyJhcXJlc3NpeWEiXQ==
&Itemid=101

<https://525.az/news/46640-dahilik-ve-mudriklik-tecessumu-uzerinde-qurulan-azerbaycan-ukrayna-dostlugu>

<https://modern.az/qubadlida-helak-olan-sonuncu-sovet-itifaqi-qehremani-ukraynali-zabitin-anasi-qubadli-alinanda-azerbaycanlilari-tebrik-edib/285166>

<https://report.az/region-xeberleri/qarabagda-azerbaycanlilari-qoruyarken-helak-olan-ukraynali-zabitin-anasi-ukraynada-muharibe-baslayanda-bizi-bakiya-devet-etdiler>

<https://report.az/ru/v-regione/mat-ukrainca-zashitnika-karabaha-kogda-v-ukraine-nachalas-vojna-nas-priglasili-v-baku>

https://yandex.az/maps/org/geroy_sovetskogo_soyuza_o_ya_babak/87549314031/gallery/?ll=37.947147%2C56.162346&photos%5Bbusiness%5D=87549314031&z=16

<https://nkao.ru/memorial/card/34>

<https://azconsulate.com.ua/ru/oleg-babak-geroj-kotoryj-obedinyaet-ukrainskij-i-azerbajdanskij-narody/>

<https://azconsulate.com.ua/ru/oleg-babak-geroj-kotoryj-obedinyaet-ukrainskij-i-azerbajdanskij-narody/>

https://azertag.az/ru/xeber/v_poltave_pochtena_pamyat_u_bitogo_armyanami_v_gubadly_ukrainca_olega_babaka-

<https://azconsulate.com.ua/uk/zustrich-prezydentiv-azerbajdzhanu-ta-ukrayiny-u-baku-nova-arhitektura-bezpeky-i-spivrobitnytstva/?fbclid=IwY2xjaw>

<https://president.az/az/articles/view/53234>

Гаджі Наріманоглу

**ОЛЕГ БАБАК,
АЗЕРБАЙДЖАН
ЗАБУДЕ
ТЕБЕ!**

Видавець: Ельнара Аббасова
Технічний редактор: Асім Сафаров
Дизайнер: Ірада Ахмадова
Оператор: Роя Насірова

Надіслано до колекції: 03.05.2026

Підпис друкаря: 08.05.2026

Формат: 60×84 1/16; умовний друкарський аркуш 12,75

Номер замовлення 436; тираж 380 примірників

Ціна: безкоштовно

—Надруковано видавництвом «Фююзат».

Адреса: місто Баку, вул. З. Халілова, 26

Тел.: 055 850-98-69

Електронна пошта: fuyuzat2020@gmail.com